BEING LGBT IN ASIA:
รายงานในบริบทของประเทศไทย

การศึกษาทบทวนและวิเคราะห์กฎหมายและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับองค์กรภาคประชาสังคมและบุคคลที่เป็น Lesbian Gay Bisexual Transgender (LGBT) โดยกระบวนการมีส่วนร่วม

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

UNDP
Empowered lives.
Resilient nations.

สำหรับอ้างอิง:
UNDP, USAID (2014). Being LGBT in Asia: The Thailand Country Report. Bangkok.

รายงานฉบับนี้เป็นกิจกรรมหนึ่งภายใต้โครงการ 'Being LGBT in Asia' จัดทำโดยสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และ องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (USAID) ข้อมูลของรายงานมีที่มาจากการทบทวนวรรณกรรมและการอภิปรายแลกเปลี่ยนกันระหว่างผู้เข้าร่วมงานเสวนาของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ (LGBT) แห่งชาติ ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงเทพมหานคร เมื่อปี พ.ศ. 2556 มุมมองและข้อคิดเห็นในรายงานฉบับนี้มิได้สะท้อนแนวคิดเชิงนโยบายอย่างเป็นทางการของ UNDP หรือ USAID แต่อย่างใด

UNDP ทำงานร่วมกับบุคคลทุกระดับของสังคมในการพัฒนาประเทศให้สามารถต้านทานปัญหาความท้าทายต่างๆได้ ตลอดจนขับเคลื่อนการพัฒนาที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนทุกคนในสังคมอย่างยั่งยืน UNDP มีสำนักงานตั้งอยู่ในพื้นที่กว่า 170 ประเทศทั่วโลก ดำเนินงานด้วยการผสานแนวทางพัฒนาระดับโลกเข้ากับองค์ความรู้ของท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาพัฒนาศักยภาพมนุษย์ และสร้างชาติที่เข้มแข็ง

Copyright © UNDP 2014
สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ
ศูนย์ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก
ชั้น 3 อาคาร ยูไนเต็ด เนชั่น เซอร์วิส
ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพมหานคร 10200 ประเทศไทย
อีเมล: aprc.th@undp.org
โทรศัพท์: +66 (0)2 304-9100
Fax: +66 (0)2 280-2700
เว็บไซต์: http://asia-pacific.undp.org/

ออกแบบโดย: Safir Soeparna/Ian Mungall/UNDP.

BEING LGBT IN ASIA:

รายงานในบริบทของประเทศไทย

การศึกษาทบทวนและวิเคราะห์กฎหมายและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับองค์กรภาคประชาสังคมและบุคคลที่เป็น Lesbian Gay Bisexual Transgender (LGBT) โดยกระบวนการมีส่วนร่วม

USAID FROM THE AMERICAN PEOPLE

UNDP

Empowered lives.
Resilient nations.

สารบัญ

กิตติกรรมประกาศ 3

คำย่อ (ภาษาอังกฤษ) 4

บทสรุปผู้บริหาร 5

บทนำ 11

ประวัติศาสตร์ของกลุ่ม LGBT และการต่อสู้เพื่อสิทธิในประเทศไทย 12

เหตุการณ์สำคัญในช่วงที่ผ่านมา 15

งานเสวนาของกลุ่ม LGBT ในประเทศไทย 18

'Being LGBT in Asia' 18

สิทธิมนุษยชนของ LGBT ในประเทศไทย 20

กฎหมายและนโยบาย 23

ทัศนคติทางสังคมและวัฒนธรรม 27

ศาสนา 28

การปกป้องคุ้มครองสิทธิของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ 30

การจ้างงานและสิทธิว่าด้วยเรื่องที่อยู่อาศัย 31

การศึกษาและเยาวชน 34

สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี 36

ครอบครัวและสังคม 39

สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ 42

ความสามารถขององค์กรที่ทำงานเพื่อ LGBT 42

ข้อเสนอแนะ 44

บรรณานุกรม 50

ภาคผนวก 1: องค์กรที่ทำงานกับกลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย 55

ภาคผนวกที่ 2: คำศัพท์ภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ 59

กิตติกรรมประกาศ

รายงานฉบับนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการนำเสนอและการอภิปรายแลกเปลี่ยนในงานเสวนาของกลุ่ม LGBT แห่งประเทศไทย ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 21-22 มีนาคม พ.ศ. 2556 ณ ศูนย์การประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ ยังมีการสัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้เข้าร่วมงานเสวนาและทบทวนเอกสารวรรณกรรมที่ได้รับการตีพิมพ์ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในขณะที่การขับเคลื่อนชุมชน LGBT เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง การดำเนินงานและความก้าวหน้าที่ผ่านมาบางประการจึงอาจยังไม่ได้รวมอยู่ในรายงานฉบับนี้ในขณะตีพิมพ์

คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้มาเข้าร่วมงานเสวนาแห่งชาติและแบ่งปันข้อมูลความรู้อันมีคุณค่าเพื่อการจัดทำรายงานฉบับนี้ รายชื่อองค์กรที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมถูกจัดเก็บไว้ในภาคผนวกที่ 1 ของรายงาน

รายงานฉบับนี้เขียนโดย คุณ Rashima Kwatra และ ดร.กนกวรรณ ธราวรรณ (ผู้บันทึกการประชุม) โดยมีคุณอัญชลี แก้วแหวน และคุณอัญชนา สุวรรณานนท์ ซึ่งเป็นผู้ดำเนินรายการในงานเสวนาแห่งชาติให้ความช่วยเหลือ และคณะผู้จัดทำขอขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

รายงานฉบับนี้ยังได้รับข้อคิดเห็นและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญอีกหลายท่าน อันได้แก่ คุณ Thomas White รองผู้อำนวยการฝ่าย Governance and Vulnerable Populations จาก USAID ASIA คุณ Vy Lam จาก American Association for the Advancement of Science Fellow นอกจากนี้ยังมี คุณ Edmund Settle ที่ปรึกษาทางด้านนโยบายจาก UNDP APRC คุณ Saurav Jung Thapa นักวิชาการด้าน LGBT และสิทธิมนุษยชนจาก UNDP APRC และคุณ Andy Quan เป็นบรรณาธิการ

รูปภาพทั้งหมดในรายงานเป็นภาพของผู้เข้าร่วมการเสวนาของกลุ่ม LGBT แห่งชาติ โดยคุณ Rashima Kwatra หนึ่งในผู้ร่วมเขียนเป็นผู้ถ่ายภาพ

ท้ายที่สุด ผู้เข้าร่วมงานเสวนาขอขอบคุณคุณชุมาพร แต่งเกลี้ยง คุณพิมพ์สิริ เพชรน้ำรอบ คุณเปรมปรีดา ปราโมท ณ อยุธยา คุณ Timo Ojanen และคุณนาดา ไชยจิตต์ รวมทั้งคุณ Nicholas Booth ที่ปรึกษาด้านนโยบายการกำกับดูแล การเข้าถึงความยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน จาก UNDP APRC และคุณ Li Zhou อดีตนักวิชาการ LGBT และสิทธิมนุษยชนจาก UNDP APRC เช่นเดียวกับคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิกที่ได้ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนให้งานเสวนาเกิดขึ้นและดำเนินไปจนเป็นผลสำเร็จ

งานเสวนาของกลุ่ม LGBT แห่งชาติและการจัดทำรายงานฉบับนี้ ได้รับการสนับสนุนจาก UNDP และ USAID ภายใต้โครงการ “Being LGBT in Asia” ซึ่งเป็นโครงการริเริ่มเพื่อที่จะเรียนรู้และทำความเข้าใจสภาวการณ์ต่างๆ ที่กลุ่ม LGBT ต้องเผชิญใน 8 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา จีน อินโดนีเซีย มองโกเลีย เนปาล ฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม เพื่อศึกษาถึงความต้องการขององค์กรชุมชน LGBT ในพื้นที่การทำงาน ความสามารถในการต่อสู้กับปัญหาสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการเสวนาเชิงนโยบายของกลุ่ม นอกจากนี้ โครงการยังพยายามที่จะตรวจสอบข้อกฎหมาย นโยบาย การเข้าถึงความยุติธรรมและบริการสุขภาพ ความร่วมมือข้ามพรมแดน รวมไปถึงบทบาทของสื่อเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อการช่วยเหลือและสนับสนุนกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ

คำย่อ (ภาษาอังกฤษ)

AIDS	Acquired Immunodeficiency Syndrome
ASEAN	Association of South East Asian Nations
CBO	Community-Based organization
CSO	Civil Society Organization
FTM	Female-to-Male
GID	Gender Identity Disorder
HIV	Human Immunodeficiency Virus
IDAHOT	International Day Against Homophobia and Transphobia
IGLHRC	International Gay and Lesbian Human Rights Commission
ILGA	International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association
ILO	International Labour Organization
LGBT	Lesbian, gay, bisexual, and transgender
MSM	Men who have sex with men
MTF	Male-to-Female
NAC	National AIDS Commission
NGO	Non-Government Organization
NHRC	National Human Rights Commission
NHRI	National Human Rights Institution
PLHIV	People living with HIV
SOGI	Sexual orientation and gender identity
SRS	Sex-reassignment surgery (also known as sex-change operations, gender-reassignment, gender-confirmation and gender-affirmation surgery)
STI	Sexually Transmitted Infection
Transman	A female-to-male transgender person
Transwoman	A male-to-female transgender person
UN	United Nations
UNAIDS	Joint United Nations Programme on HIV/AIDS
UNDP	United Nations Development Programme
UNESCAP	United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific
UNESCO	United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization
USAID	United States Agency for International Development
USG	United States Government
VCT	Voluntary Counselling and Testing
WHO	World Health Organization

บทสรุปผู้บริหาร

จอภาพแสดงสัญลักษณ์งานเสวนากลุ่ม LGBT แห่งประเทศไทย

ความเป็นมา

รายงานฉบับนี้เป็นการศึกษาทบทวนกฎหมายและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งหมายรวมถึง เลสเบี้ยน (Lesbian) ชายรักชายหรือเกย์ (Gay) คนรักสองเพศ (Bisexual) และคนข้ามเพศ (Transgender) หรือที่มักถูกอ้างอิงรวมกันเรียกว่า “LGBT” (ซึ่งในส่วนต่อไปของรายงานฉบับนี้จะใช้คำว่า LGBT แทน “กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ”) ต้องเผชิญอยู่ในประเทศไทย โดยใช้ข้อค้นพบที่เก็บรวบรวมจากงานเสวนากลุ่ม LGBT แห่งชาติ ซึ่งจัดขึ้นเมื่อเดือนมีนาคม ปีพ.ศ. 2556 ณ กรุงเทพมหานคร และมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมเสวนารวมทั้งการทบทวนและวิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ LGBT ในประเทศไทย

งานเสวนาแห่งชาติฯ มีผู้เข้าร่วม 45 คน ซึ่งเป็นผู้แทนจากองค์กร LGBT ทั่วประเทศ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนโครงการ องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน องค์กรที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย และองค์กรภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง งานเสวนาแห่งชาติฯ ดังกล่าวจัดโดยสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ร่วมกับองค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (USAID)

รายงานฉบับนี้เป็นผลิตผลของโครงการริเริ่มที่มีชื่อว่า “Being LGBT in Asia: A Participatory Review and Analysis of the Legal and Social Environment for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender (LGBT) Persons and Civil Society” โครงการนี้เปิดตัวขึ้นในวันสิทธิมนุษยชน ซึ่งตรงกับวันที่ 10 ธันวาคม ในปี พ.ศ. 2555 เป็นการดำเนินงานเพื่อเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง UNDP และ USAID กับองค์กรชุมชนที่ทำงานร่วมกับ LGBT และผู้นำชุมชนในเอเชียเป็นครั้งแรก โดยเริ่มดำเนินการในประเทศที่ถูกจัดลำดับให้มีความสำคัญในอันดับต้นๆ อันได้แก่ กัมพูชา จีน อินโดนีเซีย มองโกเลีย เนปาล ฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม เป็นความพยายามที่จะศึกษาประสบการณ์ตรงของกลุ่ม LGBT ในแง่มุมเรื่องการพัฒนาและสิทธิ

โครงการ 'Being LGBT in Asia' มีเป้าหมายที่จะส่งเสริมการพัฒนาและเชื่อมโยงเครือข่าย LGBT ทั่วภูมิภาค ส่งเสริมการสร้างฐานความรู้และความเข้าใจถึงศักยภาพขององค์กร LGBT ในการเข้าร่วมเสวนาและขับเคลื่อนชุมชน นอกจากนี้ การดำเนินโครงการ 'Being LGBT in Asia' มีส่วนช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของ LGBT รวมทั้งประเด็นการตีตราและเลือกปฏิบัติที่คนกลุ่มนี้ต้องเผชิญอยู่ในภูมิภาค การจัดทำรายงานฉบับนี้ ตลอดจนการนำสื่อทางสังคมและมัลติมีเดียต่างๆมาใช้ในการศึกษาของโครงการยังมีส่วนช่วยให้ UNDP และหน่วยงานต่างๆ ในสหประชาชาติทั้งระบบ องค์การ USAID และรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ตลอดจนภาคีการพัฒนาอื่น ๆ ได้ค้นพบแนวทางการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม ในที่สุดแล้ว โครงการนี้เน้นการนำเสนอมุมมองแท้จริงที่มาจากตัวแทนกลุ่มหรือชุมชน LGBT ที่มาเข้าร่วมเสวนา เป็นการรวมตัวและเชื่อมโยงเครือข่ายผู้มีส่วนได้เสียในการทำงานเพื่อสิทธิมนุษยชนของ LGBT ทั่วเอเชีย

ประวัติโดยสังเขปเกี่ยวกับวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศในประเทศไทย

สถานการณ์ LGBT ในประเทศไทยนั้นมีความซับซ้อนและขัดแย้งอยู่มาก โดยแม้ว่าสังคมจะยอมรับพฤติกรรมรักเพศเดียวกันและการข้ามเพศ และมีจำนวนสาวประเภทสองที่พบเห็นได้อยู่มากกว่าประเทศอื่นๆ แต่ความชิงชังและอคติที่มีต่อกลุ่ม LGBT ยังปรากฏให้เห็นอยู่ อีกทั้งยังมีการเลือกปฏิบัติต่อคนกลุ่มนี้แฝงอยู่ในองค์กรต่างๆ

ในประเทศไทย เริ่มมีการบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่ถือว่าไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานทางสังคมแบบรักต่างเพศมาเป็นเวลานานตั้งแต่ศตวรรษที่ 14 จนกระทั่งมาถึงศตวรรษที่ 19 สังคมไทยยังคงมองประเด็นเรื่อง LGBT เป็นเพียงเรื่องเสื้อผ้าและทรงผม ในขณะเดียวกันในยุคนี้สังคมเริ่มรับเอาอิทธิพลทางความคิดและบรรทัดฐานทางสังคมแบบตะวันตกเข้ามาซึ่งรวมไปถึงการลงโทษบุคคลที่รักเพศเดียวกันและแนวคิดที่ว่าเพศวิถีไม่ได้เป็นเรื่องส่วนตัวอีกต่อไปแต่เป็นส่วนหนึ่งของบรรทัดฐานทางสังคม จนกระทั่งศตวรรษที่ 20 ประเทศไทยเปลี่ยนการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นประชาธิปไตยแบบรัฐธรรมนูญที่มีรัฐบาลบริหารประเทศ ในปี พ.ศ. 2475 และเริ่มนำหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับบทบาททางเพศ วิถีทางเพศมาโยงเข้ากับการสร้างศีลธรรมจรรยาในสังคม ในขณะเดียวกัน การรักเพศเดียวกันก็เริ่มเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ทั่วไปและชุมชนเกย์เริ่มก่อตัวขึ้น โดยชาวต่างชาติจากประเทศตะวันตกที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยมีส่วนทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 และตั้งแต่ยุค 1950 และ 1960 (พ.ศ. 2493 และ 2503) ข้อมูลเรื่องเพศสภาวะและเพศวิถีเริ่มเป็นที่แพร่หลาย ในขณะที่กลุ่ม LGBT เริ่มปรากฏตัวตามสื่อต่างๆ เช่นหนังสือและภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมเกย์มีเพิ่มมากขึ้น

ปัจจุบันนี้ ประเทศไทยยังคงมีความขัดแย้งในตัวเองเกี่ยวกับประเด็น LGBT โดยเป็นประเทศที่องค์กรการท่องเที่ยวส่งเสริมภาพลักษณ์ของเมืองไทยว่าเป็นดั่งสวรรค์ของเกย์ ในขณะที่การพูดคุยอภิปรายเกี่ยวกับวิถีทางเพศในสังคมเป็นเรื่องต้องห้ามและการศึกษาเรื่องเพศในโรงเรียนยังมีข้อจำกัดอยู่ กลุ่ม LGBT โดยส่วนมากอาศัยอยู่ในเขตเมืองมากกว่าเขตชนบท พวกเขาถูกกดดันในหลายด้าน ทั้งที่จะต้องทำหน้าที่พลเมืองที่ดีของสังคม ในขณะเดียวกันก็ต้องเป็นลูกที่ดีมีความกตัญญูต่อครอบครัว ประกอบกับแนวคิดค่านิยมที่ว่าเพศวิถีหรือเพศสภาวะของบุคคลไม่ควรที่จะขัดแย้งกับบรรทัดฐานที่สังคมยอมรับโดยไม่ควรสร้างความอับอายให้กับตัวเองและครอบครัว ส่งผลให้พวกเขามีชีวิตอยู่ในสังคมด้วยความกดดันยิ่งขึ้นไปอีก

ข้อค้นพบ

รายงานฉบับนี้นำเสนอภาพรวมสิทธิมนุษยชนของกลุ่ม LGBT ในประเทศไทย ทั้งด้านกฎหมาย นโยบาย ทัศนคติทางสังคมและวัฒนธรรม และศาสนา ตลอดจนประเด็นเฉพาะเกี่ยวกับการจ้างงานและที่อยู่อาศัย การศึกษาและเยาวชน สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี ครอบครัวและสังคม สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ และความสามารถขององค์กรที่ทำงานเพื่อ LGBT

ภาพรวมสภาวการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่ม LGBT ในประเทศไทย สามารถสรุปได้ดังนี้

กฎหมายและนโยบายระดับชาติ:

- แม้ว่ารัฐธรรมนูญ มติและปฏิญญาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนหลายฉบับกำหนดห้ามไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติต่อบุคคล แต่ประเทศไทยยังไม่มีข้อกฎหมายเฉพาะที่อ้างอิงถึงวิถีทางเพศ และอัตลักษณ์ทางเพศ

- ประเทศไทยยกเลิกการให้โทษแก่ผู้ที่ร่วมเพศทางทวารหนัก ในปีพ.ศ. 2499

- กระทรวงสาธารณสุขไม่ถือว่าการรักเพศเดียวกัน (Homosexuality) เป็นความผิดปกติทางจิต อย่างไรก็ตาม ยังคงถือว่าคนข้ามเพศ (Transgenderism) เป็นความผิดปกติอยู่

- ข้อเสนอที่จะรวม "อัตลักษณ์ทางเพศ" เข้าไปอยู่ภายใต้เจตนารมณ์การต่อต้านการเลือกปฏิบัติในรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 ถูกปฏิเสธ

- บุคคลที่แปลงเพศแล้วไม่สามารถเปลี่ยนเพศของพวกเขาได้ในเอกสารแสดงตัวตนที่เป็นทางการ (บัตรประจำตัวประชาชน)

- กฎหมายการสมรสในปัจจุบันยอมรับเพียงการสมรสระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจดั้งเดิมเกี่ยวกับเรื่องเพศและโครงสร้างครอบครัวในสังคม

- บุคคลที่มีเพศชายโดยกำเนิดทุกคนในประเทศไทยจะต้องเข้ารับการเกณฑ์ทหาร แต่สาวประเภทสองและคนข้ามเพศที่ได้รับการผ่าตัดแปลงเพศ (SRS) หรือการผ่าตัดอื่นๆ ที่ทำให้มีลักษณะเป็นผู้หญิงจะไม่ได้รับอนุญาตให้รับราชการทหาร โดยคนกลุ่มนี้หากปฏิบัติหน้าที่อยู่ในกองทัพจะได้รับหนังสือปลดประจำการที่ให้เหตุผลว่าพวกเขามี "ความผิดปกติทางจิตถาวร" (Permanent Mental Disorder) จนกระทั่งปี พ.ศ. 2554 หลังจากที่มีการผลักดันโดยกลุ่ม LGBT จึงได้เปลี่ยนการระบุเหตุผลในการปลดประจำการมาเป็น "ภาวะความไม่พอใจในเพศตัวเอง" (Gender Identity Disorder) แทนการให้เหตุผลเดิม

- การปฏิรูปกฎหมายและนโยบายถูกมองว่าเป็นเรื่องยากเพราะผู้ออกกฎหมาย (นิติบัญญัติ) มีแนวโน้มที่จะเป็นอนุรักษ์นิยม ในขณะที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายของประเทศถูกมองว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ทัศนคติทางสังคมและวัฒนธรรม:

- แม้ว่าสังคมไทยจะไม่ได้กลั่นแกล้งคนที่เป็น LGBT อย่างชัดเจน แต่ก็ยังไม่ได้ยอมรับความหลากหลายทางเพศได้ทั้งหมด สังคมยังคงมีทัศนคติที่ดีต่อกลุ่ม LGBT ตราบเท่าที่พวกเขาอยู่ภายใต้กรอบบางอย่างของสังคม ความชิงชังอาจแฝงตัวอยู่ภายในจิตใจและคนบางส่วนในสังคมก็ยังไม่ได้แสดงความคิดเห็นออกมาอย่างเปิดเผย

- สังคมขาดความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการและปัญหาเฉพาะที่ LGBT กำลังประสพอยู่

- ปัญหาที่ยิ่งใหญ่และสำคัญที่สุดที่กลุ่ม LGBT ไทยต้องเผชิญคือการยอมรับจากคนในครอบครัว เนื่องจากการเคารพพ่อแม่ การพยายามทำตามความหวังของพ่อแม่ และการรักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล เป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตของคนไทย แต่ในบางกรณีกลับกลายเป็นเรื่องสวนทางกับผู้ที่มีวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศที่ถือว่าไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคม

ศาสนา:

- ศาสนาเป็นปัจจัยสำคัญต่อความเข้าใจและการรับรู้เกี่ยวกับวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศในสังคมไทย คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ซึ่งมีมุมมองเชิงลบต่อวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศที่ไม่เป็นไปตามบรรทัดฐานทางสังคม โดยมองว่าเป็นกรรมจากการทำบาปในชาติที่ผ่านมาหรือเป็นการขาดความสามารถในการควบคุมความต้องการทางเพศ

- ประชากรไทยประมาณร้อยละ 5 นับถือศาสนาอิสลาม และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชากรกลุ่มนี้มีความเป็นอนุรักษ์นิยมค่อนข้างสูงและไม่ค่อยเห็นด้วยกับกลุ่ม LGBT โดยในพื้นที่เหล่านั้นพบเห็นความเคลื่อนไหวและกิจกรรมที่มี LGBT เป็นศูนย์กลางอยู่น้อย

รายงานฉบับนี้ยังรวมไปถึงประเด็นเฉพาะเรื่องสิทธิมนุษยชน อันได้แก่ การจ้างงานและสิทธิในการมีที่อยู่อาศัย การศึกษาและเยาวชน สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี ความสัมพันธ์ในครอบครัว สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งกฎหมาย สิทธิมนุษยชน และการเมือง

การจ้างงานและสิทธิในการมีที่อยู่อาศัย:

- LGBT ต้องเผชิญกับการเลือกปฏิบัติในที่ทำงานเนื่องจากสังคมมีความคาดหวังในการแสดงบทบาททางเพศในสถานที่ทำงานและในสังคมโดยรวม ปัจจุบันมี LGBT จำนวนมากเลือกที่จะไม่แสดงสถานภาพของตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกตีตราและเลือกปฏิบัติ รายงานหลายฉบับระบุว่า LGBT ถูกปฏิเสธในการเลื่อนตำแหน่ง บางคนถูกไล่ออกจากงานหลังจากที่เปิดเผยวิถีทางเพศของพวกเขา และมีการตั้งคำถามที่ไม่เหมาะสมในระหว่างการสัมภาษณ์งานจากการเปิดเผยวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ ในขณะที่คนข้ามเพศซึ่งไม่สามารถปิดบังสถานภาพตัวตนของพวกเขาได้รับผลกระทบจากการถูกเลือกปฏิบัติในการจ้างงานมากที่สุดในประเทศไทย และมักจะถูกจำกัดให้ทำงานอยู่เพียงไม่กี่ประเภท เช่น งานบริการต้อนรับแขก งานบันเทิง และธุรกิจบริการทางเพศ นอกจากนี้ LGBT ยังไม่ได้รับการยอมรับในแง่ของการมีความสัมพันธ์ (การสมรสและการมีครอบครัว) ซึ่งทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างคู่รักเพศเดียวกันกับคู่รักต่างเพศ ในการเข้าถึงบริการทางสังคม การประกันชีวิตคู่และผลประโยชน์ รวมไปถึงการกู้ยืมเงินธนาคารร่วมกัน

การศึกษาและเยาวชน:

- ประเด็นเรื่องวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศไม่ได้รวมอยู่ในเพศศึกษาอย่างเป็นทางการและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย นอกจากจะไม่มีการถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวในชั้นเรียนแล้ว ยังมีการนำเสนอข้อมูลเชิงลบเกี่ยวกับ LGBT ในหนังสือเรียนที่แสดงให้เห็นว่ากะเทยเป็นคนผิดปกติ เกิดเป็นสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เป็นอันตรายต่อเยาวชนที่เป็น LGBT และยิ่งเลวร้ายไปอีกเมื่อมีกฎระเบียบลงโทษและกดดันให้นักเรียนใส่เครื่องแบบนักเรียนเป็น 'ชาย' หรือ 'หญิง' ตามเพศที่พวกเขาได้จดทะเบียน

สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี:

- ปัญหาสุขภาพและความเป็นอยู่ของ LGBT ในประเทศไทยมีอยู่หลายประการ ที่สำคัญได้แก่ เอชไอวี การผ่าตัดแปลงเพศ (SRS) และการเข้าถึงบริการสุขภาพ จากการศึกษาค้นพบข้อมูลหลักฐานอย่างชัดเจนว่าชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายและสาวประเภทสองมีอัตราการติดเชื้อเอชไอวีอยู่สูง แต่ก็ยังไม่มีข้อมูลหรือรายงานเกี่ยวกับการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มประชากร LGBT อื่นๆ การผ่าตัดแปลงเพศมีอยู่แพร่หลาย โดยมีข้อมูลที่แสดงว่าประเทศไทยมีการผ่าตัดแปลงเพศชายเป็นหญิง (MTF SRS) เป็นจำนวนมากที่สุดในโลก อย่างไรก็ตาม การผ่าตัดแปลงเพศจากหญิงเป็นชาย (FTM SRS) ยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ยังมีราคาสูงและไม่สามารถเข้าถึงบริการได้ง่ายเหมือนกับการผ่าตัดแปลงเพศชายเป็นหญิง ในแง่ของกฎหมาย คนข้ามเพศยังไม่สามารถเปลี่ยนเพศสภาวะของตนในเอกสารแสดงตัวตนและสถานะทางกฎหมายได้ถึงแม้ว่าพวกเขาจะได้รับการผ่าตัดแปลงเพศแล้วก็ตาม ส่วนประเด็นเรื่องความสามารถขององค์กรที่ทำงานเพื่อ LGBT ปัจจุบันยังขาดเงินทุนและโครงการศึกษาวิจัยที่ชี้ให้เห็นปัญหาสุขภาพของกลุ่ม LGBT ที่นอกเหนือไปจากเอชไอวี ขณะที่ยังมีรายงานถึงปัญหาการตีตราและเลือกปฏิบัติต่อ LGBT ว่ายังคงปรากฏอยู่ในระบบบริการสุขภาพ

ครอบครัวและสังคม:

- ในขณะที่ LGBT จำนวนหนึ่งได้รับการยอมรับจากครอบครัวเพราะแสดงออกซึ่งความกตัญญู ทำหน้าที่สอดคล้องกับบทบาทที่ครอบครัวยอมรับ และประพฤติตนเป็น "คนดี" ส่วนผู้ที่เลือกจะไม่ทำหรือไม่สามารถที่จะแสดงบทบาทเหล่านี้ได้ยังต้องเผชิญกับปัญหาและความท้าทายต่อไป สังคมไทยมีการยอมรับกลุ่ม LGBT ในระดับหนึ่ง แต่ LGBT หลายคนยังคงถูกกีดกันจากครอบครัว การศึกษา สื่อ กฎหมาย รัฐบาล โครงสร้างทางเศรษฐกิจและศาสนา ตลอดจนสถาบันและองค์กรต่างๆ นอกจากนี้ ยังพบความขัดแย้งระหว่างภาพลักษณ์ของประเทศไทยที่เป็นสวรรค์สำหรับการท่องเที่ยวของ LGBT ในสายตาชาวโลก กับการยอมรับ LGBT และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในประเทศไทย

สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ:

- สื่อมวลชนไทยโดยทั่วไปมักกล่าวถึง LGBT ในเชิงลบหรือเป็นตัวละครตลกในรายการโทรทัศน์ ประเทศไทยยังขาดสื่ออย่างเป็นทางการที่รายงานการคุกคาม การเลือกปฏิบัติ และความรุนแรงที่มีต่อกลุ่ม LGBT ซึ่งจะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์และสร้างทัศนคติที่ดีต่อ LGBT ในประเทศ

ประเด็นสุดท้ายในการเสวนาเป็นการศึกษาถึงความสามารถขององค์กรที่ทำงานเพื่อ LGBT ในประเทศไทย องค์กรที่ลงทะเบียนกับกระทรวงมหาดไทยต้องผ่านกระบวนการที่ซับซ้อนเนื่องจากข้อกำหนดและเงื่อนไขทางราชการ เช่นการตรวจสอบโดยตำรวจ ความจำเป็นที่จะต้องมีสมาชิกในคณะกรรมการ 3 คนเป็นอาสาสมัครทำงานให้กับองค์กร (Chaninat & Leeds, 2014) องค์กรจะต้องลงทะเบียนเป็นมูลนิธิท้องถิ่น สมาคม หรือองค์กรเอกชนต่างประเทศ เนื่องจากองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ไม่สามารถใช้ได้อย่างเป็นทางการ ขั้นตอนเหล่านี้กลายเป็นเรื่องหนักใจและข้องใจสำหรับองค์กรหลายแห่งที่จะต้องแสดงหลักฐานการเงินอย่างน้อย 200,000 บาท เพื่อที่จะลงทะเบียน (Chaninat & Leeds, 2014) ประเด็นนี้กลายเป็นปัญหาสำหรับองค์กรใหม่ๆ ที่เพิ่งเริ่มทำงานด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อ LGBT และไม่ได้ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นระบบเหมือนกับองค์กรที่ทำงานด้านเอชไอวี และเนื่องจากประเด็นเกี่ยวกับ LGBT ถูกหยิบยกโดยผ่านมุมมองการทำงานด้านสาธารณสุขในตั้งแต่ในอดีต ดังนั้น องค์กรที่ทำงานเพื่อ LGBT ที่ดำเนินงานเรื่องการป้องกันและดูแลรักษาเอชไอวีจึงได้รับเงินสนับสนุนจากในประเทศและต่างประเทศมากกว่า ในขณะที่องค์กรขนาดเล็กและกลุ่มที่ไม่ได้มุ่งเน้นทำงานเฉพาะเรื่องเอชไอวี รวมทั้งกลุ่มที่ทำงานกับประชากร LGBT กลุ่มย่อยก็ยังมีความต้องการความช่วยเหลือและการสนับสนุนเช่นกัน นอกจากนี้ เครือข่ายและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างกลุ่ม LGBT และองค์กรต่างๆ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดทิศทางที่ชัดเจนสำหรับการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อ LGBT

ผู้เข้าร่วมงานเสวนาแห่งชาติ

สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ข้อเสนอแนะในรายงานฉบับนี้มาจากงานเสวนาของกลุ่ม LGBT แห่งชาติที่จัดขึ้น รวมทั้งการศึกษาของผู้เขียนรายงานเอง ข้อเสนอแนะต่างๆ เป็นความพยายามที่จะปรับปรุงบริบททางสิทธิมนุษยชนของบุคคลและชุมชน LGBT ในประเด็นต่างๆ ที่ได้อธิบายในข้างต้น โดยการระบุถึงประเด็นปัญหาสิทธิมนุษยชนโดยตรง การศึกษาวิจัยและการขับเคลื่อนประเด็นที่ถูกละเลย

ข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ การยอมรับบุคคลข้ามเพศอย่างเป็นทางการและอนุญาตให้พวกเขาสามารถเปลี่ยนเพศของตนเองในเอกสารทางกฎหมาย การเคารพสิทธิความเป็นพลเมืองของ LGBT การออกกฎหมายต่อต้านการเลือกปฏิบัติเพื่อปกป้องสิทธิและศักดิ์ศรีของ LGBT และการรับรองทางกฎหมายในการสมรสของบุคคลที่มีเพศเดียวกัน ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ LGBT สามารถเข้าถึงผลประโยชน์ทางสังคมได้เช่นเดียวกับคู่รักที่เป็นเพศตรงข้าม การรับรองสิทธิต่างๆเหล่านี้ยังมีส่วนช่วยเรื่องการจ้างงานและที่อยู่อาศัยของ LGBT และเป็นการส่งเสริมสิทธิที่เท่าเทียมกันของพลเมืองที่เป็น LGBT ในสังคมวงกว้าง

หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและได้รับการร้องขอให้สนับสนุนสิทธิมนุษยชนของ LGBT ตัวอย่างเช่น:

- กระทรวงการคลังรับประกันการเข้าถึงผลประโยชน์และค่าตอบแทนของคู่รัก LGBT ให้เท่าเทียมกับคู่รักที่เป็นเพศตรงข้าม
- กระทรวงศึกษาธิการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของนักเรียนทุกคนในการเข้ารับการศึกษาอย่างเท่าเทียมและการป้องกันการเลือกปฏิบัติ
- กระทรวงสาธารณสุขพัฒนาบริการสุขภาพที่หลากหลายสำหรับ LGBT โดยให้สามารถเข้าถึงได้ในทุกจังหวัด

ข้อเสนอแนะในการยกระดับสิทธิของบุคคลข้ามเพศ มีดังต่อไปนี้

- อนุญาตให้บุคคลข้ามเพศสามารถเปลี่ยนเพศของพวกเขาในเอกสารทางกฎหมายได้
- จัดบริการสุขภาพที่ครอบคลุมและตอบสนองความต้องการให้บุคคลข้ามเพศ
- ให้นักเรียนที่เป็นบุคคลข้ามเพศสามารถเลือกใส่เครื่องแบบนักเรียนได้เอง

ตัวอย่างข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ:

- ศาสนา: จัดเวทีอภิปรายเกี่ยวกับศาสนา จิตวิญญาณ วิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ
- การจ้างงาน: ตั้งองค์กรภาคประชาสังคมเพื่อจัดการปัญหาเกี่ยวกับการจ้างงาน LGBT
- ที่อยู่อาศัย: ภาครัฐและสถาบันที่เกี่ยวข้องต่างๆ ต้องสร้างหลักประกันและส่งเสริมสิทธิในการมีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยและราคาไม่แพงเกินไปสำหรับ LGBT
- การศึกษา: ให้รวมประเด็นเรื่องวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ ตลอดจนการสร้างความตระหนักรู้เข้าในหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนอย่างเป็นทางการ
- สุขภาพ: พัฒนาหลักสูตรการให้บริการสุขภาพสำหรับกลุ่ม LGBT เพื่อให้ผู้ให้บริการด้านสุขภาพได้ศึกษา
- ครอบครัว: เปิดศูนย์ให้คำปรึกษาและบริการเพื่อช่วยเหลือสนับสนุน LGBT และครอบครัวของพวกเขา กิจกรรมดังกล่าวจะเป็นการสำรวจทางสังคมเกี่ยวกับความต้องการเฉพาะของครอบครัว LGBT ไปด้วย
- สื่อ: จัดตั้งคณะทำงานเพื่อตรวจสอบการสื่อภาพลักษณ์ของบุคคลที่เป็น LGBT
- ความสามารถขององค์กร: เพื่อให้องค์กร LGBT ต่างๆ สามารถทำงานร่วมกันได้ดียิ่งขึ้นและขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ ร่วมกับพันธมิตรหรือหน่วยงานภาคีอื่นๆ ที่ไม่ได้ดำเนินงานเรื่อง LGBT โดยตรง
- เงินทุน: ให้ผู้บริจาคสนับสนุนองค์กรที่ไม่ได้จดทะเบียนให้ได้รับเงินทุนมาจัดตั้งและพัฒนาองค์กรใหม่ๆ

บทนำ

LGBT ทั่วโลกยังคงเผชิญกับปัญหาความท้าทายต่างๆ ตั้งแต่การขาดโอกาสในการทำงาน (Sears & Mallory, 2011) ไม่ได้รับความเป็นธรรมเมื่อเข้ารับบริการสุขภาพ (Winter, 2012) การหาที่อยู่อาศัย (Grant, Mottet และ Tanis, 2011) และการศึกษา (Burns, 2011) ที่เลวร้ายไปกว่านั้นยังมีกรณีที่เลสเบี้ยนถูก "ข่มขืนเพื่อเปลี่ยนเพศสภาวะ" หรือที่เรียกในภาษาอังกฤษว่า Corrective Rape (Brown, 2012) และยังมี LGBT จำนวนมากถูกฆ่าในประเทศต่างๆ แม้ว่าจะมีการเรียกร้องความเสมอภาคและเสรีภาพจากการถูกแบ่งแยกและการกดขี่ ในปี พ.ศ. 2555 Transgender Europe รายงานว่ามีคนข้ามเพศ 1,083 คน ที่ตกเป็นเหยื่อของการฆาตกรรมระหว่างปี พ.ศ.2551 - 2555

ในปี พ.ศ. 2554 สภาสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ลงมติรองรับ UN Human Rights Council Resolution 17/19 ซึ่งเป็นการปูทางให้หน่วยงานในสหประชาชาตินำโดย United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR) จัดทำรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศเป็นครั้งแรก โดยในรายงานแสดงข้อมูลหลักฐานว่าวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่างของกลุ่ม LGBT ทำให้พวกเขาถูกเลือกปฏิบัติและได้รับความไม่เสมอภาคในการจ้างงาน การเข้าถึงบริการสุขภาพ และการศึกษา อีกทั้งยังถูกลงโทษทางกฎหมาย โดนทำร้ายและฆาตกรรม (OHCHR, 2011) นาย Navi Pillay หนึ่งในเอกอัครราชทูต ได้เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกในสหประชาชาติมาร่วมกันเขียนประวัติศาสตร์ใหม่ด้วยการดำเนินงานและผลักดันให้การเลือกปฏิบัติต่อกลุ่ม LGBT สิ้นสุดลง

ข้อเรียกร้องดังกล่าวได้รับการตอกย้ำอีกครั้งในเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2554 โดยนาง Hillary Clinton อดีตรัฐมนตรีของสหรัฐอเมริกา ในวันสิทธิมนุษยชนสากล ซึ่งได้เน้นว่า LGBT ซึ่งเป็น "ชนกลุ่มน้อยที่มองไม่เห็น" มักถูกจับกุม โดนทุบตีทำร้ายร่างกาย และบางกรณีถูกคุกคามจนถึงชีวิต LGBT จำนวนมาก "ได้รับการปฏิบัติด้วยความเกลียดชังและโดนใช้ความรุนแรงจากคนในสังคมของพวกเขาเอง ในขณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งควรจะทำหน้าที่ปกป้องคนกลุ่มนี้ ก็กลับหันหนีหรือบ่อยครั้งถึงขั้นเข้าร่วมใช้ความรุนแรงนั้นไปด้วย ในปี พ.ศ. 2552 ยูกันดาได้ยกร่างกฎหมายให้พฤติกรรมรักเพศเดียวกันถือเป็นความผิดต้องโทษจำคุก แม้กระบวนการออกกฎหมายจะล่าช้าแต่ในเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2556 "กฎหมายต่อต้านการรักร่วมเพศ 2014" ได้ผ่านการอนุมัติจากรัฐสภาของยูกันดา และลงนามโดยประธานาธิบดีในเดือนกุมภาพันธ์ปี พ.ศ. 2557 ให้มีผลบังคับใช้ และเป็นผลให้

ความสัมพันธ์และการแต่งงานของคู่ที่เป็นเพศเดียวกัน (Same-sex marriage) จะต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต นอกจากนี้ หากมีการรักเพศเดียวกันเกิดขึ้นในเรือนจำก็จะถูกลงโทษซ้ำไปอีกด้วย

ในเดือนมิถุนายน ปี พ.ศ. 2556 รัสเซียเริ่มบังคับใช้กฎหมายซึ่งมีข้อความ "ห้ามโฆษณาเผยแพร่การมีความสัมพันธ์ทางเพศที่ไม่ใช่แบบดั้งเดิมในหมู่เยาวชน" โดยกำหนดโทษเป็นค่าปรับตั้งแต่ 4000 รูเบิล สำหรับบุคคล และ 1,000,000 รูเบิล สำหรับองค์กร (BBC, 2013) หากพบว่ามีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรักเพศเดียวกันกับเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ปัจจุบันนี้ มี 83 ประเทศที่ยังคงบังคับใช้กฎหมายลงโทษผู้ที่รักเพศเดียวกัน โดย 7 ประเทศ ในจำนวนนี้ระวางโทษประหารชีวิตในการมีความสัมพันธ์กับเพศเดียวกัน ในขณะที่มีประเทศน้อยกว่า 50 ประเทศลงโทษการเลือกปฏิบัติต่อเกย์ และมีเพียง 19 ประเทศที่ห้ามไม่ให้เลือกปฏิบัติบนพื้นฐานของความแตกต่างของอัตลักษณ์ทางเพศ (USAID, n.d.)

เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2554 นายบารัก โอบามา ประธานาธิบดีสหรัฐออกบันทึกข้อตกลงระหว่างประเทศในการดำเนินการเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าด้านสิทธิมนุษยชนของ LGBT โดยบันทึกดังกล่าวกำกับหน่วยงานในต่างประเทศให้ดูแลพันธกิจทางการทูตและการให้ความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกามีส่วนช่วยส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

วันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2555 นายบัน คี มูน เลขาธิการสหประชาชาติส่งข้อความในระหว่างการประชุมคณะมนตรีด้านสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับปัญหาการใช้ความรุนแรงและการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานของความแตกต่างในวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ โดยชี้ให้เห็นว่ารูปแบบของความรุนแรงและการเลือกปฏิบัติที่เกิดขึ้นเป็นเพียงเพราะพวกเขาเป็น LGBT โดยนาย บัน คี มูนกล่าวว่า "นี่คือโศกนาฏกรรมต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบและเป็นมลทินในจิตสำนึกโดยรวมของเรา" นอกจากนี้ ยังเป็นการละเมิดกฎหมายสากล และที่สำคัญเขาเน้นว่า "ถึงเวลาแล้วที่ทุกฝ่ายต้องลงมือแก้ปัญหา"

ประวัติศาสตร์ของกลุ่ม LGBT และการต่อสู้เพื่อสิทธิในประเทศไทย

ประเทศไทยมีประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการรักเพศเดียวกันและการข้ามเพศมายาวนาน โดยมีพฤติกรรมเกิดขึ้นมากมายที่ถือว่าไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานทางสังคมแบบรักต่างเพศ แต่ก็ไม่ได้ถูกบันทึกเอาไว้อย่างเป็นทางการเนื่องจากองค์กรภาครัฐ องค์กรศาสนา และสถาบันการศึกษามองว่าเป็นเรื่องไม่ปกติ พฤติกรรมเหล่านี้ขัดแย้งกับศีลธรรม บรรทัดฐานวัฒนธรรมในการ "รักษาหน้า" และความเชื่อในพุทธศาสนานิกายเถรวาท ต่อมาการรักเพศเดียวกันและการข้ามเพศได้กลายเป็นวัฒนธรรมย่อยที่เริ่มยอมรับได้ในเมืองไทย แต่ทัศนคติของสังคมที่มีต่อคนกลุ่มนี้ก็ยังไม่ได้เป็นที่ยอมรับอย่างเต็มที่นัก (Jackson, 1999) อีกทั้งยังไม่มีการรับรองสถานะทางกฎหมายและเป็นประเด็นที่รวมอยู่ในนโยบายสาธารณะอย่างเป็นทางการ (History of Thai LGBTs, 2009)

> พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือและมีอิทธิพลอย่างมากต่อวัฒนธรรมประเพณีของไทยและทัศนคติค่านิยมของสังคมโดยรวม ด้วยเหตุนี้ นักวิชาการที่ศึกษาแนวความคิดร่วมสมัยเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยจึงมักศึกษาถึงแนวคิดในพระไตรปิฎกและข้อปฏิบัติทางศาสนา พุทธศาสนาที่อธิบายถึงพฤติกรรมที่ไม่เป็น "บรรทัดฐานแบบรักต่างเพศ" (non-heteronormative) พบอยู่ในคัมภีร์พระไตรปิฎกในส่วนที่เป็นพระวินัยปิฎก (Jackson, 2006) ซึ่งจัดประเภทของคนออกเป็น 4 กลุ่มเพศเฉพาะ ได้แก่ ชาย หญิง อุภโตพยัญชนก (ผู้ที่มีอวัยวะและปรากฏลักษณะทางกายของทั้งชายและหญิง) และบัณเฑาะก์ (ชายที่แต่งกายเป็นหญิง) (Jackson, 1997a) ซึ่งความหลากหลายทางเพศเหล่านี้มักจะถูกแปลโดยใช้คำรวมว่า "กะเทย" โดยครอบคลุมวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นคนที่มีอวัยวะเพศทั้งชายและหญิง คนที่แต่งกายเป็นเพศตรงข้าม คนข้ามเพศ และคนรักเพศเดียวกัน (Jackson, 1997a) Peter A. Jackson นักวิชาการที่มีชื่อเสียงทางด้านวัฒนธรรมไทย ศาสนา และเพศวิถีระบุว่า "ไม่ว่าพุทธศาสนาจะมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางความคิดที่แพร่หลายของไทยมาอย่างไรก็ตาม แนวคิดเกี่ยวกับเพศทั้งทางร่างกายและจิตใจ พฤติกรรมทางเพศ และเพศวิถี ผสมปนเปกันอยู่ในคำว่า "บัณเฑาะก์" และคำว่า "กะเทย" โดยคำศัพท์ทั้งสองเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการแบ่งแยกทางเพศ หากแม้ว่าพุทธศาสนาไม่ได้เป็นแหล่งที่มาของแนวความคิดเกี่ยวกับกะเทยที่แพร่หลาย

อยู่ในประเทศไทย อย่างน้อยที่สุด ก็มีส่วนสนับสนุนแนวคิดแบบดั้งเดิมที่มีอยู่แล้วในเรื่องนี้ " (Jackson, 1997a)

นอกจากนี้ ภาพจิตรกรรมฝาผนังในวัดจำนวนมากตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (1782 AD-ปัจจุบัน) แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมรักเพศเดียวกันในหมู่ชายและหญิงไทย (Hauser, ND) อีกทั้งยังมีเรื่องเล่าของคนรักเพศเดียวกันรวมถึงพฤติกรรมที่ไม่เป็น heteronormative ที่พบบ่อยในกลุ่มข้าราช-บริพารทั้งชายและหญิง และหากย้อนกลับไปในสมัยกรุงศรีอยุธยา (1351-1767 AD) ในรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมไตรโลกนาถ มีการออกกฎหมายพระราชกฤษฎีกาห้ามมิให้นางสนมและนางกำนัลหญิงมีพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน โดยหากฝ่าฝืนจะต้องถูกลงโทษด้วยการโบยด้วยแส้หนัง 50 ครั้ง และถูกสักรอบคอแห่ประจานรอบกำแพงพระราชวัง ส่วนคำว่า "เล่นสวาท" เป็นคำโบราณที่ใช้กล่าวถึงข้าราชบริพารที่เป็นชายรักชาย กรณีที่ได้รับการกล่าวขานถึงมากในเรื่องนี้เป็นเรื่องราวของ หม่อมไกรสร ผู้ถูกกล่าวหาว่ามีความสนิทสนมใกล้ชิดกับมหาดเล็กอีกคนหนึ่งในพระราชวัง (History of Thai LGBTs, 2009)

ในปี พ.ศ. 2475 ประเทศไทยได้เปลี่ยนการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นประชาธิปไตยแบบมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ในช่วงเวลานี้แนวคิดเกี่ยวกับ "วัฒนธรรมของชาติ" เริ่มแพร่หลายและมีอิทธิพลต่อวิธีคิดของสังคมมาจนถึงทุกวันนี้ แนวความคิดเรื่องเพศสภาวะแบบดั้งเดิมถูกใช้เป็นเครื่องมือของรัฐในการจัดระเบียบสังคม (Barme, 1993 and Winichakul, 1994) และเกิดการนิยามว่าหญิงและชายไทยควรจะแสดงออกทางเพศวิถีของตนอย่างไร ในการจัดตั้งรัฐสมัยใหม่ของประเทศไทยมีการหยิบเอาแนวคิดร่วมสมัยเกี่ยวกับวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศผ่านสถาบันทางสังคมต่างๆ เช่น โรงเรียน ตำรวจ และทหาร ความเข้าใจในเรื่องวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศแบบเก่าที่ค่อนข้างยืดหยุ่นถูกแทนที่ด้วยแนวคิดที่เข้มงวดมากขึ้นแต่ถูกทำให้เข้าใจว่าเป็นวิธีคิดแบบ "สมัยใหม่" และคือสิ่งที่ควรจะเป็น เป็นผลให้การรับรู้ทางสังคมเกี่ยวกับวิถีและอัตลักษณ์ของเพศสภาวะฝังลึกอยู่ในสังคมจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งความเชื่อของศาสนาพุทธ ที่ตัดสินคุณงามความดีของบุคคลและวิธีที่คนแสดงออกทางเพศ

แนวความคิดทางสังคมวิทยาเห็นว่าบทบาททางเพศเป็นพลังสำคัญในการสร้างคนให้เป็นคนดีหรือไม่ดีในสังคมไทยโดยเป็นตัวกำหนดความรู้สึกภาคภูมิใจและความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ไม่ใช่เรื่องน่าแปลกใจว่าการยึดมั่นในคุณงามความดีนั้นถือเป็นคุณค่าหลักในการดำรงชีวิตของคนไทยและมีส่วนทำให้คนเกิดความรู้สึกว่าการยึดมั่นในบทบาททางเพศที่ได้รับการปลูกฝังมาเพื่อแสดงคุณลักษณะและศีลธรรมอันดีงามของตัวเองเป็นเรื่องที่น่าภาคภูมิใจ ความพยายามในการรับเอา "ความเป็นวัฒนธรรมทางตะวันตก" (Westernization) ในการพัฒนาประเทศไทยมีแบบอย่างมาจากการเคลื่อนไหวของกลุ่มชนชั้นกลางยุควิคตอเรียน (Victorian) ในยุโรปและมีรากฐานที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ดีงามของเพศวิถี (Moss, 1985) ดังนั้นแนวคิดเรื่องความหลากหลายทางเพศจึงถูกตัดสิน นอกจากนี้ Peter A. Jackson นักวิชาการแถวหน้าในเรื่องเพศภาวะและเพศวิถีในเมืองไทยชี้ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นการกระทำเพื่อสร้างภาพให้ประเทศไทยเป็น "ประเทศอารยะ" ในสายตาของชาติที่มีอำนาจอาณานิคม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การอยู่รอดของชาติ (Jackson, 2003) อิทธิพลทางความคิดแบบตะวันตกเกี่ยวกับเรื่องเพศวิถีที่เข้ามาได้ท้าทายแนวคิดเกี่ยวกับเพศที่ยึดติดอยู่กับศีลธรรมของไทยซึ่งค่อยๆ ลดความสำคัญลงจากยุคเฟื่องฟูของระบบขุนนางก่อนยุคล่าอาณานิคม

หลังจากการยกเลิกระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์และประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญฉบับแรกเกิดขึ้น ชุมชนเกย์ค่อยๆ ก่อตัวขึ้นและสามารถพบเห็นคนรักเพศเดียวกันปรากฏตัวเพิ่มขึ้นในสังคม ขณะเดียวกันก็มักมีรายงานพาดหัวข่าวเกี่ยวกับเรื่องราวของคนรักเพศเดียวกันในทำนองเสียหาย ประกอบกับที่ในช่วงเวลานี้ผู้ชายที่เป็นเกย์และสตรีข้ามเพศเริ่มหันไปทำงานบริการทางเพศและข้องเกี่ยวกับอาชญากรรมมากขึ้นเนื่องจากถูกกีดกันทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายเพราะการเข้าไปพัวพันในวงการเหล่านั้นยิ่งทำให้สื่อลดคุณค่าและนำพวกเขาไปใช้นำเสนอต่อในทางเสียหาย ตัวอย่างเช่น หนังสือพิมพ์รายวัน ศรีกรุง ฉบับวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2478 รายงานข่าวช่องเกย์ซึ่งบริหารโดยเจ้าของธุรกิจชื่อนายการุณ ผาสุข หรือที่รู้จักกันในนามว่า "ถั่วดำ" บทความนี้เรียกความสนใจของคนจำนวนมาก และภาพที่นำเสนอเกี่ยวกับช่อง การรักร่วมเพศ และคนข้ามเพศในบทความทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อกลุ่ม LGBT โดยหลังจากข่าวนี้ถูกตีแผ่ออกไป คำว่า "ถั่วดำ" ถูกใช้พูดถึงการมีเพศสัมพันธ์ทางทวารหนักและกลายเป็นคำที่สื่อความหมายในทางที่ไม่ดี การใส่อารมณ์ความรู้สึกของสื่อเข้าไป

ในประเด็นเกี่ยวกับการรักเพศเดียวกันยังคงมีต่อเนื่องมาจนถึงยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ภาพลักษณ์ของ LGBT กลายเป็นเหมือนกับพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรมจรรยาและอาชญากรรม และยิ่งทำให้สังคมเข้าใจว่าพฤติกรรมที่ผิดแปลกไปจากบรรทัดฐานการรักต่างเพศ (non-heteronormative) เป็นความผิดปกติทางจิต (Jackson, 1997b)

ชาว LGBT เริ่มแสดงตัวตนเพิ่มมากขึ้นและมีความหลากหลายทางเพศมากขึ้นเมื่อมีชาวต่างชาติโดยเฉพาะจากประเทศตะวันตกหลายประเทศย้ายเข้ามาทำงานในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (History of LGBT, 2009) การขยายตัวของสื่ออย่างรวดเร็วในยุค 1950 และผลกระทบจากโลกาภิวัตน์ในทศวรรษต่อมาก็มีส่วนทำให้เกิดข้อมูลเกี่ยวกับเพศสภาวะและเพศวิถีมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้มีนักกิจกรรม LGBT หัวสมัยใหม่เกิดขึ้นและมีการพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศของ LGBT เพิ่มขึ้น

กระบวนการสร้างกรอบแนวคิดสมัยใหม่เรื่องวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ (SOGI) รวมถึงการทำให้เป็นการค้าและการสร้างวัฒนธรรมพัฒนามาอย่างต่อเนื่องผ่านสื่อใหม่ๆที่เกิดขึ้นและการขยายตัวของสื่อ ในยุค 1960 เริ่มมีกระแส “การแฉ” เรื่องเกย์, เลสเบี้ยน และกะเทยผ่านข่าวอื้อฉาวทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (Jackson, 2011) จุดประสงค์ของการแฉก็เพื่อที่จะทำให้บุคคลในกลุ่มนี้รู้สึกอับอายและแสดงให้เห็นว่าพวกเขาไม่เหมาะที่จะเป็นสมาชิกในสังคม ชาว LGBT ถูกใช้เป็นตัวอย่างที่คนไทยไม่ควรจะเป็นและได้ผล แต่ภาพในเชิงลบเหล่านี้ก็ลดลงเพราะมีสื่อ LGBT เริ่มขยายตัว เช่น หนังสือเรื่องเกย์ในยุค 1970 (พ.ศ. 2513-2522) และนิตยสารและภาพยนตร์เกี่ยวกับเกย์ในช่วงปี 1980 (พ.ศ. 2523-2532) กอปรกับการขยายตัวของซาวน่าเกย์และสถานประกอบการของ LGBT อื่น ๆ ในช่วงปี 1990 (พ.ศ. 2533-2542) อีกทั้งยังเกิดบูรณาการประเด็นเรื่องความหลากหลายทางเพศ พัฒนาการเหล่านี้ต่างมีส่วนช่วยสร้างความเข้าใจแบบใหม่ในประเด็นเรื่องวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศในประเทศไทย (Jackson, 2011) นอกจากนี้ การเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยในศตวรรษที่ 20 มีผลกระทบต่อการพัฒนาของชีวิตของ LGBT ยุคใหม่ซึ่งมีวัฒนธรรมที่มีศูนย์กลางอยู่กับการค้าการลงทุนในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับ LGBT (Jackson, 2011) ประเทศไทยได้กลายเป็นจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เป็น LGBT โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยก็ร่วมสนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องนี้ และประเทศไทยยังคงเป็นจุดหมายปลายทางสำหรับการท่องเที่ยวทางเพศเพราะมีธุรกิจแหล่งท่องเที่ยวกลางคืนของเกย์และสาวประเภทสองที่เฟื่องฟู

เนื่องจากวาทกรรมและบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศเริ่มปรากฏมีให้เห็นมากขึ้น ชาว LGBT จึงมีอิสระในการแสดงตัวตนออกมาได้อย่างเปิดเผยมากกว่าจะเป็นได้เพียงเพศสองขั้วที่เป็นชายหรือหญิง การส่งเสริมสิทธิของ LGBT อีกทั้งกระแสการยอมรับความหลากหลายทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศในระดับโลก ตลอดจนการเข้าถึงข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ ก็มีอิทธิพลต่อความเข้าใจ LGBT ในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชน

อย่างไรก็ตาม ความกลัวคนรักเพศเดียวกันก็ยังสื่อออกมาให้เห็นทั้งทางตรงและทางอ้อม ประเทศไทยทุกวันนี้เต็มไปด้วยบาร์เกย์ ซาวน่า การแสดงโชว์ของสาวประเภทสอง และบริการการผ่าตัดแปลงเพศที่มีอยู่ทั่วไป จึงมักจะถูกมองว่าเป็นสวรรค์ของเกย์ในสายตาของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ แต่นี่ก็เป็นเพียงภาพสะท้อนผิวเผินที่องค์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยพยายามสร้างขึ้นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เป็น LGBT ภาพลักษณ์เหล่านี้อาจจะเป็นจริงเพราะคนไทยไม่ชอบที่จะเผชิญหน้ากับความขัดแย้ง ดังนั้น หากจะมีความเกลียดชังต่อกลุ่ม LGBT ก็จะไม่มีการสื่อสารออกมาอย่างชัดเจน (Jackson, 1999) แต่ถึงกระนั้น ก็ยังมีตัวอย่างของการแสดงออกว่าเป็นปรปักษ์กับกลุ่ม LGBT โดยตรงในประเทศไทย ตัวอย่างเช่น การเดินพาเหรดเกย์ซึ่งจัดขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2552 ถูกกลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยก่อกวนจนเกิดความยุ่งเหยิงและมีผู้เข้าร่วมพาเหรดถูกจับเป็นตัวประกันโดย (Bangkok Post, 2009) ไม่ใช่เพียงแค่กลุ่มผู้ต่อต้านตะโกนด่าและข่มขู่ว่าจะทำร้ายผู้เข้าร่วมพาเหรด ทางกลุ่มผู้จัดงานถึงกับต้องออกมากล่าวขอโทษผู้ประท้วงที่ทำให้ไม่พอใจในกิจกรรมที่สวนทางกับวัฒนธรรมไทยเช่นนี้ (Ault, 2009) แม้ว่าคณะผู้จัดจะได้รับการยืนยันจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ากิจกรรมการเดินพาเหรดนั้นสามารถจัดขึ้นได้ แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ไม่ได้ช่วยป้องกันไม่ให้กลุ่มผู้ต่อต้านเข้ามาขัดขวางกิจกรรมหรือปกป้องผู้เข้าร่วมเดินพาเหรดในครั้งนั้น

บ่อยครั้งที่ขีดความอดทนต่อการรักเพศเดียวกันเชื่อมโยงกับความเข้าใจเกี่ยวกับศีลธรรมและความดีงาม ในประเทศไทยแนวคิดนี้มีความเชื่อมโยงอย่างแนบชิดกับคำสอนของพุทธศาสนานิกายเถรวาทในการเป็นคนดีและกระทำกรรมดี โดยอาจกล่าวได้ว่าสำหรับคนไทยบางกลุ่ม ซึ่งรวมถึงชาว LGBT เองด้วย การเป็นเกย์ เลสเบี้ยน หรือกะเทย เป็นสิ่งที่ยอมรับได้หากคนคนนั้นเป็น "คนดี" และทำหน้าที่ของตัวเองในการเป็นสมาชิกครอบครัวและพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ สังคมอำนาจฝ่ายบิดาแบบเมืองไทยนั้นมีความยึดมั่นกับหลักศีลธรรมและบทบาททางเพศและครอบครัวอย่างมาก ศูนย์กลางของชีวิตคนส่วนใหญ่คือครอบครัวและการเป็นพลเมืองดีนั้นหมายถึงการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัวและรักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล การยอมรับวิถีทางเพศบางอย่างอาจเป็นการสวนทางกับบรรทัดฐานทางศีลธรรมที่ยอมรับได้และนำความอับอายมาสู่ครอบครัว

การอภิปรายเกี่ยวกับเพศวิถีโดยทั่วไปเป็นเรื่องต้องห้าม เพศศึกษาในโรงเรียนยังคงใช้มุมมองเรื่องเพศโดยกำเนิดเป็นตัวตั้งและการพูดคุยแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับสุขภาพทางเพศมีอยู่น้อยมาก ตำราที่ใช้ในโรงเรียนปัจจุบันยังคงอธิบายว่าการรักเพศเดียวกันเป็น "โรค" หรือ "ความผิดปกติ" ในความเป็นจริงแล้ว ตำราบางเล่มถึงกับเตือนให้นักเรียนอยู่ห่างจาก "ความเบี่ยงเบนทางเพศ" ของ LGBT ในโรงเรียน โดยเรื่องนี้ได้รับอิทธิพลจากบรรทัดฐานแบบวิคตอเรียน (Victorian) เกี่ยวกับความถูกต้องเหมาะสม การถ่ายทอดออกมาเป็นภาพในเรื่องเพศและราคะแบบดั้งเดิมตามวรรณกรรมไทยโบราณมักจะเป็นลักษณะถ่อมตัวหรือสนุกสนานโดยไม่ได้ถือเป็นปัจจัยที่หักล้างค่านิยมเรื่องคุณงามความดีมาตั้งแต่ต้น อย่างไรก็ตาม เพศวิถีกลายเป็นเรื่องต้องห้ามเมื่ออยู่ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับการประพฤติตนในอยู่ในศีลธรรมและเมื่อเรื่องเพศถูกตัดสินว่าไม่เหมาะสมที่จะนำมาพูดคุยในที่สาธารณะ

การถกเถียงในเรื่องการรักเพศเดียวกัน เพศวิถี และเพศสภาวะ ตลอดจนการยอมรับวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศที่หลากหลายนั้นมีความแตกต่างกันไปในแต่ละครอบครัวและบริบททางพื้นที่ ประสบการณ์หรือปฏิกิริยาที่บุคคลหนึ่งได้รับจากการมีความแตกต่างทางเพศนั้นมักจะเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ด้วยค่านิยมการทำหน้าที่ลูกกตัญญูและความรับผิดชอบต่อครอบครัวเป็นเรื่องสำคัญในชีวิตจึงอาจกล่าวได้ว่าสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับบุคคลที่เป็น LGBT คือการได้รับการยอมรับจากคนในครอบครัวของตัวเอง

เหตุการณ์สำคัญในช่วงที่ผ่านมา

แม้จะมีอุปสรรคและความท้าทายที่ยิ่งใหญ่หลายประการ การเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของ LGBT ในประเทศไทยก็เต็มไปด้วยพลังและมีความพยายามมากมายที่ประสบความสำเร็จในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ด้วยกิจกรรมการเคลื่อนไหวและความมุ่งมั่นในการต่อสู้ กลุ่ม LGBT สามารถเอาชนะความความท้าทายต่างๆ และสร้างแรงผลักดันเชิงบวกในการสร้างความเท่าเทียมให้กับ LGBT โอกาสและความท้าทายที่ LGBT ต้องเผชิญในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมามีดังนี้

- ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2539 "สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลวิทยาลัยครูในประเทศไทยประกาศว่าจะไม่ยอมให้คนรักเพศเดียวกันมาเข้ารับการศึกษาจากสถาบันในสังกัดทั่วประเทศ" (IGLHRC, 1999)" โดย "คนที่มีความผิดปกติทางเพศ" (Sexually abnormal people) ถูกรวมอยู่ในรายการคุณสมบัติที่จะไม่ผ่านการคัดเลือกของผู้สมัครเข้าเรียนวิทยาลัยครูในประเทศไทย หนึ่งในคุณสมบัติที่ถือว่า "ไม่เหมาะสม" คือการเบี่ยงเบนทางเพศ แต่หลังจากที่มีการคัดค้านจากกลุ่มสิทธิมนุษยชนและการรณรงค์โดยกลุ่มอัญจารี คณะกรรมาธิการด้านความยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนของรัฐสภายกเลิกคุณสมบัติข้อห้ามดังกล่าว ในขณะเดียวกันก็มีจิตแพทย์สาธารณะออกมายืนยันว่าการรักเพศเดียวกันไม่ใช่โรคทางจิต
- ในปี พ.ศ. 2542 มีประกาศกระทรวงให้ "กรมประชาสัมพันธ์กระจายคำสั่งไปยังสถานีโทรทัศน์ทั้งหมดในวันที่ 27 เมษายน เพื่อขอความร่วมมือให้มีการคัดเอารายการที่มีกะเทยหรือบุคคลข้ามเพศออกไปเพื่อที่จะป้องกันไม่ให้เยาวชนผู้บริสุทธิ์เลียนแบบพฤติกรรม" (Jackson, 2002) คุณฉันทลักษณ์ รักษาอยู่พร้อมด้วยนักกิจกรรมด้าน LGBT ท่านอื่นๆ ร่วมกันรณรงค์ด้วยตัวอักษรและท้าทายการประกาศครั้งนี้ ประกาศนี้ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางโดยสำนักข่าวและผู้สื่อข่าว หลังจากนั้นไม่นาน ทางกระทรวง

อ้างว่าการประกาศนั้นเป็นความเข้าใจผิด การเคลื่อนไหวและคำวิพากษ์วิจารณ์ที่เกิดขึ้นจุดประกายให้เกิดการอภิปรายสาธารณะซึ่งนำไปสู่ข้อสรุปว่ามีความจำเป็นที่สื่อจะต้องนำเสนอเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยทางเพศอย่างไม่แบ่งแยกและพอเหมาะพอควร (Jackson, 2002)

- เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2545 กรมสุขภาพจิตได้ออกหนังสือถึงกลุ่ม LGBT เพื่อแจ้งว่าการรักเพศเดียวกันไม่ถือเป็นความผิดปกติทางจิตและถูกตัดออกจากการจัดกลุ่มโรคระดับนานาชาติครั้งที่ 10 (International Classification of Diseases' 10th Revision: ICD-10) โดยองค์การอนามัยโลก อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีประกาศดังกล่าวจากกรมสุขภาพจิต โรงเรียนหลายแห่งยังคงใช้หนังสือเรียนที่สอนว่าบุคคลที่มีตัวตนทางเพศและวิถีทางเพศหลากหลายเป็นเรื่องผิดธรรมชาติ
- ในปี พ.ศ. 2550 สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย เรียกร้องให้ทั่วโลกคว่ำบาตรโรงแรม Accor หลังจากที่มีสตรีข้ามเพศท่านหนึ่งถูกปฏิเสธไม่ให้เข้าไปในคลับของโรงแรม Novotel กรุงเทพ โดยคุณศุทธิรัตน์ สิมศิริวงษ์ ได้ยื่นข้อเรียกร้องกับคุณนัยนา สุภาพึ่ง ผู้เป็นหนึ่งในคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (Nation, 2007) ประเด็นดังกล่าวและการความพยายามในการต่อสู้เรียกร้องสิทธิได้ถูกนำเสนอออกไปอย่างกว้างขวางโดยสื่อ และหลังจากที่ผู้จัดการของโรงแรมฯ ได้ออกมากล่าวขอโทษกับคุณศุทธิรัตน์ ต่อหน้าสาธารณชน สมาคมฟ้าสีรุ้งจึงได้ยกเลิกการคว่ำบาตรนั้น (Sander, 2011)
- ในปี พ.ศ. 2550 ถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับใหม่ไม่ได้รวมเอาคำว่า "วิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ" ในข้อความที่เกี่ยวกับการป้องกันการเลือกปฏิบัติ แต่ในเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวได้มีการอธิบายอย่างชัดเจนว่าการอ้างถึง "เพศสภาวะ"ในมาตราที่เกี่ยวกับการต่อต้านการเลือกปฏิบัติ (มาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญ) นั้นครอบคลุมถึงคนรักเพศเดียวกัน คนรักสองเพศ กะเทย บุคคลข้ามเพศที่ผ่านการผ่าตัดแปลงเพศแล้ว (ฉันทลักษณ์, 2007)
- ก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2550 ความหมายของการข่มขืนในประเทศไทยครอบคลุมเฉพาะการข่มขืนที่เกิดขึ้นทางช่องคลอดโดยผู้ชายกระทำต่อผู้หญิงที่ไม่ใช่ภรรยา (ILO, 2014) ในปี 2007 เกิดการรวมตัวเฉพาะกิจของกลุ่มรณรงค์เพื่อ LGBT ซึ่งรวมถึงองค์กรอัญจารี คุณนาดา ไชยจิตต์ และนักกิจกรรมอิสระท่านอื่นๆ เช่น คุณนที ธีรโรจนพงศ์ ร่วมกับกลุ่มนักกิจกรรมเคลื่อนไหวเพื่อผู้หญิงได้ยื่นคำร้องขอให้มีการเปลี่ยนนิยามของการข่มขืน โดยความพยายามอย่างต่อเนื่องของกลุ่มนักกิจกรรมเพื่อผู้หญิงในการปรับแก้ความหมายของการข่มขืนให้ครอบคลุมไปถึงการปกป้องผู้หญิงจากการถูกข่มขืนโดยสามีถือเป็นโอกาสที่ดีสำหรับองค์กร LGBT ที่จะเข้าร่วมต่อสู้ด้วย โดยในที่สุดในช่วงที่มีรัฐบาลทหารเข้ามาปกครองในเวลานั้น นิยามของการข่มขืนได้ถูกปรับแก้ให้ครอบคลุมถึงการข่มขืนระหว่างคู่สมรสและรูปแบบอื่นๆของคนสองคน ซึ่งรวมไปถึงการข่มขืนที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ชายกับผู้ชาย (ILO, 2014 and Sander, 2011) การแก้ไขข้อกฎหมายดังกล่าวได้มีส่วนช่วยปกป้องคนข้ามเพศอีกด้วย (Sander, 2011)
- ในปี พ.ศ. 2551 กลุ่ม LGBT ได้ยื่นคำร้องต่อศาลให้อนุญาตให้บุคคลข้ามเพศสามารถเปลี่ยนคำนำหน้าชื่อจาก "นาย" เป็น "นางสาว" ได้ เพราะกฎหมายไทยยังคงกำหนดให้บุคคลแสดงคำนำหน้าชื่อตามเพศสภาวะโดยกำเนิดในเอกสารทางกฎหมาย โดยแม้แต่สตรีข้ามเพศที่ได้รับการผ่าตัดแปลงเพศแล้วก็ยังต้องปฏิบัติตาม ข้อเรียกร้องนี้มีความเชื่อมโยงกับคำร้องของกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อผู้หญิงที่พยายามจะช่วยให้ผู้หญิงสามารถตัดสินใจเลือกที่จะเปลี่ยนหรือไม่เปลี่ยนคำนำหน้าชื่อจาก "นางสาว" ไปเป็น "นาง" โดยในที่สุดศาลได้ตัดสินให้คำร้องของกลุ่มผู้หญิงในประเด็นหลังที่ได้อธิบายไปผ่านการอนุมัติและนำไปบังคับใช้ได้ แต่เลือกที่จะยังไม่ตัดสินในประเด็นแรกของ LGBT (Sander, 2011) ปัจจุบันมีเพียงบุคคลที่เป็นอินเตอร์เซ็กส์ (Intersex) ที่สามารถ "แก้ไข" คำนำหน้าชื่อได้หลังจากที่ได้รับการผ่าตัดแปลงเพศและเลือกเพศของตนแล้ว (ILO, 2014)
- ในที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ (UN General Assembly) ปี พ.ศ. 2553 ประเทศที่ต่อต้านสิทธิความหลากหลายทางเพศรณรงค์ให้ลบคำว่า "รวมทั้งวิถีทางเพศ" ในการป้องกันการฆ่าที่ผิดกฎหมาย (IGLHRC 2012) โดยในช่วงเวลาที่มีการประชุมสมัชชาฯ นั้น กลุ่ม LGBT ไทยได้เข้าพบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและขอให้พวกเขาช่วยกดดันกระทรวงการต่างประเทศไม่ให้ลงคะแนนสนับสนุนการ

พิจารณาดังกล่าว มีการเดินขบวนประท้วงและส่งจดหมายไปถึงคณะรัฐมนตรี ไม่ว่าจะมีหรือไม่มีการผลักดันโดยภาคประชาสังคม ประเทศไทยได้งดออกเสียงลงคะแนนในการพิจารณาครั้งนั้น อย่างไรก็ตาม ข้อเรียกร้องทำให้รัฐบาลไทยลงคะแนนสนับสนุนมติสมัชชาสหประชาชาติ A/C.3 / 67 / L.36 ในหัวข้อการฆ่าโดยไม่เคารพกฎหมายซึ่งมีการประเด็นเรื่องวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศอยู่ด้วย (UN, 2012)

- ในปีพ.ศ. 2553 ภาพยนตร์เกย์เรื่อง Insects in the Backyard (แมลงในสนามหลังบ้าน)ซึ่งกำกับการแสดงโดยสตรีข้ามเพศไม่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการภาพยนตร์แห่งชาติของกระทรวงวัฒนธรรมให้เผยแพร่ (Nation, 2010) โดยคณะกรรมการเห็นว่าภาพยนตร์เรื่องนี้เป็น “ทำลายความเป็นระเบียบและศีลธรรมของชาติ” และสั่งห้ามเผยแพร่โดยใช้มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติภาพยนตร์ปี พ.ศ. 2553 (Bangkok Post, 2010) ผู้กำกับภาพยนตร์ได้ให้ความเห็นว่า “การสั่งห้ามเผยแพร่เป็นการส่งสัญญาณถึงคนทำภาพยนตร์ว่าหนังแนวเกย์ที่มีการถ่ายทอดภาพเชิงลบของสังคมไทยเป็นสิ่งต้องห้าม” (Nation, 2010) ผู้สร้างภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อการตัดสินและคดีนี้ถูกระงับอยู่ในศาลรัฐธรรมนูญเป็นเวลาสามปี นับเป็นกรณีแรกตั้งแต่ที่มีการผ่านกฎหมายพระราชบัญญัติภาพยนตร์ปี พ.ศ. 2551 ที่ภาพยนตร์ถูกห้ามเผยแพร่เพราะมีประเด็นเกี่ยวข้องกับเรื่องของวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ ภาพยนตร์ LGBT เรื่องอื่น ๆ ก็ถูกสั่งห้ามเผยแพร่เพราะถูกกล่าวหาว่ามีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมหรือลามกอนาจารซึ่งถือว่าผิดกฎหมายในประเทศไทยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287 ที่ห้ามการผลิตเผยแพร่และครอบครองภาพลามกอนาจาร
- การเกณฑ์ทหารเป็นข้อบังคับสำหรับชายทุกคนในประเทศไทย เนื่องจากสตรีข้ามเพศมีเพศโดยกำเนิดเป็นเพศชาย จึงต้องไปรายงานตัวเพื่อเข้ารับการเกณฑ์ทหารเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ในอดีตจนถึงปี พ.ศ. 2554 สตรีข้ามเพศที่ได้รับการผ่าตัดแปลงเพศบางคนได้รับการยกเว้นจากการเกณฑ์ทหารแต่จะถูกตีตราว่ามีอาการ “ความผิดปกติทางจิตถาวร” (Permanent Mental Disorder) ในเอกสารรับราชการทหารของพวกเขา (Sander, 2011) เอกสารซึ่งระบุว่าคนข้ามเพศนั้นเป็นผู้ป่วยทางจิตทำให้สตรีข้ามเพศจำนวนมากถูกกีดกันจากการว่าจ้าง และถูกตีตราและเลือกปฏิบัติด้วยความรังเกียจต่อมา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมกับกลุ่ม “สะพาน” สมาคมฟ้าสีรุ้งและกรุงเทพสีรุ้ง ได้ยื่นคำร้องต่อกองทัพไทยให้เปลี่ยนภาษาที่ใช้ (Sander, 2011) ในเดือนกันยายนปี พ.ศ. 2554 หลังจากที่ศาลมีคำสั่งตัดสินและความพยายามในการขับเคลื่อนของกลุ่ม LGBT กระทรวงกลาโหมจึงเลิกตีตราสตรีข้ามเพศว่ามีอาการ “ความผิดปกติทางจิตถาวร” แต่ไม่มีความชัดเจนว่าสตรีข้ามเพศที่ไปรายงานตัวเพื่อเกณฑ์ทหารก่อนปี 2011 จะสามารถเปลี่ยนแปลงเอกสารยกเว้นการปฏิบัติหน้าที่ได้หรือไม่
- วันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2555 กรมการปกครองส่วนท้องถิ่นของกระทรวงมหาดไทยออกกฎระเบียบบริหารที่อนุญาตให้บุคคลที่เป็น Intersex สามารถเปลี่ยนคำนำหน้าชื่อของพวกเขาได้ โดยจะกระทำได้ต่อเมื่อมีหลักฐานทางการแพทย์ว่าเป็น Intersexuality โดยกำเนิดและได้รับการผ่าตัดแปลงเพศแล้ว
- เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2556 มหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในประเทศไทยที่อนุญาตให้นักศึกษาสามารถแต่งตัวตามเพศของพวกเขาได้ในระหว่างการสอบ โดยนักศึกษาจะต้องยื่นคำร้องก่อนล่วงหน้าเป็นเวลา 1 เทอม และจะได้รับการพิจารณาเป็นรายกรณีไป (Liljas, 2014)
- เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2556 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและคณะกรรมาธิการด้านความยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนแห่งรัฐสภา ได้ยกร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิตของบุคคลที่มีเพศเดียวกันในสภาผู้แทนราษฎรเพื่อลงมติ แต่ความคืบหน้าของการผ่านร่างนั้นหยุดชะงักตั้งแต่นั้นมา แต่ก็เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ได้สะท้อนความต้องการที่แท้จริงของ LGBT ไทย (Nation, 2013) เนื่องจากไม่ได้มีการกล่าวถึงบุคคลข้ามเพศและไม่รวมประเด็นที่สำคัญหลายประเด็น เช่น สิทธิในการเลี้ยงดูบุตร การผ่านร่างกฎหมายดังกล่าวจึงถูกเลื่อนออกไปอย่างไม่มีกำหนด
- ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556 พรรคเพื่อความหลากหลายทางเพศ (SOGIE Rights Party)ถูกก่อตั้งโดยสมาชิกที่เป็น LGBT หลายคน ปัจจุบันยังอยู่ในกระบวนการจดทะเบียนพรรคการเมือง (Evans, 2013)

- วันที่16 มกราคม พ.ศ. 2557 สมาชิกของกลุ่ม LGBT จากองค์กรต่างๆ ร่วมกับคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายแห่งประเทศไทย ได้จัดตั้งคณะกรรมการขนาดเล็กเพื่อร่างพระราชบัญญัติชีวิตคู่ของบุคคลที่มีเพศเดียวกันฉบับที่สองให้มีความเป็นกลางทางเพศสภาวะ และครอบคลุมสิทธิของเด็กและเยาวชน สวัสดิการประกันภัย และสิทธิประโยชน์อื่น ๆ หากร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวได้รับการอนุมัติจากรัฐสภาตามที่ได้ร่าง จะทำให้คู่ที่เป็นเพศเดียวกันสามารถจดทะเบียนสมรสได้เช่นเดียวกับคู่รักต่างเพศ

งานเสวนาของกลุ่ม LGBT ในประเทศไทย

งานเสวนาของกลุ่ม LGBT แห่งชาติ ถูกจัดขึ้นในกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 21-22 มีนาคม พ.ศ. 2556 เป็นกิจกรรมสำคัญอันดับแรกของประเทศไทย ภายใต้โครงการ 'Being LGBT in Asia' งานเสวนาในครั้งนี้จัดขึ้นโดยการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเอเชียและแปซิฟิก (UNESCAP) ผู้นำชุมชน LGBT ซึ่งประกอบด้วยองค์กรชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านเอชไอวีในกลุ่มเกย์ สาวประเภทสอง และชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย (MSM) เช่นเดียวกับองค์กรอื่น ๆ ที่ทำงานร่วมกับเลสเบี้ยน หญิงที่เป็นไบเซ็กชวล หญิงข้ามเพศ และองค์กรที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ

งานเสวนาแห่งชาติฯ มีผู้เข้าร่วม 45 คน ซึ่งเป็นผู้แทนจากองค์กร LGBT ทั่วประเทศ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนโครงการ องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน องค์กรที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย และองค์กรภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง

รายงานฉบับนี้รวบรวมข้อมูลผลการเสวนาและได้ข้อค้นพบเพิ่มเติมจากการทบทวนวรรณกรรม การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่ได้รับการตีพิมพ์ในประเด็นเกี่ยวกับ LGBT ในประเทศไทย เนื้อหาในส่วนต่อจากบทสรุปผู้บริหารเป็นบทนำที่เล่าถึงประวัติโดยสังเขปของการขับเคลื่อนของ LGBT ในประเทศไทย โดยรวมไปถึงมุมมองในอดีตเกี่ยวกับเพศวิถีและอัตลักษณ์ทางเพศที่หลากหลาย ตลอดจนพัฒนาการความเคลื่อนไหวของกลุ่ม LGBT ในทศวรรษที่ผ่านมา มีการนำเสนอภาพรวมของสิทธิมนุษยชนในด้านกฎหมายและนโยบาย ทัศนคติทางสังคมและวัฒนธรรม ศาสนา ตลอดจนการสำรวจการยอมรับทางสังคมและบทบาทของรัฐบาลไทยในการให้ความสำคัญกับชนกลุ่มน้อยทางเพศว่ามีผลกระทบต่อสิทธิของชุมชน LGBT อย่างไรบ้าง

ในส่วนของการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้ข้อมูลมาจากการอภิปรายกลุ่ม จากงานเสวนาแห่งชาติ โดยครอบคลุมประเด็นการจ้างงานและที่อยู่อาศัย การเข้าถึงผลประโยชน์จากการสมรส การศึกษาและเยาวชน สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี ความสัมพันธ์กับครอบครัว รวมทั้งสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้ กรณีศึกษาที่แสดงให้เห็นปัญหาสิทธิมนุษยชนในบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ถูกรวบรวมเอาไว้ โดยข้อมูลส่วนใหญ่มาจากการรายงานของผู้เข้าร่วมงานเสวนาและจากเอกสารที่ได้รับการตีพิมพ์มาก่อนหน้านี้ และในส่วนสุดท้ายของรายงานเป็นการนำเสนอผลการสำรวจเกี่ยวกับความสามารถขององค์กร LGBT ในประเทศไทย

'BEING LGBT IN ASIA'

โครงการ 'Being LGBT in Asia: A Participatory Review and Analysis of the Legal and Social Environment for LGBT Civil Society' เป็นความร่วมมือระหว่างสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) และ องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (USAID) โดยมุ่งที่จะทำความเข้าใจ จัดระบบและวิเคราะห์สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของ LGBT ในระดับชุมชนและประเทศ โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์และทบทวนสถานการณ์ในชุมชน LGBT และสิทธิมนุษยชนของพวกเขาในประเทศต่างๆในภูมิภาคเอเชีย โครงการนี้ริเริ่มขึ้นท่ามกลางปัญหาความท้าทายด้านสิทธิมนุษยชนที่ LGBT ต้องเผชิญอยู่ทั่วโลก แต่ได้รับการสนับสนุนจากผู้นำในระดับนานาชาติไม่ว่าจะเป็นเลขาธิการสหประชาชาติ ผู้อำนวยการใหญ่ของ UNDP เอกอัครราชทูตด้าน

สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ประธานาธิบดีและรัฐมนตรีด้านความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา ซึ่งต่างก็ได้แสดงความกังวลเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองสิทธิของ LGBT

'Being LGBT in Asia'พยายามที่จะพัฒนาการเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กร LGBT ในประเทศแถบเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนนำเสนอนโยบายและกิจกรรมในบริบทของการพัฒนาโดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมและการใช้นวัตกรรมใหม่ๆเข้ามาช่วย เช่น การใช้วิดีโอ อินเทอร์เน็ต สื่อทางสังคมออนไลน์ โครงการมุ่งที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งสองฝ่าย สร้างพื้นฐานประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายและเปรียบเทียบ และช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็น LGBT นอกจากนี้ โครงการยังช่วยสร้างสื่อมัลติมีเดีย ใช้เครื่องมือสื่อทางสังคมออนไลน์ และทรัพยากรที่มีเพื่อส่งเสริมผู้นำเยาวชนให้มีส่วนร่วมและสนับสนุนองค์กรภาคประชาสังคมของ LGBT และเพื่อปรับปรุงความสามารถของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาและหน่วยงานต่างๆของสหประชาชาติ ในการทำงานร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคม LGBT ทั่วเอเชีย

เป้าหมายที่สำคัญของโครงการ 'Being LGBT in Asia' คือการรวมเอาเครือข่ายการทำงานของบุคคลและองค์กรที่ทำงานในประเด็น LGBT ทั่วทั้งภูมิภาคใน 8 ประเทศหลัก ร่วมกับภาคีในการพัฒนา รัฐบาล องค์กรภาคประชาสังคม LGBT และองค์กรศาสนาหรือสถาบันที่เกี่ยวกับความเชื่อ ด้วยการลงทุนและพัฒนาเครือข่ายการสื่อสารที่สร้างสรรค์ระหว่างหน่วยงานและภาคีการพัฒนาในระดับท้องถิ่น ผู้มีส่วนได้เสียอันรวมถึงชาว LGBT ในโครงการจะได้รับโอกาสที่ดีขึ้นจากแนวทางการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม โดยเริ่มต้นจากการเข้าร่วมงานเสวนาของกลุ่ม LGBT ในแต่ละประเทศเป็นกิจกรรมแรก

สิทธิมนุษยชน ของ LGBT ในประเทศไทย

ในบทนี้จะกล่าวถึงภาพรวมสิทธิมนุษยชนของ LGBT ในประเทศไทย ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายและนโยบาย ทัศนคติทางสังคมและวัฒนธรรม และศาสนา ข้อมูลในหัวข้อนี้มีที่มาจากการทบทวนวรรณกรรมและองค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญที่เขียนรายงานนี้ขึ้น

กฎหมายและนโยบาย

"ทุกคนมีความเสมอภาคกันตามกฎหมายและต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองอย่างเท่าเทียมภายใต้หลักกฎหมาย ชายและหญิงต่างก็มีความเสมอภาคกัน และห้ามไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะความแตกต่างโดยกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาวะทางร่างกายหรือจิตใจ สถานภาพ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา หรือมุมมองทางการเมืองการปกครอง"

มาตรา 30 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ระบบกฎหมายในประเทศไทยเป็นแบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law) แต่ก็ได้รับอิทธิพลจากกฎหมายประเพณีเช่นเดียวกัน ระบบกฎหมายที่มีถูกบังคับใช้มาตั้งแต่ก่อนที่จะมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแบบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2475 โดยก่อนหน้านี้ ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์และใช้บังคับกฎหมายที่ไม่ได้รับการประมวลให้เป็นหมวดหมู่ ปัจจุบันการปกครองรัฐและกิจการสังคมถูกกำหนดโดยกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายอาญา และกฎหมายปกครอง

คนไทยมักมีความเฉื่อยชาและหวั่นเกรงต่อกฎหมายและการปฏิรูปกฎหมาย เนื่องจากมีกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น อีกทั้งรัฐยังมีอำนาจในการตรวจสอบสื่อและตัดส่วนที่ไม่เหมาะสมออก (Censorship) โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีการปกครองโดยรัฐบาลทหารเช่นในปัจจุบัน ซึ่งทำให้คนส่วนมากระวังที่จะเข้าร่วมทำการเคลื่อนไหวทางสังคมหรือผลักดันการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย ทัศนคติแบบไทยๆที่ยึดรัฐธรรมนูญและกฎหมายของรัฐเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้การเปลี่ยนแปลงต่างๆเป็นไปได้ยาก และกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการปฏิรูปกฎหมายเพื่อปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐานของ LGBT

อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญของประเทศไทยและปฏิญญาที่รองรับสิทธิมนุษยชนหลายฉบับ ช่วยสร้างฐานในการปฏิบัติต่อ LGBT อย่างเท่าเทียม รัฐธรรมนูญไทยฉบับปี พ.ศ. 2550 ระบุว่าพลเมืองไทยทุกคนจะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองสิทธิจากรัฐ และต้องไม่ถูกเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะด้วยเหตุผลอะไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากภาครัฐ ตัวอย่างเช่น พลเมืองจะต้องไม่ถูกเลือกปฏิบัติเนื่องจากมีเพศ อายุ ความพิการ เชื้อชาติ แหล่งกำเนิด หรือศาสนาที่แตกต่าง

นอกจากนี้ หากมีกรณีที่คนไทยถูกเลือกปฏิบัติหรือถูกปฏิเสธสิทธิขั้นพื้นฐานภายใต้รัฐธรรมนูญ หน่วยงานภาครัฐแต่ละแห่งจะต้องทำหน้าที่ในการประยุกต์ใช้กฎหมายเพื่อตอบสนองแก่นแท้ของหลักการรัฐธรรมนูญที่ระบุให้คนทุกคนได้รับความเสมอภาคในฐานะพลเมืองของประเทศ และเมืองไทยได้รับรองและสนับสนุนปฏิญญาสากลว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ซึ่งรวมไปถึงปฏิญญาต่อต้านการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเนื่องมาจากวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่าง 2011 (L9/rev1) (ISHR, 2011)

ถึงกระนั้น นโยบายภาครัฐยังคงล้มเหลวที่จะปกป้องสิทธิของพลเมืองที่เป็น LGBT อย่างเสมอภาค โดยตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือไม่มีการรับรองทางกฎหมายหรือจัดตั้งสหภาพของ LGBT จากภาครัฐ และเพศสภาวะยังคงมีอยู่เพียง 2 ประเภท คือชายและหญิงเท่านั้น ไม่มีกฎหมายที่ปกป้อง LGBT จากความชิงชังหรือการถูกเลือกปฏิบัติแม้ว่าภาคประชาสังคม LGBT จะเริ่มผลักดันให้พวกเขาได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายเพิ่มขึ้น

กฎหมายไทยในช่วงแรกให้ลงโทษการกระทำทางเพศมากกว่าอัตลักษณ์หรือวิถีทางเพศ อย่างไรก็ตาม มีการยกเลิกการลงโทษการมีเพศสัมพันธ์ทางทวารหนักโดยสมัครใจอย่างเป็นส่วนตัวในปี พ.ศ. 2499 แต่ไม่มีหลักฐานว่ามีกฎหมายใดที่เกื้อหนุนพฤติกรรมข้ามเพศหรือการแต่งกายข้ามเพศ

แม้ว่าประเทศไทยจะมีชื่อเสียงในเรื่องการยอมรับ LGBT มากที่สุดในเอเชีย การรับรองทางกฎหมายและการปกป้องสิทธิยังคงห่างไกลจากเสรีภาพอยู่มาก ผู้บัญญัติกฎหมายและผู้ใช้กฎหมายส่วนมากมีภูมิหลังเป็นอนุรักษ์นิยมและเชื่อในบทบาททางเพศและโครงสร้างครอบครัวแบบรักต่างเพศ นโยบายการปกครองและการปฏิรูปกฎหมายในประวัติศาสตร์ระยะหลังมีรากฐานมาจากศตวรรษที่ 19 และ 20 (Leeds, n.d.) โดยทุกวันนี้มีมาตรการในการปฏิรูปกฎหมายในสังคมสมัยใหม่ ตัวอย่างเช่นการปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อส่งเสริมและปกป้องสิทธิพลเมือง อิสรภาพและเสรีภาพในการออกรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้รับอิทธิพลมาจากนานาชาติ โดยเมื่อประเทศไทยเริ่มมีบทบาทมากขึ้นในเศรษฐกิจและเวทีโลกจึงจำเป็นที่จะต้องปรับกฎหมายให้สอดคล้องกับประเทศเสรีอื่นๆ

ปัจจุบัน ชาว LGBT ถูกแบ่งแยกและกีดกันจากการได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานและการปกป้องคุ้มครองสิทธิที่เพื่อนร่วมชาติคนอื่นที่เป็นคนรักต่างเพศได้รับ รัฐธรรมนูญไทยไม่ได้รวมเนื้อหาเกี่ยวกับการต่อต้านการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานความแตกต่างของวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ ในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 นักเคลื่อนไหวและองค์กร LGBT จำนวนมากได้เดินขบวนเพื่อเรียกร้องให้รวมเอาคำว่า “ความมีตัวตนทางเพศ” (Sexual Identities) เข้าไปอยู่ในเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเรื่องการต่อต้านการเลือกปฏิบัติ

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญปฏิเสธข้อเสนอดังกล่าว และออก ‘เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย’ ที่ระบุว่า “ความแตกต่างทางเพศที่นอกเหนือไปจากความแตกต่างระหว่างชายและหญิงนั้น หมายถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในความเป็นตัวตนทางเพศหรือเพศสภาวะหรือความหลากหลายทางเพศ ซึ่งต่างจากเพศโดยกำเนิด ดังนั้น มาตรา 30 จึงรวมเอาผู้ที่มีความแตกต่างทางเพศในข้างต้นด้วย เนื่องจากคำว่า ‘เพศ’ มีความหมายครอบคลุมดังที่ได้อธิบายไปและบุคคลเหล่านี้จึงไม่ควรถูกเลือกปฏิบัติ”

สำหรับคนบางกลุ่มแล้ว การกล่าวถึงวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศในเจตนารมณ์ของกฎหมายสูงสุดนี้ถูกมองว่าเป็นชัยชนะ แต่ก็ยังมีผู้ที่พยายามขับเคลื่อนให้มีการระบุถึงคำเหล่านี้ให้ชัดเจนขึ้นในรัฐธรรมนูญ

จุดบอดของเจตนารมณ์ดังกล่าวเกิดจากการที่รัฐบาลไม่ได้รับรู้ถึงรายงานอุบัติการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับชาว LGBT จากการรายงานของคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนของเกย์และเลสเบี้ยนนานาชาติ (IGLHRC) มีเลสเบี้ยน 15 คนถูกฆาตกรรมอย่างทารุณในระหว่างปี พ.ศ. 2549-2555 อย่างไรก็ตาม “กฎหมายไทยไม่ได้รวมเอาเรื่องคดีความชิงชัง และรัฐบาลไม่สนใจคดีที่ได้รับรายงานจาก IGLHRC โดยเห็นว่าเป็นเรื่องพัวพันกับอารมณ์ความรัก” (Liljas, 2014) โดยหนึ่งในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดร.แท้จริง ศิริพานิช ได้กล่าวไว้ว่า “บางครั้งการบังคับใช้กฎหมายได้รับความสนใจน้อย เมื่อมีเกย์หรือเลสเบี้ยนถูกฆ่าคนมักคิดว่าเป็นเรื่องของความหึงหวง” (Liljas, 2014) นอกจากนี้ ในรายงานสรุปสถานการณ์สิทธิมนุษยชนการทำงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2555 มีการบันทึกว่า “มีการรณรงค์ส่งเสริมสิทธิของ LGBT อย่างต่อเนื่อง แต่การละเมิดสิทธิและการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมต่อกลุ่ม LGBT ก็ยังคงเกิดขึ้นอยู่ (NHRC Thailand, 2012)

ตัวบทกฎหมายไทยถูกร่างโดยพื้นฐานแนวคิดแบบดั้งเดิมว่าเพศสภาวะมีเพียง 2 เพศ โดยคนข้ามเพศและอินเตอร์เซ็กส์ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการถกประเด็นนโยบายและประเด็นสิทธิมนุษยชน (Ocha, 2011) ในปี พ.ศ. 2550 ขณะที่ชุมชน LGBT ผลักดันให้มีการรวมเอา “ความมีตัวตนทางเพศ” เข้าไปอยู่ในมาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พวกเขาก็พยายามเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมายที่อนุญาตให้คนข้ามเพศสามารถเปลี่ยนคำนำหน้าในเอกสารประจำตัวประชาชนได้ เริ่มมีการอภิปรายและการแบ่งแยกระหว่างฝ่ายที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการผ่านร่างกฎหมายดังกล่าว และถกเถียงว่าควรจำกัดอยู่เฉพาะบุคคลข้ามเพศ สาวประเภทสองผู้ได้รับการผ่าตัดแปลงเพศแล้วเท่านั้น หรือควรให้บุคคลข้ามเพศทุกคนได้สิทธินั้นไม่ว่าจะอยู่ในสภาวะใดก็ตาม โดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้เลื่อนระยะเวลาการตัดสินใจในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวออกไป และยังไม่ทราบว่าจะมีการขับเคลื่อนประเด็นนี้ต่อไปอีกหรือไม่ แม้ว่าภาคประชาสังคมจะยังไม่ได้รับผลสำเร็จในการผลักดันในแนวหน้า แต่ก็มีรายงานว่าสาวประเภทสองสามารถขับเคลื่อนประเด็นเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศในการเกณฑ์ทหารได้จนเป็นผลสำเร็จ

การขับเคลื่อนนโยบายในเวลานี้ได้รับการช่วยเหลือจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นางนัยนา สุภาพึ่ง บุคคลสำคัญที่ช่วยสนับสนุน LGBT ในการเรียกร้องสิทธิ โดยเมื่อเธอได้มาเป็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในปี พ.ศ. 2544 ในเวลานั้นยังไม่มีเครือข่ายการทำงานเพื่อ LGBT ในประเทศไทย แต่ด้วยการผลักดันของเธอทำให้เกิดความสัมพันธ์ในการทำงานระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชนหรือ NGO และนักกิจกรรมที่มาร่วมกันสร้างรากฐานในการผลักดันในปี พ.ศ. 2550 ในเวลาต่อมา (Sanders, 2011).

แม้ว่าจะมีอุปสรรคต่างๆในการขับเคลื่อนนโยบาย แต่ก็มีความก้าวหน้าที่เป็นแรงผลักดันต่อไปในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2556 รัฐบาลไทยได้ทำงานร่วมกับผู้นำชุมชน LGBT ในการร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือภาคประชาสังคมเพื่อคู่ชีวิตที่มีเพศเดียวกัน อย่างไรก็ตาม การผ่านพระราชบัญญัติดังกล่าวถูกยุติชั่วคราวหลังจากที่ได้เสนอต่อสมาชิกรัฐสภา ในขณะที่มีชาว LGBT กลุ่มหนึ่งรู้สึกว่ากฎหมายนี้ยังใช้ภาษาไม่ถูกต้อง ตัวอย่างเช่น การใช้คำว่า “เพศเดียวกัน” ในการแต่งงานทำให้ไม่สามารถรวมเอา “สาวประเภทสอง” เข้าไปด้วย อีกทั้งร่างกฎหมายก็ไม่ได้มีการพูดถึงผลประโยชน์สำคัญอื่นๆ เช่น สิทธิในการเลี้ยงดูบุตร

ปัจจุบันนี้ องค์กรภาคประชาสังคมต่างๆ กำลังพยายามแก้ไขร่างพระราชบัญญัติความร่วมมือภาคประชาสังคมเพื่อความเป็นกลางต่อเพศสภาวะ ร่วมกับคณะกรรมาธิการปฏิรูปกฎหมายแห่งชาติ แต่กว่าที่กฎหมายฉบับนี้หรือร่างกฎหมายที่ใกล้เคียงกันจะผ่านการอนุมัติ คู่รักที่มีเพศเดียวกันก็จะยังไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ที่พวกเขาควรจะได้เหมือนกับพลเมืองคนอื่นๆ เช่น สิทธิในการตัดสินใจด้านการรักษาพยาบาลแทนคู่ของเขา สิทธิประโยชน์จากการถูกจ้างงานหรือประกันสุขภาพ การกู้ยืมเงินธนาคารร่วมกัน มรดก การรับบุตรบุญธรรมและสิทธิในการเลี้ยงดูบุตรที่จะได้รับเฉพาะต่อเมื่อเป็นคู่กันตามกฎหมาย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ LGBT ในประเทศไทย

กฎหมาย	*คำอธิบาย*
สถานะทางกฎหมาย: การเลือกปฏิบัติ ประเทศไทยยกเลิกการลงโทษการรักเพศเดียวกันในปี พ.ศ. 2499 โดยอนุญาตให้ผู้ใหญ่มีเพศสัมพันธ์ทางทวารหนักเป็นการส่วนตัวได้ แต่ต้องไม่ใช่ธุรกิจพาณิชย์	ผู้ใช้กฎหมายในระยะนั้นไม่มีประสบการณ์ในการจัดการคดีเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ทางทวารหนัก และมีความพยายามที่จะสื่อออกไปว่ามันเป็นสิ่งอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศได้ ในที่สุดแล้วกฎหมายต่อต้านการรักเพศเดียวกันไม่ได้เป็นที่ยอมรับว่าเป็นสิ่งจำเป็นเพราะไม่ได้มีการฟ้องร้องดำเนินคดีเกิดขึ้นจริง
สถานะทางกฎหมาย: สุขภาพจิต LGBT ถูกจัดว่ามีภาวะทางจิตไม่ปกติ และไม่สามารถรับราชการทหารได้จนกระทั่งปี พ.ศ. 2548 เมื่อกองทัพไทยยกเลิกกฎหมายความผิดปกติทางจิตปี พ.ศ. 2497 ที่มุ่งไปที่กลุ่ม LGBT แม้ว่าทหารจะไม่ตีตราว่า LGBT เป็นคนที่มี “ความผิดปกติทางจิตถาวร” อีกต่อไป แต่ก็ยังคงใช้คำกึ่งดูถูกเพื่ออธิบายว่า LGBT มีเพศที่ไม่สอดคล้องกับเพศโดยกำเนิด (ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Gender Identity Disorder: GID” ที่หมายถึง ภาวะความไม่พอใจในเพศตัวเอง) นอกจากนี้ , การข้ามเพศ (Transexualism) ยังคงเป็นเรื่องที่ถูกเข้าใจว่าเป็นความผิดปกติทางจิต จากการจัดกลุ่มโรคระดับนานาชาติครั้งที่ 10 ขององค์การอนามัยโลก (International Classification of Diseases’ 10th Revision: ICD-10) ในปี พ.ศ. 2533	หลังจากที่มีการร้องขอจากกลุ่ม LGBT กรมสุขภาพจิตรับหลักการ ICD-10 ต่อจาก ICD-9 โดยไม่ถือว่าการรักเพศเดียวกัน (Homosexuality) เป็นภาวะทางจิตไม่ปกติ อย่างไรก็ตาม การข้ามเพศ (Transexualism) ยังถือว่าเป็นภาวะทางจิตไม่ปกติตามการจัดกลุ่มโรคของ WHO ก่อนปี พ.ศ. 2554 กองทัพทำการปลดทหารที่เป็นคนข้ามเพศออกจากการปฏิบัติหน้าที่ด้วยเหตุผลว่าเป็น ‘โรคทางจิตถาวร’. ในปัจจุบันกองทัพยังคงไม่รับทหารเกณฑ์ที่แสดงคุณลักษณะเป็นผู้หญิงที่ชัดเจนโดยอ้างว่าเพศของพวกเขาจะไม่สอดคล้องกับเพศโดยกำเนิดหรือมีภาวะความไม่พอใจในเพศของตัวเอง (GID) การตีตราทหารเกณฑ์ที่เป็นคนข้ามเพศว่าเป็นโรคทางจิตถาวรในก่อนหน้านั้น ทำให้พวกเขาถูกปฏิเสธการว่าจ้างเข้ารับราชการทหารในเวลาต่อมาด้วยเนื่องจากมีการบันทึกเอาไว้ในเอกสาร
วิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ: ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่ปกป้อง LGBT จากการปฏิบัติต่อพวกเขาด้วยความชิงชัง การละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการเลือกปฏิบัติ แม้ว่าจะมีรายงานของภาครัฐอย่างจำกัด กรณีเหล่านี้พบได้ตามหน้าหนังสือพิมพ์ เว็บไซต์และสื่อทางสังคมออนไลน์	ข้อเรียกร้องร่วมระหว่างนักเคลื่อนไหวเพื่อ LGBT ในท้องถิ่น และ คณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนของเกย์และเลสเบี้ยนนานาชาติ (IGLHRC) ที่เสนอต่อรัฐบาลไทยเมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2555 เรียกร้องให้มีการตรวจสอบกรณีการฆาตกรรมเลสเบี้ยนที่เกิดขึ้นระหว่างปี 2006 และ 2012 โดยทันที
การคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญ: รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปี พ.ศ. 2550 และเอกสารแสดงเจตนารมณ์เสนอแนวทางในการปกป้องสิทธิของกลุ่ม LGBT แม้ว่าจะยังไม่ได้นำมาใช้ในทางปฏิบัติจริง	ข้อเรียกร้องร่วมระหว่างนักเคลื่อนไหวเพื่อ LGBT ในท้องถิ่น และ คณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนของเกย์และเลสเบี้ยนนานาชาติ (IGLHRC) ที่เสนอต่อรัฐบาลไทยเมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2555 เรียกร้องให้มีการตรวจสอบกรณีการฆาตกรรมเลสเบี้ยนที่เกิดขึ้นระหว่างปี 2006 และ 2012 โดยทันที

วิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ: ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่ปกป้อง LGBT จากการปฏิบัติต่อพวกเขาด้วยความชิงชัง การละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือการเลือกปฏิบัติ แม้ว่าจะมีรายงานของภาครัฐอย่างจำกัด กรณีเหล่านี้พบได้ตามหน้าหนังสือพิมพ์ เว็บไซต์และสื่อทางสังคมออนไลน์	เจตนารมณ์ในมาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายไทยเพียงส่วนเดียวที่กล่าวถึงความมีตัวตนของ LGBT คณะกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญแห่งชาติ ได้รับการจัดตั้งขึ้นหลังจากการทำรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2549 เพื่อปรับเปลี่ยนเนื้อหาบางส่วนในรัฐธรรมนูญฉบับ ปี พ.ศ. 2540 กลุ่มนักเคลื่อนไหวซึ่งนำโดยเครือข่ายความหลากหลายทางเพศได้ผลักดันให้เกิดการแก้ไขร่างโดยเพิ่มคำว่า “ความหลากหลายทางเพศ” เข้าไป ซึ่งได้รับการปรับแก้ให้มีเพียงคำว่า “ความมีตัวตนทางเพศ” หรือ Sexual Identity (Sanders, 2011) ในทางปฏิบัติ มาตราดังกล่าวและเจตนารมณ์ถูกกล่าวอ้างว่าเป็นเครื่องมือในการล็อบบี้และสร้างความตระหนักรู้ให้กับสาธารณะและสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ซึ่งยังขาดความเข้าใจในแนวความคิดเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศและเพศสภาวะ (Sanitsuda, 2007) แต่ก็ยังไม่สามารถคุ้มครองชาว LGBT จากการถูกเลือกปฏิบัติอย่างเต็มที่ โดยยังคงมีบาร์ ร้านอาหารและห้างร้านต่าง ๆ ที่ไม่อนุญาตให้กะเทยเข้า นอกจากนี้ ยังมีไม่มีบทบัญญัติเฉพาะที่จะช่วยให้บุคคลใช้ประโยชน์จากกฎหมายดังกล่าวในการเรียกร้องขอความเป็นธรรมจากการถูกเลือกปฏิบัติ
กฎหมายครอบครัวและความสัมพันธ์ของผู้ที่รักเพศเดียวกัน: การสมรส ครอบครัว การรวมตัวเป็นสหภาพ หรือการใช้ชีวิตร่วมกันของบุคคลที่รักเพศเดียวกันยังไม่ได้รับการรับรองทางกฎหมายในปัจจุบัน แต่ยังไม่มีข้อห้ามทางกฎหมายในการเป็นผู้ปกครองของเด็กและการรับบุตรบุญธรรมสามารถทำได้ด้วยกรณีที่เป็นผู้ปกครองคนเดียว	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวรวมอยู่ในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย
อัตลักษณ์ทางเพศ: คนไทยเชื่อว่าความเป็นตัวตนของบุคคลเชื่อมโยงกับเพศโดยกำเนิด ซึ่งเป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นจากการที่สังคมยังไม่มีการรองรับทางกฎหมายสำหรับชนกลุ่มน้อยทางเพศ ความเชื่อแบบนี้มักเกิดจากการขาดความรู้เรื่องความหลากหลายทางเพศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อกฎหมายที่เกี่ยวกับเพศ ดังนั้นสิทธิในการเปลี่ยนแปลงชื่อเพศจึงทำได้เฉพาะผู้ที่เป็นบุคคลข้ามเพศที่มีใบรับรองแพทย์ยืนยันสภาพของพวกเขา ในประเทศไทยการผ่าตัดแปลงเพศ (SRS) ไม่ได้เป็นความผิดอาญาหรือถูกกีดกัน และในความเป็นจริงก็เป็นเรื่องธรรมดาสำหรับบุคคลที่อายุอย่างน้อย 18 ปี (โดยจะต้องได้รับความยินยอมของผู้ปกครอง) หรือ 20 ปีขึ้นไป การผ่าตัดแปลงเพศต้องได้รับเอกสารแนะนำจากจากจิตแพทย์ 2 ฉบับ (โดยหนึ่งในนั้นจะต้องมีสัญชาติไทย) ที่ระบุว่าการผ่าตัดเป็นวิธีการที่แพทย์แนะนำ อย่างไรก็ตาม การผ่าตัดแปลงเพศหญิงไปเป็นเพศชายยังมีให้บริการอยู่ไม่มากและมีราคาแพงกว่าการผ่าตัดแปลงเพศชายเป็นเพศหญิง แต่หลังจากที่บุคคลได้รับการผ่าตัดแปลงเพศแล้วก็ยังไม่สามารถเปลี่ยนเพศในเอกสารสำคัญของทางราชการหรือใบปริญญาได้ตามกฎหมาย	ในกฎหมายไทยมีการใช้คำว่า “ชาย” และ “หญิง” ในการอ้างถึงเพศอยู่ในหลายส่วน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะที่ 2: บุคคลโดยธรรมชาติ หมวดที่ 1 บุคคลธรรมดา ส่วนที่ 1 สภาพบุคคล มาตรา 15: “สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกและสิ้นสุดลง เมื่อตาย”. มาตรานี้สะท้อนให้เห็นถึงความคิดเห็นทางสังคมและกฎหมายในปัจจุบันที่มีต่อ “ตัวตน” นอกจากนี้ ยังเป็นตัวอย่างที่แสดงถึงการยึดมั่นทางกฎหมายและทางสังคมว่าอัตลักษณ์ทางเพศมีเพียงสองแบบสำหรับพลเมืองไทย ในปี พ.ศ. 2550 นักเคลื่อนไหวที่เป็นบุคคลข้ามเพศเริ่มที่จะผลักดันให้มีการปฏิรูปกฎหมายเกี่ยวกับเพศ นัยนา สุภาพึ่ง หนึ่งในคณะคณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในขณะนั้นเสนอให้จำกัดสิทธิในการเปลี่ยนเพศให้กับบุคคลหลังการผ่าตัดแปลงเพศแล้วเท่านั้น จนกระทั่งทุกวันนี้กลุ่มคนข้ามเพศยังคงถกเถียงเรื่อง “ตัวตนของคนข้ามเพศ” ว่าจะควรเปลี่ยนตั้งแต่ก่อนการผ่าตัดแปลงเพศหรือไม่ จนบางครั้งประเด็นนี้กลายเป็นความขัดแย้งภายในชุมชนเนื่องจากไม่ใช่ทุกคนที่สามารถจ่ายเงินเข้ารับการผ่าตัดแปลงเพศได้ และการใช้ฮอร์โมนและการผ่าตัดแปลงเพศก็ไม่ได้รวมอยู่ภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพของรัฐบาล (Sanders, 2011) ข้อเสนอต่อที่ประชุมคณะอนุกรรมการรัฐสภาระบุว่ากฎหมายควรมีเงื่อนไขให้มีการผ่าตัดเปลี่ยนอวัยวะเพศก่อนที่จะขอเปลี่ยนเพศในทางกฎหมาย แต่ก็ยังมีประเด็นที่สังคมเป็นห่วงว่าวิธีการนี้จะส่งผลกระทบต่อการบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและตัวตนของบุคคลเป็นหลัก (Phetdee, 2008)

สื่อและการเซ็นเซอร์: ไม่มีกฎหมายที่โดยตรงที่ห้ามการนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับ LGBT ในสื่อ สิ่งพิมพ์และข้อความสาธารณะ แต่ถึงกระนั้น เนื้อหา ที่เกี่ยวข้อกับ LGBT โดยมากมักจะถูกเซ็นเซอร์หรือทำให้ดูมีอารมณ์รุนแรงบนสื่อ สื่อลามกอนาจารก็ถูกใช้เป็นข้ออ้างกับสื่อของ LGBT ว่าไม่เหมาะสมสำหรับผู้เยาว์ นิตยสารเกย์ก็ยังถูกยึดโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจเพราะเป็น "สิ่งพิมพ์ลามกอนาจาร" ในช่วงที่มีนโยบายจัดระเบียบสังคม (Jackson, 2009) มีการบุกเข้าไปตรวจค้นห้องซาวน่าเกย์และห้ามไม่ให้แจกถุงยางฟรีแก่ลูกค้า เจ้าของสถานประกอบการเหล่านี้ถูกเตือนว่าหากตำรวจพบถุงยางอนามัยในสถานประกอบการพวกเขาจะได้รับข้อหาจัดตั้งสถานที่ค้าประเวณี (CDC 2003)	ในปี 2012 เกิดความไม่พอใจอย่างรุนแรงในกลุ่มชาว LGBT เมื่อร้านหนังสือในท้องถิ่น (ซีเอ็ด) ออกนโยบายห้ามเผยแพร่และนำเสนอสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ LGBT ว่าเป็นสื่อลามกอนาจาร นักเคลื่อนไหวต่างพากันต่อต้านนโยบายดังกล่าวโดยได้รับการสนับสนุนมากจากทั้งชาว LGBT และชุมชนอื่นๆ ร้านหนังสือดังกล่าวได้ออกจดหมายถึงสำนักพิมพ์ต่างๆถึงมาตรฐานการจัดประเภทเนื้อหา LGBT ทั้งหมดให้เป็นเรื่องอีโรติกและเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมสำหรับผู้เยาว์ (Issara News, 2013) กรณีนี้เป็นตัวอย่างของความตึงเครียดที่เกิดขึ้นระหว่างสื่อกระแสหลักและประเด็น LGBT หนังสือพิมพ์ชื่อดังอย่างไทยรัฐมักพาดหัวข่าวเรื่องราว LGBT โดยใช้ถ้อยคำที่รุนแรงเร้าอารมณ์ โดยเฉพาะเรื่องที่เป็นความรุนแรงหรือฆาตกรรม การเซ็นเซอร์สื่อของคนรักเพศเดียวกันเกิดขึ้นมากที่สุดเพราะมีกลุ่มคนที่เชื่อว่าจะต้องปกป้องภาพลักษณ์ของประเทศ กลุ่มผู้สร้างภาพยนตร์ประสบความสำเร็จในการกดดันรัฐบาลให้ปฏิรูปพระราชบัญญัติภาพยนตร์ไทยฉบับปี พ.ศ. 2473 เมื่อปี พ.ศ. 2550 (unaldi, 2011) โดยในกฎหมายฉบับเก่ากำหนดให้เจ้าของโรงภาพยนตร์และผู้จัดรายการวิทยุโทรทัศน์ส่งภาพยนตร์มาให้คณะกรรมการเซ็นเซอร์ภาพยนตร์พิจารณาก่อน หากมีส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของภาพยนตร์ที่นำเสนอภาพลักษณ์ของสังคมไปในทางเสื่อมถอยย้อนแย้งกับบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมหรือศีลธรรม จะถูกเซ็นเซอร์หรือห้ามเผยแพร่ ส่วนในระบบการเซ็นเซอร์สื่อแบบใหม่ ได้ใช้การจัดอันดับ (Rating) ซึ่งผลตอบรับต่อระบบใหม่นี้ผสมกันไปเนื่องจากยังคงมีการจัดประเภท "ห้ามเผยแพร่" (Ban) สื่อบางชนิดอยู่
สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี: ประเทศไทยเริ่มมีระบบหลักประกันสุขภาพตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 แต่ยังไม่ได้รวมเอาการรักษาด้วยยาต้านไวรัส (Antiretroviral Therapy) เข้ามาจนกระทั่งปี พ.ศ.2550 ในปี พ.ศ.2550 รัฐบาลไทยขยายความหมายของการใช้ความรุนแรงทางเพศหรือการข่มขืนให้รวมทั้งเหยื่อที่เป็นเพศหญิงและเพศชาย และยังห้ามไม่ให้มีการข่มขืนในคู่สามีภรรยาโดยกฎหมายระบุว่าทั้งหญิงและชายอาจเป็นเหยื่อ	หลักประกันสุขภาพของไทยถูกบัญญัติขึ้นเพื่อจัดบริการสุขภาพให้ครอบคลุมถึงกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงระบบบริการสุขภาพในตลาด การดูแลรักษาเอชไอวีไม่ได้รวมอยู่ในหลักประกันฯ จนกระทั่งปี พ.ศ.2549 มียาต้านไวรัสสูตรใหม่เข้ามารวมเป็นบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานให้กับผู้ติดเชื้อเอชไอวี (Sakunphanit, T&Suwanrada, 2011) ในช่วงระยะหลัง ประเทศไทยมีคดีทำร้ายทางเพศเพิ่มสูงขึ้นอย่างน่าตกใจทำให้รัฐบาลต้องเริ่มปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการข่มขืน ในมาตรา 276 ของกฎหมายอาญากำหนดโทษ 4-20 ปีและปรับไม่เกิน 40,000 บาทในคดีข่มขืน และรวมไปถึงกรณีที่ผู้ถูกกระทำเป็นเพศเดียวกันและ matrimonial rape (Thailand Law, 2013) การแก้กฎหมายเหล่านี้เกิดขึ้นหลังจากการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 ที่มีรัฐบาลทหารเข้ามาบริหารประเทศ นอกจากจะมีการล็อบบี้ให้มีการปรับแก้มาตรา 30 ที่ได้กล่าวไปในข้างต้น นักเคลื่อนไหวอย่าง คุณอัญชณา สุวรรณานนท์ และคุณนที ธีระโรจนพงษ์ ได้พยายามรณรงค์ให้สังคมรับรู้ถึงสาวประเภทสองที่ตกเป็นเหยื่อของการข่มขืนและถูกทำร้ายทางเพศ

กฎหมายการสมรส

คุณสมบัติของผู้ที่จะจดทะเบียนสมรส

1. จะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 17 ปีบริบูรณ์ และต้องมีบิดา มารดา หรือ ผู้ปกครองมาให้ความยินยอมด้วย กรณีที่มีอายุต่ำกว่า 17 ปี จะต้องได้รับอนุญาตจากศาลให้ทำการสมรสได้ ส่วนผู้ที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง

2. ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือไร้ความสามารถ

3. ไม่เป็นพี่น้องรวมบิดามารดา หรือรวมแต่บิดามารดา

4. ไม่เป็นคู่สมรสของบุคคลอื่น

5. ผู้รับบุตรบุญธรรมจะสมรสกับบุตรบุญธรรมไม่ได้

6. หญิงหม้ายจะสมรสใหม่ เมื่อการสมรสครั้งก่อนได้สิ้นสุดไปแล้วไม่น้อยกว่า 310 วัน เว้นแต่

- คลอดบุตรแล้วในระหว่างนั้น

- สมรสกับคู่สมรสเดิม

- มีใบรับรองแพทย์ว่าไม่ได้ตั้งครรภ์

- ศาลมีคำสั่งให้สมรสได้

7. ชายหญิง ที่มีอายุไม่ครบ 17 ปีบริบูรณ์ศาลอาจอนุญาตให้สมรสได้

กระทรวงมหาดไทยกำหนดแนวทางการจดทะเบียนสมรสไว้ให้สาธารณชนเข้าอ่านได้จากเว็บไซต์ของกรมการปกครอง [http://www.dopa.go.th/] โดยมีการอธิบายว่าการแต่งงานจะต้องกระทำระหว่างบุคคลสองคนโดยที่คนหนึ่งเป็นเพศชายและอีกคนหนึ่งเป็นเพศหญิง

ในขณะที่ผู้หญิงสามารถเลือกที่จะใช้คำนำหน้าชื่อเป็น 'นางสาว' หรือ 'นาง' ตามพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. 2551 มาตรา 5 หญิงที่แต่งงานแล้วสามารถเลือกใช้นาง หรือนางสาว และแจ้งลงทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการลงทะเบียนครอบครัว ในช่วงเวลาเดียวกับที่องค์กรเพื่อผู้หญิงผลักดันให้เกิดทางเลือกในการใช้คำนำหน้าชื่อดังกล่าว ชุมชน LGBT ก็เริ่มเรียกร้องการเปลี่ยนคำนำหน้าชื่อซึ่งเป็นข้อบังคับในเอกสารทางกฎหมายไทยให้กับคนข้ามเพศ จาก "นาย" เป็น "นางสาว" หรือ จาก "นางสาว" ไปเป็น "นาย" แต่คำร้องดังกล่าวถูกถอนไป

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฉบับที่ 5, ครอบครัว, บทที่ 2 เงื่อนไขของการสมรส มาตรา 1458 ระบุว่าการสมรสจะทำได้ต่อเมื่อชายหญิงยินยอมเป็นสามี ภริยากัน และต้องแสดงการยินยอมนั้นให้ปรากฏโดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียน และให้นายทะเบียนบันทึกความยินยอมนั้นไว้ด้วย

ความเข้าใจของรัฐผู้ปกครอง นายทะเบียนและสาธารณชนเกี่ยวกับคำว่า "สามีและภรรยา" สำหรับชายและหญิงตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฉบับที่ 5 เกี่ยวกับการจดทะเบียนสมรส หมายถึงบุคคลที่เป็นชายโดยกำเนิดเป็นสามีและบุคคลที่เป็นหญิงโดยกำเนิดเป็นภรรยา โดยไม่มีช่องว่างให้ตีความเป็นอย่างอื่นเลย โดยอาจอนุมานได้ว่าแนวความคิดเช่นนี้เป็นรากฐานทางความคิดที่ฝังลึกอยู่ในกฎหมายการสมรส ตลอดจนความเข้าใจของภาครัฐ นักนิติศาสตร์ มันเป็นแนวความคิดที่ฝังรากอยู่ในความเชื่อที่ว่ามนุษย์สามารถเป็นได้เพียงหนึ่งในสองเพศคือ "ชาย" และ "หญิง" เท่านั้น ดังนั้น บุคคลสองคนที่ตัดสินใจจะใช้ชีวิตคู่ร่วมกันฉันสามีและภรรยา (ตามกฎหมาย) จะต้องเกิดขึ้นระหว่างผู้ชายและผู้หญิงเท่านั้น

ความคิดนี้อาจจะเป็นเหตุผลที่กรมการปกครองของกำหนดให้ "คุณสมบัติของผู้ที่จะจดทะเบียนสมรส" ไม่รวมถึงเพศอื่นๆ ที่ได้กล่าวไป เนื่องจากกระทรวงมหาดไทยตั้งสมมติฐานว่าคนไทยที่มีความต้องการจดทะเบียนสมรสมีเพียงคู่รักที่เป็นหญิงและชายเท่านั้น และอาจจะโต้แย้งได้ว่ารัฐไทยยังคงเชื่อว่าสังคมไทยไม่ควรปล่อยให้มีคู่รักที่เป็นเพศเดียวกันมาจดทะเบียนสมรสในฐานะสามีภรรยา เนื่องจากการแต่งงานที่ไม่เป็นธรรมชาติอย่างคู่ที่เป็นเพศเดียวกันนั้น เป็นการท้าทายความเข้าใจโครงสร้างครอบครัวแบบไทยที่การแต่งงานเป็นเรื่องของผู้ชายและผู้หญิงเท่านั้น ด้วยความที่ประเทศไทยเป็นสังคมประเพณีดั้งเดิม ไม่มีความยืดหยุ่นในเรื่องบทบาททางเพศ ไม่นิยมการเผชิญหน้า แนวความคิดการสมรสของคนที่มีเพศเดียวกันย่อมเป็นเรื่องท้าทายสิ่งที่เป็นอยู่และรบกวนจิตใจคนในสังคม เพื่อให้สอดคล้องกับประเพณีไทย การแต่งงานจึงจำกัดอยู่เฉพาะระหว่างคู่รักที่เป็นเพศตรงข้าม

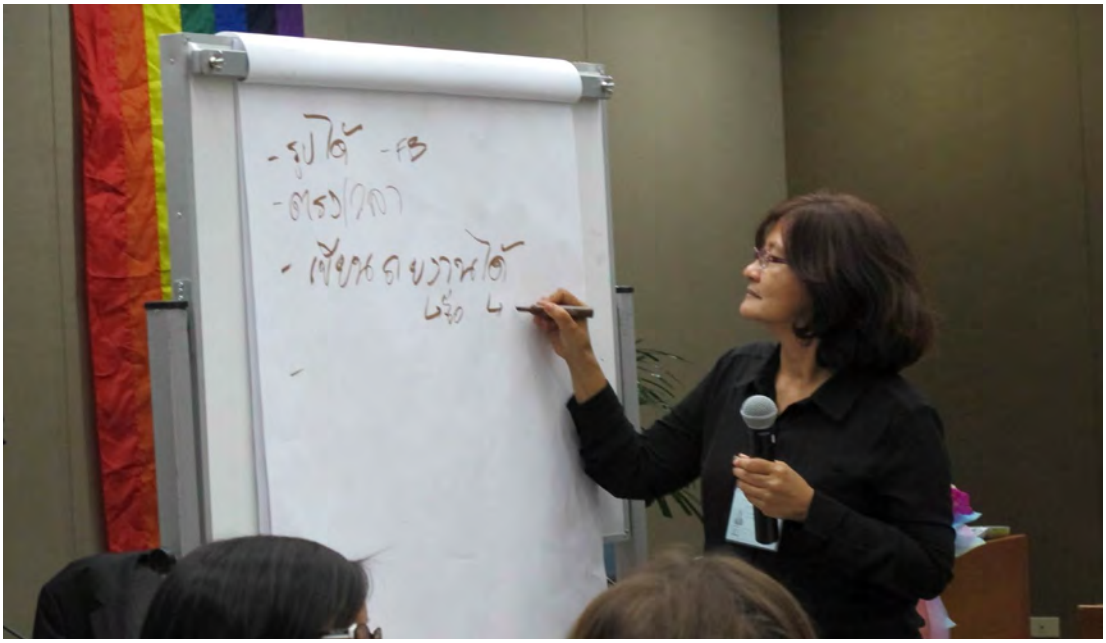

ผู้ดำเนินรายการงานเสวนาแห่งชาติกำลังจดบันทึก

อย่างไรก็ตาม เกิดคำถามขึ้นว่ากฎหมายในปัจจุบันนี้ขัดแย้งกับหลักการของรัฐธรรมนูญที่เน้นความเสมอภาคและการปกป้องสิทธิที่พลเมืองไทยทุกคนพึงมี ดังนั้น กรณีที่ LGBT ซึ่งต้องการแสดงตัวตนและไม่สามารถจดทะเบียนสมรสได้ เท่ากับว่าพวกเขาไม่ได้รับความเท่าเทียมในสังคมและในระบบกฎหมาย

ทัศนคติทางสังคมและวัฒนธรรม

ชาว LGBT หรือคนที่มีพฤติกรรมหลากหลายทางเพศ ซึ่งถูกมองว่า "ไม่ปกติ" หรือ "เบี่ยงเบน" ไม่ได้รับการยอมรับโดยสังคม ในกลุ่มนี้มีทั้งคนที่เลือกไม่ปฏิบัติตามโครงสร้างสังคมและบรรทัดฐานทางเพศสภาวะ และคนที่ยอมรับสภาพการณ์เพื่อที่จะได้เป็น "คนดี" ของสังคม

คำศัพท์ที่ถูกใช้ในการกล่าวถึงชาว LGBT โดยทั่วไปในสังคมไทย ได้แก่ คนเพศที่สาม ชาวสีม่วง ทอม ดี้ เกย์ ชายรักชาย กะเทย คนข้ามเพศ สาวประเภทสอง หญิงรักหญิง เลสเบี้ยน และไบเซ็กชวล (Ojanen, 2009) แม้ว่าหลายๆคำจะฟังดูหยาบคายและดูถูก ชาว LGBT ก็มักนำคำเหล่านี้มาใช้กันเองเพื่อแสดงความเป็นเจ้าของ บ่อยครั้งที่ LGBT ถูกแบ่งแยกให้อยู่ในกลุ่มที่เรียกว่า "เพศอื่นๆ" ซึ่งมีนัยไปในทางที่ไม่ปกติเพราะไม่เข้ากับเพศวิถีและโครงสร้างทางเพศสภาวะที่ได้รับการยอมรับโดยสังคมอย่างกว้างขวาง

แม้ว่าจะไม่มีการดำเนินคดีอย่างเต็มรูปแบบ แต่ประเทศไทยก็ไม่มีการปกป้องคุ้มครองชาว LGBT เช่นเดียวกัน สังคมไทยไม่ได้ยอมรับชนกลุ่มน้อยทางเพศอย่างเต็มที่ โดยสังคมยังยอมรับผู้ที่เป็น LGBT ได้เมื่อคนกลุ่มนี้ประพฤติตนอยู่ในกรอบบางอย่างของสังคมและไม่ได้แสดงตัวอย่างชัดแจ้ง ความชิงชังอาจแฝงตัวอยู่ภายใต้

หน้ากากของคนและมีบางส่วนในสังคมที่ยังไม่ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย ตัวอย่างเช่น สมาชิก LGBT ที่ได้เข้าร่วมงานเสวนาท่านหนึ่งได้เล่าถึงบทสนทนากับคนขับรถแท็กซี่ที่พูดกับเขาถึง ดร.เสรี วงศ์มณฑา บุคคลที่เป็นเกย์ที่มีชื่อเสียงในวงการสื่อและสนับสนุนคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ว่า "ถ้าเขาไม่รู้ว่าเพศของตัวเองคืออะไร แล้วเขาจะมีจุดยืนทางการเมืองของตัวเองได้อย่างไร?"

อาจกล่าวได้โดยทั่วไปว่าสังคมไทยยังขาดความเข้าใจในหลักการสิทธิมนุษยชนอยู่ ซึ่งส่งผลให้สังคมขาดความเข้าใจแท้จริงหรือไม่มีความเห็นใจต่อ LGBT ที่ถูกเลือกปฏิบัติ ตัวอย่างเช่นการถูกเลือกปฏิบัติในสถานพยาบาล ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐ ในการเข้ารับการศึกษา ในการหางาน และมีกรณีที่ถูกห้ามไม่ให้เข้าร่วมองค์กรหรือสถาบันบางแห่ง แม้ว่าสังคมจะยอมรับ LGBT ในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังไม่เข้าใจถึงปัญหาความยากลำบากที่ต้องฝ่าฟันและความต้องการที่แท้จริงของชนกลุ่มน้อยกลุ่มนี้ (Ojanen 2009)

กลยุทธ์ที่มีประสิทธิผลที่จะสร้างความเข้าใจและทำให้เกิดการยอมรับชาว LGBT คือจะต้องสร้างความเห็นอกเห็นใจกับพวกเขามากกว่าการถกประเด็นสิทธิมนุษยชน หรือใช้ภาษาหรือเครื่องมือทางศีลธรรม ในการสำรวจของรัฐบาลทั่วประเทศปี พ.ศ. 2555 พบว่ามีประชาชนร้อยละ 60 ที่ไม่เห็นด้วยกับการสมรสของคนที่มีเพศเดียวกัน (Bangkok Post, 2013) ด้วยเหตุที่ว่าการแต่งงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับความดีงามและมีส่วนช่วยให้เกิดความมั่นคงในสังคม ไม่ใช่เรื่องที่ควรจะถกเถียงเพียงเพื่อสิทธิในการได้แต่งงาน

ปัญหาที่ยิ่งใหญ่และสำคัญที่สุดที่ LGBT ไทยต้องประสบพบเจอก็คือการยอมรับของคนในครอบครัว การเคารพในความต้องการของพ่อแม่และรักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูลเป็นรากฐานในการดำรงชีวิตของคนไทย ความหวาดกลัวที่จะนำความอับอายมาสู่ครอบครัวและพ่อแม่ ทำให้ LGBT หลายคนยังไม่เปิดเผยตัวตน หนีออกจากบ้าน และเผชิญกับความรู้สึกตีตราในตนเอง (Samakkeekarom & Taesombat, 2013) อย่างไรก็ตาม นี่ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นในทุกครอบครัว บางครอบครัวก็ยอมรับลูกหลานที่เป็น LGBT และไม่มองว่าวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศของลูกเป็นเหตุให้พวกเขาเสื่อมเสีย การศึกษาของ Sam Winter ในปีพ.ศ. 2549 ที่สำรวจข้อมูลกับคนข้ามเพศ 198 คน พบว่า "มีพ่อแม่จำนวนไม่มากที่ดูจะปฏิเสธไม่ยอมรับลูกที่เป็นคนข้ามเพศ" (Winter, 2006) ในกรณีเหล่านี้ คนที่ยอมรับนั้นเข้าใจว่าไม่ว่าลูกจะมีวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศอย่างไร พวกเขาก็ยังสามารถทำหน้าที่ลูกกตัญญูต่อพ่อแม่ ซึ่งหน้าที่เหล่านี้รวมถึงการให้เงินเลี้ยงดู การเอาใจใส่ดูแล การแต่งงานและมีลูก (หัวข้อเหล่านี้จะได้รับการอธิบายเพิ่มเติมในส่วนต่อไปของรายงานที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ในครอบครัว) อย่างที่ผู้เข้าร่วมเสวนาท่านหนึ่งได้กล่าวว่า "พ่อของผมยอมรับผมได้หากไม่ก่อปัญหาให้กับสังคมหรือครอบครัว" (Winter,2006)

ศาสนา

ศาสนาเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อความเข้าใจและการรับรู้เกี่ยวกับวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศของสังคมไทย ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความเชื่อเรื่องการมีคู่สามีภรรยาเพียงคู่เดียว โดยประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 94.6 นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท รองจากศาสนาพุทธ ร้อยละ 4.6 ของประชากรโดยเฉพาะที่อยู่ในภาคใต้เป็นชาวมุสลิม และส่วนที่เหลือนับถือศาสนาคริสต์ ฮินดู และศาสนาอื่นๆ (CIA World Factbook)

แม้ว่ามุมมองในเรื่องการรักเพศเดียวกันจะไม่ได้ถูกกล่าวถึงอย่างชัดเจนในคำสอนของพระพุทธเจ้า ศีลข้อหนึ่งใน 5 ข้อ กล่าวว่าบุคคลควร "หลีกเลี่ยงจากการประพฤติผิดทางเพศ" ศาสนาพุทธนิกายเถรวาทไม่อนุญาตให้ผู้หญิงบวชเป็นภิกษุณีได้ ดังนั้น คำอธิบายเกี่ยวกับเพศวิถีหรือความเบี่ยงเบนทางเพศจึงมุ่งไปที่ชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย ความเป็นชาย และการประพฤติตนทางเพศที่ถูกต้องของผู้ชาย โดยมุมมองเหล่านี้ถูกสอนโดยตรงให้กับพุทธศาสนิกชนเนื่องจากภิกษุสงฆ์จะต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางเพศใดๆเลย อย่างไรก็ตาม เรื่องสำคัญที่จะต้องบันทึกไว้เกี่ยวกับความเชื่อของศาสนาพุทธนิกายเถรวาทนั้นคือในการที่จะบรรลุธรรม (นิพพาน) บุคคลจะต้องละความเป็นตัวตน เพศวิถี และความต้องการ (Robinson, 2010) และในแง่ของการบวชเป็นพระ ความต้องการทางเพศถือเป็นบาปหรือสิ่งไม่ดี

พุทธศาสนิกชนชาวไทยมีทัศนะเกี่ยวกับการรักเพศเดียวกันอยู่ 2 แบบ กลุ่มหนึ่งยอมรับพฤติกรรมรักเพศเดียวกันได้มากกว่า โดยเชื่อว่าคนที่เกิดมาเป็นชนกลุ่มน้อยทางเพศเป็นการชดใช้อกุศลกรรมที่ได้ทำไว้ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการแต่งงาน ในชาติก่อน ในความเชื่อนี้ ผู้ที่รักเพศเดียวกัน ไม่ได้มาจากความต้องการหรือสภาวะโดยกำเนิด แต่เป็นเรื่องของผลกรรมในชาติที่แล้ว (Likhitpreechakul 2009) ความเชื่อแบบนี้เป็นผลให้ LGBT ที่เคร่งศาสนาเกิดความรู้สึกกดดันในตัวเอง เพราะรู้สึกว่าไม่ได้รับการปฏิบัติที่ดีจากสังคม และหมกมุ่นอยู่กับเรื่องกรรมเก่าตลอดชีวิต จากการศึกษาของ Sam Winter ในปี พ.ศ. 2549 ร้อยละ 48.4% ของสาวประเภทสอง 198 คน ที่ทำการสำรวจเชื่อว่าการข้ามเพศเป็นผลจากกรรมเก่า (Winter 2006) นอกจากนี้ LGBT จำนวนมากเชื่อว่าพวกเขาจะต้องทำตัวเป็นคนดีและเป็นบุคคลที่มีคุณค่าเพื่อที่จะลบล้างกรรมชั่วที่มี การยอมรับโชคชะตาและดำรงชีวิตอยู่กับการถูกตีตราโดยสังคมเช่นนี้ทำให้ ชาว LGBT จำนวนมากไม่รู้ตัวว่าพวกเขากำลังถูกเลือกปฏิบัติอย่างรุนแรงจากสังคม การศึกษาของ Winter ยังค้นพบอีกว่า “สำหรับบางคน ผลกรรมเห็นได้ชัดเจนจากความยากลำบากในชีวิตของผู้ที่เป็นคนข้ามเพศ” ตัวอย่างเช่น ผู้เข้าร่วมเสวนาหมายเลข 137 ได้กล่าวว่า “ชาวพุทธเชื่อว่าหากเราไม่มีความสุขในชีวิตเป็นเพราะกรรมชั่วที่สั่งสมมา สำหรับตัวฉัน ฉันมักจะรู้สึกว่าไม่มีความสุข (Winter, 2006)” และ ”บางคนก็กล่าวว่าคนเราไม่ควรจะต่อสู้กับเวรกรรม” ซึ่งผู้เข้าร่วมหมายเลข 57 ได้กล่าวว่า “ฉันต้องยอมรับในสิ่งที่ฉันเป็น” (Winter, 2006)

ในทางตรงกันข้าม ชาวพุทธอีกกลุ่มหนึ่งเชื่อในเรื่องของเจตนามากกว่าการชดใช้กรรม ความเชื่อแบบนี้มองว่าคนที่รักเพศเดียวกันไม่สามารถควบคุมความต้องการและสัญชาตญาณทางเพศของพวกเขาได้ และมักมีกิจกรรมทางเพศที่ผิดศีลธรรมคือไม่ใช่ระหว่างชายกับหญิง แนวคิดนี้ให้การยอมรับพฤติกรรมรักเพศเดียวกันมีน้อยกว่า และยึดอยู่กับการรับรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศของศาสนาพุทธว่าเพศมีแค่ชายและหญิงรวมทั้งเรื่องความเป็นชายที่สมบูรณ์และคุณสมบัติที่ดีของผู้หญิง ส่วนคนที่ได้รับการผ่าตัดแปลงเพศแล้ว หรือสาวประเภทสองที่แสดงออกชัดเจน หรือกะเทย ไม่สามารถบวชเป็นพระได้ ยิ่งไปกว่านั้น ลักษณะทั่วไปของชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายและสตรีข้ามเพศถูกมองว่าเป็นสิ่งไม่ดี วิปริต ผิดศีลธรรมและเบี่ยงเบนทางเพศ ความเชื่อแบบที่สองนี้ทำให้พ่อแม่หลายคนที่ไม่ยอมรับวิถีทางเพศและเอกลักษณ์ทางเพศของลูก มักจะบังคับให้ลูกบวชเป็นพระโดยหวังว่าแนวทางแบบพุทธจะช่วยรักษาลูกจากแนวโน้มทางเพศที่ผิดศีลธรรม สั่งสอนเขาให้รู้จักควบคุมความต้องการทางเพศ และนำเอาความเป็นชายกลับคืนมา

ศาสนามีผลกระทบต่อแนวคิดของชนกลุ่มน้อยมุสลิมเกี่ยวกับการรักเพศเดียวกัน ผู้เข้าร่วมเสวนาแสดงให้เห็นถึงความยากลำบากในการที่ LGBT จะแสดงออกในวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศในเมืองบ้านเกิดของมุสลิม โดยมี LGBT มุสลิมจำนวนมากรู้สึกว่าต้องการย้ายไปอยู่ในเมืองที่ใหญ่กว่า ในที่ๆ สามารถแสดงความเป็นตัวตนของ LGBT ได้อย่างเปิดเผย และการเปรียบเทียบโชคชะตากับวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศก็เป็นเรื่องท้าทาย

การปกป้องคุ้มครองสิทธิของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ

ผู้เข้าร่วมประชุมนำเสนอข้อค้นพบและข้อเสนอแนะในงานเสวนา

ในส่วนต่อไปนี้จะกล่าวถึงภาพรวมของการปกป้องสิทธิของชาว LGBT ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 6 ส่วนย่อยด้วยกัน ได้แก่ การจ้างงานและสิทธิว่าด้วยเรื่องที่อยู่อาศัย การศึกษาและเยาวชน สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว และทัศนคติทางสังคมและทางวัฒนธรรม สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ และความสามารถขององค์กรที่ทำงานเพื่อชาว LGBT

การจ้างงานและสิทธิว่าด้วยเรื่องที่อยู่อาศัย

ชาว LGBT ในเมืองไทยส่วนใหญ่เลือกที่จะไม่แสดงออกเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการสร้างภาวะคุกคามให้กับตัวเองในแง่ของการว่าจ้างและความก้าวหน้าในอาชีพ เนื่องจากยังขาดกฎหมายที่ปกป้องสิทธิพวกเขาจากการถูกแบ่งแยกอันมีเหตุมาจากความชอบทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศของตน ความกังวลและลังเลในการเปิดเผยความชอบทางเพศที่แท้จริงของตัวเองนั้นมีสาเหตุมาจากการถูกประณามและการตอบสนองเชิงลบจากสมาชิกครอบครัวของตนเอง คนที่ไม่ได้มีความชอบต่างเพศเหมือนกับชายจริงหญิงแท้ทั่วไปก็ต้องยอมทนอยู่กับบรรทัดฐานของสังคมที่ถูกออกแบบมาให้สำหรับคนรักต่างเพศเท่านั้น ผลการศึกษาวิจัยเบื้องต้นโดยองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ในหัวข้อเรื่องการเหยียดทางเพศที่มีสาเหตุมาจากความชอบและอัตลักษณ์ทางเพศในที่ทำงาน ซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งในสามประเทศที่อยู่ในความสนใจในการศึกษา ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า

> "การเหยียดเพศและการถูกข่มเหงดูเหมือนจะเป็นเรื่องทั่วไปสำหรับลูกจ้างที่เป็น LGBT การเหยียดเพศเริ่มมีให้เห็นจากการศึกษาซึ่งเป็นอุปสรรคกับโอกาสในการได้รับการจ้างงานในอนาคต ต่อด้วยการเข้าถึงการจ้างงานและวงจรการจ้างงานทั้งหมด การเหยียดเพศและการถูกข่มเหงรวมถึงการถูกกีดกันจากตลาดแรงงานมักเกิดขึ้นโดยพื้นฐานของความไม่ลงรอยกันเนื่องจากความคิดที่ถูกสอนมาว่าบทบาทของชายหญิงที่สังคมคาดหวังให้เป็นต้องปฏิบัติอย่างไรและควรปฏิบัติตาม ผู้หญิงที่ถูกมองว่ามีความเป็นชายหรือผู้ชายที่ถูกมองว่ามีความเป็นหญิงไม่ว่าจะเป็นทั้งรูปลักษณ์ภายนอกหรือพฤติกรรมก็ตามล้วนประสบกับความทุกข์ทรมานจากการถูกเหยียดเพศและการถูกข่มเหงจากสังคมที่มองว่าผิดเพศ ลูกจ้างที่เป็น LGBT ส่วนมากเลือกที่จะปกปิดความชอบทางเพศที่แท้จริงของตนในที่ทำงานซึ่งนำมาซึ่งความเครียดและอาจส่งผลลัพธ์ทางลบถึงตัวงานและความก้าวหน้าทางการงานของบุคคลนั้นๆ" (ILO, 2013)

ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบจากกลุ่มชาว LGBT ทุกประเภทแล้ว ดูเหมือนว่ากลุ่มคนข้ามเพศ (Transgender Community) เป็นกลุ่มที่ต้องเผชิญกับการถูกประณามและการเหยียดเพศจากสังคมมากที่สุดในเรื่องของการจ้างงาน ความจริงที่ว่าบุคคลข้ามเพศที่เพศเดิมเป็นเพศชายแล้วผ่านการผ่าตัดแปลงเพศให้เป็นหญิงนั้นไม่สามารถเปลี่ยนคำนำหน้าชื่อในเอกสารราชการจาก 'นาย' เป็น 'นางสาว' ได้เนื่องจากกฎหมายมิได้ระบุไว้นั้นสร้างปัญหาให้กับกลุ่มคนกลุ่มนี้มาก การที่ไม่สามารถเปลี่ยนคำนำหน้าชื่อซึ่งบ่งบอกสถานะทางเพศใหม่ของตัวเองได้ กอปรกับการถูกรังเกียจและเหยียดเพศจากสังคมได้จำกัดโอกาสของบุคคลข้ามเพศในการถูกว่าจ้างอยู่เพียงแค่งานระดับล่างในอุตสาหกรรมบันเทิง เช่น เสมียน ช่างเสริมสวย พนักงานเสิร์ฟอาหาร และการค้าประเวณี จากรายงานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศเกี่ยวกับประเด็นของการที่ชาว LGBT ในเมืองไทยที่ถูกเหยียดเพศในสถานที่ทำงาน เปิดเผยว่า "ผู้สมัครงานที่เป็นบุคคลข้ามเพศมักจะถูกให้ทำแบบทดสอบทางจิตวิทยาโดยแบบทดสอบนี้ไม่ได้ใช้กับผู้สมัครคนอื่นๆ ในองค์กรเอกชน สาวประเภทสองและทอมบ่อยครั้งจะถูกถามคำถามเกี่ยวกับความชอบทางเพศของเจ้าตัวระหว่างการสัมภาษณ์งานและถูกปฏิเสธงานในที่สุด" (ILO, 2014)

ถึงแม้ว่าสาวประเภทสองจะมีให้เห็นดาษดื่นอยู่ในอุตสาหกรรมบันเทิง แต่บทบาทของพวกเขามักจะถูกแสดงออกมาในรูปลักษณ์ของตัวตลกและเป็นบทบาทของความตลกในลักษณะของการทำให้เสื่อมเสียเกียรติ คนนอกอาจเกิดความเข้าใจผิดว่ากลุ่มคนข้ามเพศได้รับการยอมรับจากสังคมอย่างกว้างขวางแล้วเนื่องจากการปรากฏตัวของกลุ่มคนข้ามเพศในวงการบันเทิงและงานบริการต่างๆที่เห็นอยู่มากมายในสังคม หากแต่ในความเป็นจริงนั้นการปรากฏตัวนั้นไม่ได้หมายถึงความเท่าเทียมกัน

อุปสรรคหลายๆอย่างที่กลุ่มชาว LGBT ประสบที่มีความเกี่ยวข้องกับการจ้างงานและสิทธิว่าด้วยเรื่องที่อยู่อาศัยมีที่มาจากการขาดกฎหมายคุ้มครองในการอยู่ร่วมกันของคู่รักที่เป็นเพศเดียวกัน มีเพียงแค่กฎหมายที่ระบุให้บุคคลที่มีสัญชาติไทยสามารถเข้าถึงสวัสดิการสังคมและสิทธิประโยชน์ โดยการจดทะเบียนสมรสที่ถูกต้องตามกฎหมายของคู่สมรสที่ประกอบด้วยผู้ชายและผู้หญิง คู่รักชาว LGBT ไม่สามารถรับสวัสดิการสำหรับคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งที่เป็นเพศเดียวกันได้เนื่องจากไม่มีการระบุทางกฎหมายในการยอมรับขั้นพื้นฐานนี้ นอกจากนี้ยังเผชิญกับปัญหาของการสมัครเพื่อขอเงินกู้ร่วมในการซื้อบ้านด้วยกัน รวมถึงสิทธิในการใช้สิทธิประโยชน์จากนโยบายของบริษัทที่คู่รักทำงานอยู่ อาทิ การเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้กับคู่สมรส และเงินประกันต่างๆที่คู่สมรสพึงได้ เป็นต้น

กรณีศึกษาดังต่อไปนี้ แสดงให้เห็นถึงสิทธิที่ไม่เท่าเทียมและไม่สามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังมีกรณีศึกษาอื่นๆที่คุณบุญประเสริฐได้อธิบายไว้ในประเด็นของคู่รักเพศเดียวกัน (เพศหญิง) ที่ถูกปฏิเสธการอนุมัติเงินกู้ร่วมจากธนาคารแห่งหนึ่งเนื่องจากความสัมพันธ์ของคนทั้งสองไม่ได้ถูกมองว่าเป็นคู่สมรสที่ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมาย ทำให้ไม่สามารถรวมรายได้ที่สะสมอยู่ในบัญชีเงินออมของทั้งคู่ในการยื่นสมัครโครงการกู้ร่วมเพื่อใช้เป็นหลักประกันในการรับเงินกู้ที่มากขึ้น แม้ว่าการปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวไม่ได้เป็นไปอย่างเคร่งครัดมาก แต่ความมีอคติของสังคมยังปรากฏให้เห็นอยู่ เพราะในกรณีของคู่รักต่างเพศนั้นทางธนาคารไม่ได้กำหนดว่าจำเป็นต้องมีการจดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายในการยื่นเอกสารขอกู้ร่วม

กรณีศึกษาที่1

สิทธิประโยชน์ทางการเงินของลูกจ้างบริษัทที่ไม่เท่าเทียมกัน

เรื่องราวของคู่รักเพศเดียวกัน (เพศหญิง) คู่หนึ่งที่เขียนไว้ในหนังสือชื่อว่า ชีวิตที่ถูกคุกคาม (Violated Lives):เรื่องเล่าจากกลุ่มชาว LGBT และกฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชนสากล (Boonprasert, 2555; หน้า 19) กล่าวถึงตัวอย่างของกรณีการถูกเหยียดเพศซึ่งทำให้คู่รักเพศเดียวกันไม่สามารถรับสิทธิประโยชน์จากบริษัทได้เท่าเทียมเช่นเดียวกับคู่รักต่างเพศ บุคคลรักเพศเดียวกันดังกล่าวซึ่งทำงานรับราชการไม่สามารถทำเรื่องขอสิทธิประโยชน์ของรัฐให้กับคู่ชีวิตของตนได้ในยามเจ็บไข้ได้ป่วย เนื่องจากคู่ของเธอเป็นเพศหญิงเหมือนกัน ไม่ได้เป็นเพศชาย เรื่องราวนี้ยังได้แสดงให้เห็นถึงการที่คู่ชีวิตต้องประสบกับความอันตรายที่อาจถึงชีวิตที่มีสาเหตุมาจากการไม่ได้รับการคุ้มครองทางกฎหมายจากระบบสาธารณสุข

> *"ดิฉันเป็นหญิงที่รักเพศเดียวกัน ทำงานอยู่ในสำนักงานของรัฐแห่งหนึ่ง สิทธิประโยชน์ต่างๆของรัฐสำหรับข้าราชการเป็นแรงดลบัลดาลใจที่ทำให้ดิฉันอยากจะต่อสู้และอุทิศตัวเองเพื่อสังคม มีเหตุการณ์ไม่คาดฝันเกิดขึ้นวันหนึ่ง คู่รักของดิฉันประสบอุบัติเหตุ เธอขับมอเตอร์ไซค์ชนกับรถปิ๊กอัพอย่างแรง นอนแน่นิ่งอยู่บนถนน เนื้อตัวเปื้อนไปด้วยเลือด กว่ารถพยาบาลจะมาถึงดิฉันนึกว่าจะต้องเสียเธอไปแน่ๆ จึงรีบนำตัวเธอส่งไปโรงพยาบาล ดิฉันคิดว่าสิ่งแรกที่ต้องทำคือส่งเธอถึงมือแพทย์ให้เร็วที่สุด แต่แล้วคุณหมอก็เรียนกับดิฉันว่าการช่วยเหลือทางการแพทย์จะต้องได้รับการเซ็นยินยอมจากสมาชิกในครอบครัวหรือญาติของเธอเท่านั้น คนอื่นไม่มีสิทธิเซ็นยินยอม ดิฉันควรทำอย่างไร ทั้งๆที่ตัวดิฉันเองก็เป็นคู่ชีวิตของเธอ เพียงแค่ไม่ใช่ในสายตาของผู้อื่นเท่านั้น ดิฉันไม่มีสิทธิและอำนาจในการช่วยเหลือเธอทางด้านสุขภาพเลยเพียงแค่เพราะเราไม่ได้แต่งงานกันแบบคู่สามีภรรยาทั่วไป ญาติของเธอก็อาศัยอยู่ในจังหวัดอื่น ดิฉันไม่รู้ว่าควรทำอย่างไรดี หรือว่าจะต้องสูญเสียเธอไป จนกระทั่งดิฉันได้ตัดสินใจติดต่อญาติของเธอและเป็นผู้จ่ายค่าเดินทางเพื่อให้เขาเหล่านั้นมาถึงที่นี่ให้เร็วที่สุด ค่าใช้จ่ายในการผ่าตัดก็สูงมาก ดิฉันได้ติดต่อกับฝ่ายการเงินขององค์กรที่ดิฉันทำงานอยู่เพื่อทำเรื่องเบิกค่าใช้จ่ายแต่ทว่าไม่สามารถทำได้เพราะไม่ได้มีกฎระเบียบของกระทรวงการคลังที่ระบุไว้ว่าด้วยเรื่องสิทธิประโยชน์สำหรับคู่รักที่เป็นเพศเดียวกัน" (Boonprasert, 2555; หน้า19)*

ในกรณีศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น เรื่องราวของคู่รักเพศเดียวกัน(เพศหญิง)ไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงอุปสรรคและความสำเร็จในการเข้าถึงการว่าจ้างรวมถึงสิทธิในการกู้ร่วมเพื่อซื้อบ้าน แต่ยังทำให้เข้าใจถึงการช่วยเหลือทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนจากภาครัฐอีกด้วย

กรณีศึกษาที่2

คิมและแตน บุคคลที่เป็นทั้งเพื่อนร่วมงานและคู่ชีวิต

กรณีศึกษาของคิมและแตนในบทความนี้ อธิบายถึงคู่รักเพศเดียวกัน(เพศหญิง)ที่สามารถพึ่งพาตัวเองทั้งในแง่ของการหาเลี้ยงชีพและการจัดการกับที่อยู่อาศัยได้อย่างมีความสุข

> *"พ่อแม่ของฉันมาจากเมืองจีน ตัวเองนั้นเป็นลูกคนเล็ก สมาชิกในครอบครัวทุกคนมีงานทำและมีฐานะในระดับนึง ฉันถูกครอบครัวตามใจมากเลยไม่ค่อยมีความรับผิดชอบเท่าที่ควร ตั้งแต่ฉันเริ่มตัดสินใจร่วมใช้ชีวิตกับคู่ของฉันตอนแรกพวกเราเช่าอพาร์ทเมนท์ร่วมกันก่อนที่เราจะ*

สร้างบังกะโลหลังเล็กๆด้วยกัน ฉันแนะนำว่าพวกเราควรจะเริ่มธุรกิจกับเครือญาติของพวกเราก่อน คู่ของฉันยืนกรานที่จะอยู่ร่วมกับฉัน หลังจากที่เราใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันไปสักพัก ฉันทำงานได้ค่าจ้างเป็นรายวันส่วนคู่ของฉันทำงานที่โรงงาน ดูเหมือนว่าเราเข้ากันได้ดีแม้ว่าเราจะอยู่แค่ในบังกะโลหลังเล็กๆเท่านั้น (หัวเราะ) หลังจากนั้นไม่นานพี่สาวคนโตของฉันก็ช่วยจัดแจงที่อยู่ให้พวกเราเพราะญาติของพวกเราจากกรุงเทพฯคงเริ่มสงสัยว่าพวกเราอยู่ที่ไหนยังไง มันคงจะไม่ดีนักถ้าให้ญาติๆมาเห็นบังกะโลหลังเล็กๆแบบนี้พี่สาวคนโตจึงลงทุนสร้างอาคารหลังนี้ให้กับพวกเรา

หลังจากสร้างเสร็จเราเริ่มทำธุรกิจขายของ พี่สาวก็ได้ไอเดียที่จะลงทุนซื้อสินค้ามาขายโดยที่ตัวฉันเป็นคนออกไปหาซื้อของตามออเดอร์ แล้วเราก็ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการขายของหน้าร้าน เมื่อก่อนพวกเราจ้างเด็กให้เดินออกไปขายของตามที่ต่างๆ พี่สาวเป็นคนจัดการกำไรที่ได้มาทั้งหมดรวมถึงจัดแจงค่าใช้จ่ายต่างๆ ฉันคิดว่าชีวิตเรา ณ จุดนี้ก็อยู่ค่อนข้างจะสบายแล้ว ญาติๆของพวกเราก็ดูจะไม่คัดค้านอะไร เพราะพวกเขาคิดว่ามันเป็นโชคชะตาที่ทำให้เรามาอยู่ด้วยกัน ถ้าพวกเราอยู่อย่างสบายธุรกิจก็มีกำไรเลี้ยงชีพได้ก็ไม่เป็นปัญหาอะไร คนจีนปรกติมักมีค่านิยมแบบนี้"

วลีที่ว่า "ถ้าพวกเราอยู่อย่างสบายธุรกิจก็มีกำไรเลี้ยงชีพได้" ในเรื่องราวข้างต้นของคิม กล่าวถึงการเป็นเจ้าของร้านขายของชำธุรกิจขนาดกลางในชุมชุมเล็กๆ ที่ตั้งอยู่ในอาคารตึกสามชั้น ชั้นแรกใช้สำหรับธุรกิจและชั้นลอยใช้เป็นโกดัง ชั้นสองเป็นห้องนั่งเล่นและห้องกินข้าว ชั้นสามเป็นห้องนอนของคิมซึ่งมีอายุ 58 ปีกับคู่ของเธอแตนซึ่งมีอายุ 47 ปี นอกจากธุรกิจร้านขายของชำแล้ว คิมและแตนยังเป็นเจ้าของหอพักนักเรียนอีก 6 ห้องและบ้านเช่าอีก 3 แห่ง คิมยังบอกอีกว่าทั้งสองคนคบกันเป็นเวลาเกือบจะ 20 ปีแล้ว แตนปฏิเสธที่จะย้ายเข้ามาอยู่กับครอบครัวของคิมซึ่งมีฐานะร่ำรวยเพราะเธอมีความใฝ่ฝันที่จะมีบ้านของเธอเองและบอกคิมอยู่ตลอดเวลาว่าที่ดินผืนนั้นมันดีเช่นไร "มันคงจะดีไม่ใช่น้อยเลยถ้าเราปลูกบ้านอยู่ที่นี่" เธอกล่าว คิมเล่าต่อไปอีกว่าเธอรู้สึกได้ตลอดเวลาว่าแตนจะมีความสุขที่สุดถ้าเธอได้มีที่และบ้านเป็นของตัวเอง พวกเธอทั้งสองจึงเริ่มธุรกิจอพาร์ทเมนท์และบ้านเช่าตั้งแต่ 10 ปีที่แล้วเพื่อตามฝันของตัวเอง ในขณะที่คิมพูดถึงแตนด้วยความชื่นชมที่เปี่ยมล้น แตนก็เล่าเรื่องทั้งหมดที่เธอช่วยคิมในธุรกิจร้านขายของชำ

"ฉันไม่อยากจะจ้างใครที่คิมไม่เห็นชอบด้วย เพราะคิมปากไม่ค่อยดี(หัวเราะอย่างฮา) แต่จริงๆนะไม่มีใครรู้หรอกว่าเธอเป็นคนที่จิตใจดีขนาดไหน ฉันก็เลยต้องทำเองเพราะฉันเป็นคนรู้ใจคิมมากที่สุด"

แตนเล่าต่อไปอีกว่าเธอต้องรับผิดชอบกับเรื่องอื่นๆ อาทิ การส่งมอบสินค้า(ก๊าซหุงต้ม)ตามบ้านลูกค้า ขับรถไปซื้อของต่างๆเพื่อเอาไปขายในร้านตัวเอง เปิดร้านแต่เช้าตรู่และปิดร้านตอนค่ำ พอแตนถูกถามว่าทำไมถึงต้องรับผิดชอบงานมากมายขนาดนี้ แตนตอบอย่างจริงใจว่าเพราะคิมสุขภาพร่างกายไม่ค่อยดี แตนเลยอยากจะทำงานทุกอย่างเพื่อที่คิมจะได้ไม่ต้องเหนื่อยมาก แตนไม่ต้องการให้คิมรู้สึกเหนื่อยกับการทำงานเพราะคิมจะได้มีสุขภาพแข็งแรงและอยู่กับเธอไปนานๆ

ความสัมพันธ์ระหว่างคิมกับแตนแสดงให้เห็นถึงความลึกซึ้งของการอยู่ร่วมกันแบบคู่ชีวิต ซึ่งมีรากฐานมาจากความรักที่แท้จริงและความห่วงใยซึ่งกันและกัน รวมถึงความต้องการอยากเจอคนที่ตนรักจนได้พบกับความสุขในที่สุด สามารถเอาชนะกฎจารีตประเพณีที่ถูกกะเกณฑ์โดยสังคม

เรื่องราวของคิมและแตนยังเน้นย้ำให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดทั่วไปของสังคมของชาว LGBT คนไทย ผู้ที่มีชีวิตที่สะดวกสบายอยู่แล้วมักจะไม่มีความต้องการที่จะเรียกร้องการสนับสนุนต่างๆ พวกเขาเหล่านั้นจะไม่มีส่วนร่วมกับทางการเมืองสักเท่าไหร่เนื่องจากความสามารถในการหาเลี้ยงชีพที่เพียงพอต่อการใช้ชีวิตและไม่ได้ต้องการการสนับสนุนจากทางภาครัฐในรูปของสวัสดิการ อย่างไรก็ตาม ชาว LGBT ทั่วไปในประเทศต่างๆอาจจะเห็นประเด็นดังกล่าวสำคัญ แม้ว่าชีวิตพวกเขาจะดีอยู่แล้วก็ตาม กล่าวคือได้รับการยอมรับจากสังคมและสามารถเลี้ยงตัวเองได้ หากแต่สำหรับชาวไทยนั้นจะมีความเชื่อที่ว่ากฎหมายมันเปลี่ยนแปลงไม่ได้และไม่อยากจะสร้างปัญหาให้ตัวเอง

จุดนี้ก็มีความขัดแย้งในตัวเองสำหรับชาว LGBT ทั่วประเทศไทยที่รู้สึกว่าในด้านหนึ่ง ชีวิตของตนเองก็มีส่วนพัวพันกับกฎหมาย มีความต้องการในความคุ้มครองทางสังคมและสวัสดิการสังคม และในอีกด้านหนึ่งของการปฏิบัติตัวจากความรู้สึกที่แสร้งทำเหมือนกับว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้นและการที่ชาวไทยไม่เห็นความสำคัญของกฎหมายเป็นอุปสรรคที่ขวางกั้นและส่งผลถึงวิถีชีวิตและการสนับสนุนทางด้านสิทธิของกลุ่มชาวLGBT ที่ยังเป็นประเด็นปัญหาให้เห็นอยู่ ณ ปัจจุบันนี้

การศึกษาและเยาวชน

สำหรับภาพรวมของระบบการศึกษาของประเทศไทย รัฐบาลไทยได้กำหนดให้เยาวชนสามารถเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นระยะเวลา 12 ปี ภายใต้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปี พ.ศ.2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ นักเรียนจะอยู่ในระบบการศึกษาภาคบังคับเป็นเวลา 12 ปี ซึ่งแบ่งออกเป็นประถมศึกษา 6 ปี และ มัธยมศึกษาอีก 6 ปี ระดับการศึกษาแบ่งออกเป็นสี่ระดับหลักๆในประเทศไทย ระดับที่หนึ่งสามปีแรกในประถมศึกษาตอนต้น (ป.1 - ป.3) ระดับที่สองประถมศึกษาตอนปลาย (ป.4 - ป.6) ระดับที่สาม มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3) และหลังจากนั้น ระดับที่สี่มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6) หรือสามารถเลือกเรียน ปวช. (ประกาศนียบัตรวิชาชีพ) และ ปวส. (ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง) โรงเรียนรัฐบาลบริหารจัดการโดยรัฐบาลในขณะที่โรงเรียนเอกชนนั้นบริหารโดยองค์กรศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกและโปรเตสแตนท์ นอกเหนือจากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร โรงเรียนประจำตำบลหรือหมู่บ้านในต่างจังหวัดปรกติจะมีหลักสูตรอนุบาลและประถมศึกษา ในขณะเดียวกันโรงเรียนประจำอำเภอหรือเขตจะมีหลักสูตรตั้งแต่อนุบาลไปยังอายุ 14 ปีจะแยกเป็นระดับมัธยมศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 11 ปี ถึง 17 ปี

โรงเรียนในแหล่งชนบทมักจะไม่มีสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วนมากเท่ากับโรงเรียนในเมืองใหญ่ และมาตรฐานของการเรียนการสอนจะต่ำกว่ามาก ทำให้เกิดความแตกต่างในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน

อุปสรรคในการศึกษาของนักเรียนที่เป็น LGBT

มีประเด็นหลายข้อที่ชาวLGBT ต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆในสถาบันการศึกษา ไม่เพียงแค่ว่าด้วยเรื่องของการสอบเข้า ยังเกี่ยวโยงไปถึงกฎระเบียบของโรงเรียนและหลักสูตร รวมทั้งการปฏิบัติตัวของอาจารย์และเพื่อนๆ ต่อบุคคลในกลุ่ม LGBTด้วย สถาบันการศึกษาไม่ได้มีข้อกำหนดกฎเกณฑ์ที่ปกป้องนักเรียนกลุ่ม LGBTจากการถูกรังแกและข่มเหงที่มีเหตุผลมาจากวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่าง จากผลการศึกษาเมื่อเร็วๆนี้ที่จัดทำโดยองค์กรยูเนสโก้ (UNESCO) ซึ่งได้รับความร่วมมือจากองค์การแพลนอินเตอร์เนชั่นแนล (Plan International) และมหาวิทยาลัยมหิดล “จากการทำสำรวจกลุ่มนักเรียนที่เป็น LGBT ทั้งหมด 2,000 ราย พบว่า 1 ใน3 ของกลุ่มถูกทำร้ายร่างกาย และ 1 ใน 4 ถูกกระทำการข่มเหงทางเพศ มีคนจำนวนน้อยจากกลุ่มนี้ที่กล้าเล่าเรื่องดังกล่าวให้กับผู้อื่นแม้ว่าเหตุการณ์ดังกล่าวจะทำให้หลายๆรายมีอาการซึมเศร้าและ 7 เปอร์เซ็นต์พยายามฆ่าตัวตาย”(Mahidol University, Plan, UNESCO, 2014) จากผลการศึกษาเดียวกันยังแสดงให้เห็นว่าการรังแกข่มเหงนั้นสามารถแบ่งได้หลายระดับตั้งแต่การข่มเหงทางวาจา เช่น การล้อเลียน จนถึงการทำร้ายร่างกาย เช่น การข่มขืน นอกจากนี้ ยังมีรายงานว่าทอม (ผู้หญิงที่ปฏิบัติตัวเหมือนเพศชาย) จะเป็นประเภทที่ไม่ได้รับความนิยมมากที่สุดในโรงเรียน มีโรงเรียนบางแห่งพูดถึงเรื่องกลุ่มต่อต้านคนที่เป็นทอมด้วย ”(Mahidol University, Plan, UNESCO, 2014)

ณ ปัจจุบัน ระบบการศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ยังไม่ได้มีการบรรจุในหลักสูตรว่าด้วยเรื่องของความหลากหลายทางเพศ นอกจากนี้ยังไม่มีหลักสูตรที่สอนเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพทางเพศและกลไกระบบสืบพันธุ์อย่างเพียงพอและครอบคลุม เรื่องเพศหรือคำว่าเซ็กซ์ถูกมองเป็นเรื่องต้องห้ามในสังคมไทย ยังเป็นเรื่องที่ไม่ได้ถูกพูดถึงมากในแวดวงวิชาการสักเท่าไหร่

สถาบันการศึกษาส่วนมากกำหนดให้นักเรียนต้องใส่ชุดเครื่องแบบ นโยบายดังกล่าวเป็นการกำหนดให้นักเรียนแต่ละคนถูกระบุตามกฎหมายว่าถ้าเป็นเพศหญิงต้องใส่กระโปรงและถ้าเป็นผู้ชายต้องใส่กางเกง อย่างไรก็ตามผู้หญิงหรือผู้ชายข้ามเพศผู้ซึ่งแต่งตัวและแสดงออกตรงกันข้ามกับเพศโดยกำเนิดของตัวเอง อาจจะถูกปฏิเสธ

การรับเข้าเรียนในสถานศึกษาระหว่างการสัมภาษณ์ หรือในกรณีที่ผ่านให้เข้าเรียนในสถานศึกษาได้ นักเรียนเหล่านั้นก็อาจจะถูกบังคับให้แต่งตัวตามเพศโดยกำเนิด(NHRC, 2008)

ในปี 2552 ทปอ. (ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย)มีการลงมติให้นิสิตนักศึกษาใส่เครื่องแบบให้สอดคล้องกับเพศโดยกำเนิดของตัวเอง (National Multimedia, 2012a) มีกฎระเบียบที่ถูกกำหนดไว้มากมายซึ่งเป็นอุปสรรคสำหรับนักเรียนนักศึกษากลุ่มที่เป็นบุคคลข้ามเพศ กฎเกณฑ์ดังกล่าวไม่เพียงแค่จะปลูกฝังความคิดที่ว่าเพศมีแค่สองแบบเท่านั้นและอะไรก็ตามที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน ก็สมควรที่จะได้รับการลงโทษ อย่างไรก็ดี มีกรณีของนักศึกษาที่แต่งตัวไม่ตรงกับเพศโดยกำเนิดของตัวเองแล้วไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าสอบได้หรือส่งงานให้ตรวจสอบ นั่นก็เป็นการปฏิเสธการให้สิทธิทางการศึกษากับพวกเขาเหล่านั้น การเหยียดเพศเช่นนี้ส่งผลให้นักศึกษาที่เป็นบุคคลข้ามเพศตัดสินออกจากโรงเรียนและได้รับความทุกข์ทรมานจากความเจ็บช้ำทางจิตใจ เยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มของLGBT ก็ถูกปลูกฝังจากสิ่งแวดล้อมที่มีการปรากฏของการเหยียดเพศอยู่ ในขณะที่บุคคลข้ามเพศและชาว LGBT กลุ่มอื่นๆบ่อยครั้งต้องประสบกับปัญหาและทุกข์ทรมานจากการประณามตัวเองและเหยียดเพศตัวเอง

การข่มเหงทางจิตใจและอารมณ์ที่เป็นลบดังกล่าวอาจส่งผลถึงภาวะบอบช้ำทางจิตใจของบุคคลคนนั้นเป็นเวลาหลายปีหรืออาจจะทั้งชีวิตก็เป็นได้ เป็นการบีบบังคับให้ผู้ถูกกระทำต้องอดกลั้นในสิ่งแวดล้อมที่โหดร้ายและผู้คนที่ไม่เป็นมิตรสักเท่าไหร่ ยิ่งไปกว่านั้นชาว LGBT หลายๆคนที่ไม่สามารถทนต่อการถูกรังแกและข่มเหงในโรงเรียนได้จะถูกบีบบังคับให้ตัวเองต้องออกจากโรงเรียน เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาซึ่งส่งผลให้เจ้าตัวมีการศึกษาและวุฒิไม่เพียงพอ บางรายตัดสินใจขายบริการหรือเกี่ยวข้องกับอาชีพและการว่าจ้างที่มีความเสี่ยงเพื่อที่จะหาเลี้ยงชีพตนเอง

หลังจากการเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆที่ถูกปฏิเสธจากมหาวิทยาลัยไม่ให้เข้าสอบเนื่องจากนักศึกษาไม่แต่งกายให้ถูกต้องตามเพศโดยกำเนิดของตน (ไม่ใส่กระโปรง) คุณก้าวหน้า เสาวกุล ผู้ชายข้ามเพศทำเรื่องร้องเรียนไปยังทางฝ่ายธุรการของสถาบันการศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและสิทธิในการแสดงออก เขาประสบความสำเร็จในคำร้องดังกล่าวและสามารถใส่เครื่องแบบตามความต้องการของตัวเองระหว่างการสอบได้ โดยที่จะต้องมีจดหมายยินยอมจากฝ่ายธุรการ นักศึกษาที่มีความประสงค์ดังกล่าวจำเป็นต้องทำเรื่องขอจดหมายยินยอมในเวลาช่วงต้นของทุกๆภาคการศึกษา ปัจจุบันมีคนยื่นคำร้องเพื่อขอจดหมายยินยอมในสถาบันการศึกษานี้ 17 ราย

แม้ว่าสถาบันการศึกษาบางแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อนุญาตให้สตรีข้ามเพศเลือกใส่เครื่องแบบมางานรับปริญญาตามความประสงค์ของเจ้าตัวได้ การผ่อนผันดังกล่าวยังถูกมองเป็นเรื่องผิดปกติในสถาบันการศึกษาในประเทศไทย รศ.ดร.พินิจ รัตนกุล รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา กล่าวว่า “ผมไม่อยากที่จะเห็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งอื่นเรียกร้องสิทธิดังกล่าว เพราะกฎระเบียบของแต่ละสถาบันมีความแตกต่างกัน ผมเชื่อว่าชุดเครื่องแบบของนักศึกษาเป็นสิ่งที่พิเศษและทุกคนควรให้ความเคารพ ทุกคนควรจะพิจารณาถึงกาลเทศะและความเหมาะสมเป็นหลัก ” (National Multimedia, 2012b) ในปี พ.ศ. 2546 จากการตอบสนองในเรื่องที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ยินยอมให้สตรีข้ามเพศใส่เครื่องแบบนักศึกษาเพศหญิงได้ นักศึกษาที่เป็นทอมบอยและผู้ชายข้ามเพศก็ได้เรียกร้องสิทธิที่ตัวเองสามารถใส่กางเกงได้เช่นกัน หนึ่งในนั้นกล่าวว่า “พอเห็นผู้ชายคนนั้นใส่กระโปรงเข้ามาในชั้นเรียน ฉันรู้สึกว่ามันไม่ยุติธรรมเลย แต่ก็เข้าใจว่าในสังคมของเราผู้ชายได้เปรียบกว่า” (Leach, 2013) สิทธิในรูปแบบเดียวกันแต่ไม่ได้กำหนดไว้ให้สำหรับนักศึกษาที่เป็นผู้ชายข้ามเพศซึ่งถูกห้ามไม่ให้ใส่กางเกงเข้ามาในสถานศึกษา นอกจากนี้ “อาจารย์ได้เชิญนักศึกษาให้ออกจากห้องเรียนถ้าพวกเขาจะใส่กางเกง” (Leach, 2013)

อีกประเด็นที่ยังเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ซึ่งเป็นความกังวลในระบบการศึกษาไทยที่ควรได้รับการปฏิรูปคือหลักสูตรการศึกษา กล่าวคือยังขาดอีกมากในเรื่องของความละเอียดอ่อนทางเพศ ไม่เพียงแค่ประเทศไทยขาดการศึกษาของหลักสูตรในประเด็นดังกล่าว การที่วัฒนธรรมทางสังคมไทยนั้นมีความเป็นอนุรักษ์นิยมอยู่มากยังหมายความว่า “ผู้คนปฏิเสธที่จะพูดคุยถึงประเด็นในเรื่องกิจกรรมทางเพศของเยาวชน” (Bottollier-Depois, 2014) กล่าวคือเยาวชนบ่อยครั้งที่จะเข้าไปพัวพันกับกิจกรรมทางเพศที่ไม่ปลอดภัยและส่งผลถึงความเสี่ยงที่มากขึ้นในการติดเชื้อ เอชไอวี และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ต่างๆ

โครงการที่ทำอยู่ตอนนี้ นำโดยองค์กรมูลนิธิเพื่อสิทธิความหลายหลายทางเพศ (FOR-SOGI Organization) มุ่งเน้นสนับสนุนการปรับเปลี่ยนเนื้อหาหลักสูตรที่พบเจอในตำราเรียนเพศศึกษา ซึ่งยังระบุไว้อยู่ว่าพฤติกรรมการรักเพศเดียวกันนั้นเป็น "ความผิดปกติ" และ "ความเบี่ยงเบนทางเพศ"

สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี

ประเด็นด้านสุขภาพที่กลุ่มชาว LGBT เผชิญอยู่นั้นมีหลากหลายและมีอยู่หลายมิติด้วยกัน ประเด็นที่บุคคลชาว LGBT เผชิญนั้นรวมถึง ภาระที่เกิดขึ้นจากการติดเชื้อเอชไอวี การถูกวินิจฉัยว่ามีความผิดปกติเนื่องจากวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ รวมทั้งการขาดการรับรองทางกฎหมายของคู่ที่เป็นเพศเดียวกันซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการที่สามารถทำเรื่องขอสิทธิประโยชน์ในการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลเช่นเดียวกันกับอำนาจทางกฎหมายที่สามารถเซ็นยินยอมให้กับคู่รักที่เป็นเพศเดียวกัน

เอชไอวี

จำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ในประเทศไทยนั้นมีให้เห็นมากขึ้น เชื้อเอชไอวีนั้นถูกถ่ายทอดจากชาวเกย์และผู้ชายที่มีเพศสัมพันธ์กับผู้ชาย (MSM) เป็นจำนวนมาก รวมไปถึงสตรีข้ามเพศด้วย จาก "รายงานความก้าวหน้าของประเทศไทยในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์รอบปี พ.ศ.2555" บันทึกไว้ว่า การแพร่ระบาดของผู้ติดเชื้อเอชไอวีท่ามกลางกลุ่มชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายในกรุงเทพฯ คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 31.3 กอปรกับอัตราการแพร่เชื้อต่อปีโดยเฉลี่ยซึ่งเป็นสัดส่วนโดยประมาณร้อยละ 20 "ไม่มีสัญญาณใดๆบ่งบอกว่าอัตราดังกล่าวจะลดลงในอนาคตอันใกล้" (UNAIDS, 2012) รายงานยังกล่าวไว้ด้วยว่าอัตราการแพร่ระบาดของผู้ชายที่มีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปีอยู่ที่ร้อยละ 12.1

อัตราผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ที่เป็นผู้หญิงข้ามเพศคิดเป็นร้อยละ 10.4 โดยประมาณ อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยการวิจัยในกลุ่มประชากรย่อยที่ไม่เพียงพอ ตัวเลขมีแนวโน้มที่จะสูงกว่านี้มาก จากรายงานล่าสุดของ UNDP และเครือข่ายผู้มีความหลากหลายทางเพศแห่งเอเชียแปซิฟิค ในหัวข้อเรื่อง "การสูญเสียในความเปลี่ยนแปลง: กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ สิทธิและภาวะคุกคามจากเชื้อเอชไอวีในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิค" บ่งชี้ให้เห็นถึง "อัตราการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีนั้นสูงถึงร้อยละ 68 ในกลุ่มบุคคลข้ามเพศ (UNDP, 2012)

ประเทศไทยยังขาดผลงานวิจัยและข้อมูลรวมในประเด็นของอัตราการแพร่กระจายหรือการแพร่ระบาดของผู้ติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มคนที่เป็นผู้ชายข้ามเพศและเลสเบี้ยน กลุ่มคนส่วนน้อยดังกล่าวรวมไปถึงโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอชไอวีเอดส์แห่งชาติและได้รับเงินสนับสนุนจากองค์กรอิสระ มีรายงานที่บันทึกไว้ว่า เลสเบี้ยนที่มีส่วนร่วมกิจกรรมทางเพศกับเพศตรงข้ามนั้นมีสาเหตุมาจากการถูกบีบบังคับหรือการขายประเวณี ถ้ามีกิจกรรมทางเพศโดยไม่ได้ป้องกันจะทำให้มีความเสี่ยงสูงที่จะติดเชื้อเอชไอวีได้ ผู้ชายข้ามเพศที่เป็นเกย์มีโอกาสที่จะมีกิจกรรมทางเพศที่สุ่มเสี่ยงกับผู้ชายที่เป็นเกย์ ในกรณีของคู่ที่มีบทบาทเป็นผู้รับก็จะมีความเสี่ยงในการได้รับเชื้อเอชไอวีสูง การวิจัยเชิงลึกนั้นจำเป็นเพื่อให้เป็นที่มั่นใจว่า คนส่วนน้อยกลุ่มนี้จะไม่ถูกเพิกเฉยเกี่ยวกับความเสี่ยงในการติดเชื้อเอชไอวีอีกต่อไป

ในปี พ.ศ.2546 หัวข้อการรณรงค์การรักษากฎหมายและความสงบเรียบร้อย ซึ่งริเริ่มใช้นโยบายทางกฎหมายและออกบทลงโทษกับผู้บริหารจัดการสถานเริงรมย์ของชาวเกย์ที่มีบริการเตรียมถุงยางอนามัยและเจลหล่อลื่นให้กับผู้ใช้บริการฟรี การลงโทษขั้นรุนแรงที่ใช้กับสถานที่ต่างๆอย่างบาร์เกย์ คลับและซาวน่า ก่อให้เกิดการบุกรุกในซาวน่า ทำให้เกิดความอับอายในสถานที่สาธารณะ ลูกค้าและพนักงานที่ถูกจับในสภาพเปลือยเปล่า รวมถึงการซื้อขายรูปภาพที่น่าอับอายเหล่านี้ให้กับสื่อไทย สิ่งที่น่ากลัวมากก็คือมุมมองจากผู้มีอำนาจในกรมสาธารณสุขที่มองว่าการได้รับถุงยางอนามัยอย่างง่ายดายในสถานเริงรมย์ของเกย์ในแหล่งต่างๆนั้นเป็น"การส่งเสริมคนให้เป็นรักร่วมเพศ" นโยบายดังกล่าวนั้นตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิงเมื่อเปรียบเทียบกับการรณรงค์ถุงยาง 100 เปอร์เซ็นต์ของไทย ซึ่งได้ยอมรับว่าถึงแม้ว่าการค้าประเวณีจะไม่ถูกต้องตามกฎหมายแต่ถุงยางอนามัยในสถานเริงรมย์ต่างๆ

นั้นถูกมองว่าเป็นสินค้าทางสาธารณสุข (Beyrer, C., A. L. Wirtz, et al., 2011) การรณรงค์นี้ถูกมองว่าเป็นความล้มเหลวอย่างมีนัยสำคัญของสถานการณ์ผู้ป่วยเอชไอวีในประเทศไทย มีการแพร่กระจายของเชื้อเอชไอวีอย่างรวดเร็วระหว่างปี 2546 ถึง 2550 เครื่องมือในการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีทั่วไปหายไปจากสถานเริงรมย์ต่างๆในช่วงเวลาดังกล่าว ขณะที่สถานการณ์เปลี่ยนไป อุปสรรคในแจกอุปกรณ์ป้องกันการแพร่เชื้อที่มีประสิทธิภาพยังคงอยู่ (APCOM, 2012)

ถึงแม้ว่ามีจำนวนผู้ชายที่มีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายและผู้หญิงข้ามเพศไม่น้อยที่ติดเชื้อเอชไอวี แต่ว่าโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอชไอวีเอดส์แห่งชาติถูกก่อตั้งขึ้นสำหรับประชากรเหล่านี้ ก็เพิ่งจะเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2550 งบประมาณที่ถูกจัดสรรไว้สำหรับโครงการ MSM คิดเป็นร้อยละ 8.2 ของงบการวางแผนเพื่อป้องกันเอชไปวีของทั้งประเทศทั้งหมด (MSM Country Snapshot Series: Thailand, UNDP 2012)

ศัลยกรรมผ่าตัดแปลงเพศ

การผ่าตัดแปลงเพศ (Sexual-Reassignment Surgery: SRS) นั้นถูกกฎหมายและสามารถเข้าถึงบริการได้ในหลายๆแห่งทั่วประเทศไทย อย่างไรก็ตามการผ่าตัดที่มีให้เห็นส่วนมากจะเป็นการแปลงเพศจากชายเป็นหญิงและค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงมาก กระบวนการการผ่าตัดดังกล่าวสำหรับการแปลงเพศนั้นต้องผ่านการผ่าตัดหลายครั้งอย่างเป็นขั้นเป็นตอนรวมถึงการศัลยกรรมตกต่างอวัยวะสืบพันธุ์อีกด้วย

ประเทศไทยมีจำนวนผู้มาใช้บริการผ่าตัดแปลงเพศเป็นจำนวนมากอยู่ในระดับต้นๆของโลก และมีผู้สนใจเดินทางมาประเทศไทยเนื่องด้วยสาเหตุนี้ การผ่าตัดสำหรับผู้ที่ต้องการเปลี่ยนจากเพศหญิงเป็นเพศชายนั้นยังไม่ค่อยได้พบเห็นมากสักเท่าไหร่ ความก้าวหน้ายังไม่ทัดเทียมกับการผ่าตัดแปลงเพศจากเพศชายเป็นเพศหญิงแต่ค่าใช้จ่ายมีราคาที่สูงกว่ามาก การที่คนไข้จะสามารถรับการผ่าตัดได้นั้นจะเป็นต้องยื่นได้รับเอกสารรายงานจากจิตแพทย์รับรองว่ามีภาวะไม่พอใจในเพศของตนเอง (Gender Identity Disorder: GID) หรือเป็นคนที่มีลักษณะบุคคลข้ามเพศ ต้องใช้ชีวิตในเพศเดิมเป็นเวลาหนึ่งปีก่อนที่จะรับการผ่าตัด และจะต้องเป็นผู้มีสุขภาพจิตที่แข็งแกร่งในการที่จะรับมือกับความเปลี่ยนแปลงได้ (Ocha, 2013)

การผ่าตัดแปลงเพศนั้นไม่ถูกรวมอยู่ในเรื่องของการเข้าถึงบริการทั่วไปที่ระบุไว้ในนโยบายสาธารณสุขในประเทศไทย แม้ว่าแพทย์จะวินิจฉัยว่ามีความผิดปรกติทางอัตลักษณ์ทางเพศของตัวเอง ผู้ป่วยต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการผ่าตัดเอง ค่าใช้จ่ายในการแปลงจากเพศชายเป็นเพศหญิงอยู่ที่ประมาณ 64,000 ถึง 333,000 บาท (Ocha, 2013) นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายในการทำศัลยกรรมเสริมหน้าอกอยู่ที่ราคาประมาณ 120,000 บาท ค่าใช้จ่ายในการแปลงจากเพศหญิงเป็นเพศชายจะแพงกว่า อยู่ในช่วงราคาประมาณ 86,000 บาทสำหรับการผ่าตัดเอาทรวงอกออก และ 250,000 บาทในการทำศัลยกรรมเสริมองคชาติเข้าไป (Transgender SRS Gender Reassignment Sex Change Surgery, 2012) ไม่มีองค์กรอิสระ อย่างเช่น โครงการ Sister's Hands ผ่าตัดแปลงเพศฟรี ช่วยพี่น้อง ที่ก่อตั้งโดยคุณนก ยลดา นักการเมืองสตรีข้ามเพศคนแรกของประเทศไทยที่ให้การสนับสนุนในการทำศัลยกรรมผ่าตัดแปลงเพศให้กับบุคคลที่มีความประสงค์ที่จะแปลงเพศโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ถึงแม้ว่าการทำศัลยกรรมผ่าตัดแปลงเพศในรูปแบบต่างๆไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มเสริมแต่งอวัยวะจะเป็นไปได้ ถูกต้องตามกฎหมายและวิทยาการทางการแพทย์มีความก้าวหน้าไปมากก็ตาม แต่กฎหมายไม่ได้ระบุให้บุคคลข้ามเพศนั้นสามารถเปลี่ยนคำนำหน้าชื่อในเอกสารราชการของตนเองได้ ดังนั้นแม้ว่าจะผ่านการผ่าตัดแปลงเพศมาก็ตาม บุคคลเหล่านั้นก็ยังต้องใช้คำนำหน้าตามเพศกำเนิดของตัวเองต่อไป เนื่องจากมีรูปลักษณ์ภายนอกและคำนำหน้าที่ใช้ในเอกสารทางราชการมีความขัดแย้งกัน บ่อยครั้งที่ผู้ที่แปลงเพศแล้วจะประสบกับปัญหาต่างๆ เช่น การว่าจ้าง การเดินทางไปต่างประเทศ การศึกษาต่อ บุคคลข้ามเพศยังไม่สามารถแต่งงานกับคู่ของตนได้ในกรณีที่คู่ของตนนั้นมีเพศโดยกำเนิดเพศเดียวกัน

อุปสรรคในการเข้าถึงการบริการสาธารณสุขและความเป็นอยู่ที่ดี

มีข้อจำกัดในเรื่องของการจัดหาทุนสำหรับการสาธารณสุขของกลุ่มชาว LGBT เนื่องจากทุนนั้นให้ความสำคัญมากกับประเด็นเอชไอวีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเพ่งเล็งไปที่กลุ่มของผู้ชายที่เป็นเกย์และชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชายด้วยกันและสตรีข้ามเพศ ตัวชี้วัดความสำเร็จจากโครงการการกุศลของผู้บริจาคทั่วโลกหลายๆโครงการให้ความสำคัญเพียงแค่การลดอัตราผู้ติดเชื้อเอชไอวี และไม่อนุญาตให้มีการระดมทุนจัดสรรให้กับโครงการสาธารณสุขและสิทธิมนุษยชนด้านอื่นๆ โดยธรรมเนียมปฏิบัติจนถึงปัจจุบันโครงการสาธารณสุขที่เจาะจงสำหรับบุคคลกลุ่มชาว LGBT นั้นไม่รวมประเด็นอื่นเข้าไปด้วย อาทิ สุขภาพทางเพศและทางจิตใจ ไม่มีการกล่าวถึงประเด็นความสำคัญในเรื่องสุขภาพของเลสเบี้ยน บุคคลข้ามเพศ เยาวชนกลุ่ม LGBT และผู้สูงอายุ ผู้บริจาคและคนออกนโยบายของประเทศมีความรู้สึกว่าควรจะใช้งบให้คุ้มค่าในการลดอัตราการเสียชีวิตและให้ความสำคัญกับการติดเชื้อเอชไอวีซึ่งมีความรุนแรงถึงชีวิต

อย่างไรก็ดี ณ ตอนนี้เป็นเวลาที่โครงการระดมทุนต่างชาติและนโยบายแห่งชาติจะเป็นตัวสะท้อนความจำเป็นทางด้านสาธารณสุขของกลุ่มชาว LGBT ในภาพรวมทั้งหมด นั่นหมายความว่าโครงการที่เพิ่มขึ้นในประเด็นอื่นๆ ไม่ได้เจาะจงไปในเรื่องของเอชไอวี ยกตัวอย่างเช่น การเข้าถึงการรักษาที่ใช้ฮอร์โมนสำหรับบุคคลข้ามเพศ การเข้าถึง นโยบายประกันต่างๆของคู่ชีวิตในกรณีที่เป็นเพศเดียวกัน และอำนาจทางกฎหมายในการตัดสินใจที่จะให้คู่ของตนได้รับการรักษาทางการแพทย์ในกรณีฉุกเฉิน สุขภาพจิตเป็นสิ่งที่ถูกละเลย ขณะที่องค์การอนามัยโลกบันทึกไว้ว่าการวางแผนสุขภาพจิตแห่งชาติควรระบุมาตรการสำหรับกลุ่มผู้ช่วยเฉพาะรวมถึงบุคคลชาว LGBT ในประเทศไทยยังขาดนโยบายที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว อาทิ เรื่องการจัดอบรมด้านสุขภาพจิตสำหรับผู้ปฏิบัติทางการแพทย์และโครงการรณรงค์การต่อต้านการฆ่าตัวตายในกลุ่มชาว LGBT โดยเฉพาะ

ทัศนคติของผู้ให้บริการทางสาธารณสุขหลายๆคนมีอคติกับกลุ่มชาว LGBT ยังแสดงให้เห็นถึงอุปสรรคในการเข้าถึงการบริการทางสาธารณสุขและความเป็นอยู่ที่ดี บุคคลชาว LGBT หลายรายต้องเผชิญกับการเลือกปฏิบัติระหว่างการเข้าใช้บริการทางสาธารณสุข ซึ่งเกี่ยวโยงไปถึงหลายเรื่อง อาทิ มาตรฐานที่ไม่เท่าเทียมกันในการรับบริการของกลุ่มชาว LGBT การที่ต้องเปิดเผยข้อมูลด้านสุขภาพที่เป็นเรื่องส่วนตัวและละเอียดอ่อน การถูกปฏิเสธในการเข้ารับการรักษา การถูกจัดให้ไปอยู่ในห้องผู้ป่วยที่เป็นเพศที่ตัวเองไม่พึงประสงค์จะอยู่ การถูกวินิจฉัยจากผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ว่ากลุ่มชาว LGBT เป็นกลุ่มที่มีความไม่มั่นคงทางจิตใจ (Ojanen, 2010)

กรณีศึกษาที่3

เรื่องราวของนาดา – อุปสรรคด้านสาธารณสุข

ตัวอย่างของอุปสรรคด้านสาธารณสุขนี้ถูกตีแผ่อยู่ในเรื่องราวของคุณ นาดา ไชยจิตต์จาก “ชีวิตที่ถูกละเมิด: เรื่องเล่า กะเทย ทอม ดี้ หญิงรักหญิง ชายรักชาย และกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ” คุณนาดาเข้าเป็นผู้ป่วยในเนื่องจากมีไข้สูงมากในโรงพยาบาลในภาคใต้ของประเทศไทยแห่งหนึ่ง

“ฉันป่วยมากและมีไข้สูงถึง 40 องศาเซลเซียส จนต้องตัดสินใจเข้ารักษาที่โรงพยาบาล พอเข้าไปแล้วฉันถูกส่งไปอยู่ในห้องผู้ป่วยรวมชาย ฉันขอร้องให้คุณหมอย้ายฉันไปอยู่ในห้องผู้ป่วยรวมหญิง แต่คุณหมอบอกฉันว่าตนนั้นเป็นเพียงแค่แพทย์ฉุกเฉินและไม่มีอำนาจที่จะสั่งการให้ทำได้ คุณหมอก็พาฉันไปที่ห้องผู้ป่วยรวมชาย ฉันก็บอกคุณหมอว่าฉันได้รับการผ่าตัดแปลงเพศเรียบร้อยแล้ว ฉันขอร้องให้ย้ายฉันไปอยู่ในห้องผู้ป่วยหญิงแทน เพราะฉันรู้สึกไม่สบายใจเป็นอย่างมากในการอยู่ในห้องผู้ป่วยรวมชาย นางพยาบาลยังบอกฉันอีกว่า มันเป็นไปไม่ได้เพราะฉันมีคำนำหน้าและชื่อเป็นผู้ชาย จึงต้องอยู่ในห้องผู้ป่วยชายและยังคงเข็นรถเข็นพาฉันเข้าไปยังห้อง ฉันพยายามอย่างมาที่จะขัดขืนโดยที่เอามือจับไว้กับประตูไว้อย่างแน่นเพื่อที่พวกเขาไม่สามารถเข็นรถนำฉันเข้าไป หลังจากการป่วยครั้งนั้นฉันก็รู้สึกไม่สบายบ่อยเป็นพักๆ แต่ก็ไม่อยากจะเข้าไปเหยียบในโรงพยาบาลอีก เว้นเสียแต่ว่าฉันป่วยมากจนไม่สามารถทนได้ ทุกๆครั้งที่ฉันไป ฉันจะถูกถามว่า “คุณอยากจะอยู่ในห้องผู้ป่วยรวมชายหรือหญิง”

ไม่เพียงแค่นั้น ยังมีประเด็นเรื่องการใช้ห้องน้ำ ชนิดของภาชนะที่ให้ผู้ป่วยถ่ายที่ต้องจัดเตรียมให้ฉันว่าจะเป็นของชายหรือหญิง ทุกๆอย่างต้องเป็นประเด็นในการถกเถียงในการพวกเขาจะปฏิบัติกับฉัน ความที่ไม่ได้ตระหนักและการขาดกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติกับสตรีข้ามเพศอย่างฉันมันเป็นเรื่องที่สุดจะทนฉันเหนื่อยกับเรื่องพวกนี้มาก ไม่เพียงแค่นั้นฉันยังรู้สึกว่าพนักงานและผู้บริหารของโรงพยาบาลปฏิบัติกับฉันด้วยความดูถูกดูแคลน ราวกับว่าพวกเขาผิดหวังกับการที่ฉันมีปัญหากับความเป็นตัวตนทางเพศของฉันเอง

มีครั้งหนึ่งนางพยาบาลถามฉันว่า "ทำไมถึงได้ปล่อยให้ตัวเองป่วยหนักขนาดนี้แล้วค่อยมาโรงพยาบาล" ฉันจึงบอกกับเธอไปว่ามันเป็นเพราะว่าทุกๆครั้งที่ฉันมาที่นี่ ฉันรู้สึกว่าตัวเองถูกละเมิดและก็รู้สึกผิดว่าตัวเองสร้างปัญหาให้กับให้กับเจ้าหน้าที่ที่ต้องมาดูแลคนไข้อย่างฉัน

ครอบครัวและสังคม

การปฏิบัติตัวและทัศนคติที่มีต่อบุคคลชาว LGBT ในประเทศไทย ทั้งในระดับของครอบครัวขนาดเล็กและสังคมที่ใหญ่ขึ้น มีความแตกต่างกันและในบางครั้งไม่สอดคล้องกัน ปัจจัยที่นำมาซึ่งการยอมรับบุคคลชาว LGBT จากสมาชิกในครอบครัว แต่ก็ไม่เสมอไปคือสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวนั้นๆ ไม่ว่าจะอย่างไรแน่นอนว่าแต่ละครอบครัวย่อมมีความคาดหวังให้ลูกของตนแต่งงานซึ่งเป็นเหตุผลทางวัฒนธรรมในการ "รักษาหน้า" ของพวกเขา รักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูลในสายตาของคนในสังคม ความรับผิดชอบในการสืบทอดวงศ์ตระกูลและความคาดหวังในตัวเด็ก ในการปฏิบัติเป็นลูกที่ดี ซึ่งต้องสะสมทำความดีและประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในศีลธรรมตามหลักคำสอนพระพุทธศาสนา

กรณีศึกษาที่4

ประสบการณ์ของประไพกับครอบครัวของเธอ

คุณประไพอายุ 29 ปี เธอเป็นสตรีข้ามเพศ คู่ของเธอเป็นเพศชายอายุเท่ากันชื่อว่า บัญชา เขาทั้งสองอยู่กินฉันท์สามีภรรยาเป็นเวลา 5 ปี ประไพเป็นผู้ขับเคลื่อนทางสิทธิทางเพศ เธอเดินทางไปให้คำบรรยายที่สถาบันการศึกษาหลายแห่งเพื่อเป็นสนับสนุนความรู้ความเข้าใจที่ดีขึ้นในแง่ของเรื่องเพศและการมีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัยแก่นักเรียน เธอได้ขอร้องให้บิดาของเธอช่วยงานสัมมนาของเธออยู่หลายครั้ง โดยเฉพาะในประเด็นของการสนับสนุนความเข้าใจที่ดีระหว่างผู้ปกครองกับบุตรหลานที่เป็นกะเทย และในกรณีของการช่วยเหลือผู้ปกครองในการเรียนรู้ว่าควรจะเลี้ยงดูบุตรหลานที่เป็นกะเทยอย่างไร ประไพได้เล่าเรื่องของเธอในวัยเด็กและชีวิตครอบครัวของเธอก่อนที่เธอจะสามารถเรียกมันว่าเป็นบ้านแห่งความสุขได้

"ฉันคิดว่าตัวเองนั้นโชคดีมาก พ่อของฉันเป็นนายตำรวจ แม่ของฉันมีอาชีพเป็นครู แม่ของฉันเข้าใจฉันดี แต่พ่อของฉันเนี่ยน่ะสิ มันยากกกกก.....มว๊ากกกส์ (มีการเน้นย้ำของคำพูดเพื่อแสดงอารมณ์) ที่เขาจะยอมรับได้ พ่อก็ยอมรับในตัวฉันแล้ว ฉันภูมิใจมาก ฉันมีครอบครัวที่มีความสุขแล้ว เมื่อตอนฉันอายุ 13-14 ปี ฉันโดนพ่อด่าเยอะมาก เหมือนกับว่าพ่อเกลียดฉันมาก แต่จะให้ฉันทำยังไงล่ะ? ให้ฉันทำตัวปรกติ ฉันทำกับข้าว ทำความสะอาดและซักผ้า ฉันช่วยทำงานบ้านตั้งแต่ฉันยังเล็กๆ ฉันเลยใกล้ชิดกับแม่มาก และในฐานะที่เป็นลูกสาวฉันก็ไม่ค่อยจะเข้าใกล้พ่อสักเท่าไหร่

(นักเขียนถามว่า: น้องชายคุณไม่ช่วยทำงานบ้านเลยหรอ?) ไม่เลย เขาก็เหมือนเด็กผู้ชายทั่วๆไปนั่นแหละ ฉันก็เลยต้องเป็นผู้รับผิดชอบทำงานบ้านไปโดยปริยาย (หัวเราะ) ฉันก็ชอบมันนะ อาจเป็นเพราะคิดว่ามันเป็นงานประจำของฉันมากกว่าเขา ณ ปัจจุบัน ฉันก็ยังคงทำงานบ้านอยู่ ตอนที่แม่ของฉันผ่าตัดฉันก็ต้องเป็นคนที่ดูแลแม่ ฉันอยู่กับแม่ตั้งแต่เข้าไปรักษาตัวในโรงพยาบาลจนกระทั่งแม่กลับมาพักฟื้นอยู่ที่บ้าน บัญชาแฟนของฉันก็อยู่ที่นั่นด้วย เค้าจะนั่งพูดคุยกับพ่อของฉัน ฉันดูแลแม่จนแม่หายป่วย ชีวิตจริงก็เป็นอย่างเนี้ยแหละ พ่อยอมรับว่าพ่อมีลูกสาวและลูกชาย ฉันแค่เติมเต็มในส่วนภาระ

หน้าที่ของฉันก็เท่านั้น (ในฐานะที่เป็นลูกสาว) เป็นเวลาผ่านมา 20 ปี แล้วที่พ่อบอกกับใครๆว่า "ลูกผมเป็นกะเทยนะ" และพ่อก็ยอมรับบัญชาในฐานะลูกเขย พ่อภูมิใจในตัวฉันมาก ณ ตอนนี้ พ่อฉันแบบว่า เฮ้ยยยยยยย.....ลูกเราเป็นเซเล็บนะเนี่ย ออกทีวีอยู่บ่อยๆ และเป็นข่าวตลอดเวลา (หัวเราะ)"

กรณีศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัวในเส้นทางของการที่กว่าที่ชาว LGBT จะได้รับการยอมรับ และการยอมรับที่ว่านั้นมันได้รับการสนับสนุนอย่างไรจากการที่บุคคล LGBT สวมบทบาททำหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวแบบไทยๆ จากเรื่องของสตรีข้ามเพศและครอบครัวของที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ นิยามของประไพสำหรับการเป็นลูกสาวที่ดีนั้นคือการที่เธอต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของลูกสาวที่ควรปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ประไพช่วยงานบ้านแม่ทั้งหมดตั้งแต่ยังเด็ก สำหรับความสัมพันธ์พี่น้องระหว่างเธอและน้องชายของเธอ ประไพไม่เคยคิดน้อยเนื้อต่ำใจน้องตัวเองว่าพ่อแม่จะรักน้องมากกว่าหรือไม่เนื่องจากตัวเองนั้นเป็นพี่คนโต จึงเลือกที่จะมองข้าม ประไพแสดงออกถึงการยอมรับและความยินดีอย่างแท้จริงในการที่เธอนั้นได้ปฏิบัติหน้าที่ของเธอในฐานะของลูกสาวตามธรรมเนียมปฏิบัติตามบทบาททางเพศของสังคมไทยแบบดั้งเดิม

หน้าที่หลักๆในฐานะที่เป็นลูกที่ดีในสังคมไทยนั้นคือการที่ลูกต้องเป็นคนที่กตัญญูกตเวทีและตอบแทนพระคุณพ่อแม่ การดูแลป้อนข้าวป้อนน้ำบิดามารดายามที่ท่านเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงการที่คนๆนั้นปฏิบัติตัวอย่างมีศีลธรรมจนถึงการยอมรับจากสมาชิกครอบครัวของบุคคลที่เป็นLGBT ทั้งหลาย ยกตัวอย่างในกรณีที่แม้ว่าผู้หญิงที่เกิดมาเป็นพลเมืองคนหนึ่งที่สังคมอาจตราหน้าว่ามีความผิดปรกติเพราะว่าเธอผู้นั้นชอบเพศเดียวกัน หรือถึงแม้ว่าผู้ชายที่แปลงเพศเป็นสตรีข้ามเพศหรือกะเทย พวกเขาเหล่านั้นก็ยังปฏิบัติตัวที่อยู่ในศีลธรรมในฐานะที่เป็นลูกสาวที่ดี กล่าวคือลูกที่มีกตัญญูกตเวทีกับบุพการีของตน

พฤติกรรมจากบทบาทข้างต้นที่ประไพปฏิบัติมานั้น แสดงให้เห็นถึงการที่บุคคล LGBT คนหนึ่งสามารถปรับตัวให้ยอมรับกับอัตลักษณ์ทางเพศของคนๆนั้นได้อย่างไรจากบทบาทของโครงสร้างสถาบันครอบครัวแบบไทยดั้งเดิม (Brett, 2011) ในกรณีศึกษาอื่น เรื่องราวของบุรุษข้ามเพศ คุณผ้าไหมได้รับการยอมรับจากครอบครัวและชุมชนของเขาเพราะเขาได้ตอบสนองความคาดหวังในบทบาททางสังคมฐานะที่เป็นผู้ชาย ดูแลครอบครัวของเขาแล้วรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน ผ้าไหมได้รับการเสนอชื่อและการสนับสนุนจากชุมชนของเขาในการเป็นผู้สมัครเข้าชิงตำแหน่งนายกองค์การบริการส่วนตำบลกับสโลแกน "คุณไว้วางใจผมได้ ผมคือผ้าไหม ผู้ชายในร่างของผู้หญิง"

อย่างไรก็ตาม การเน้นย้ำที่ดูเหมือนจะมากเกินสำหรับเรื่องการตอบสนองความต้องการของคนในครอบครัวและการได้รับการยอมรับจากสังคมในแวดวงที่กว้างขึ้น ที่ถูกยึดอยู่กับการที่ต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับภาพลักษณ์เก่าๆทางเพศ เช่นการเป็นลูกสาวที่ดีในแง่ของสตรีข้ามเพศ นั้นยังคงเป็นประเด็นปัญหาอยู่ กลุ่มคนรักต่างเพศและกลุ่มชาว LGBT ที่ยอมที่จะปรับตัวเองเข้ากับธรรมเนียมปฏิบัติ เช่น ความรับผิดชอบของผู้ชายในแง่ของการหาเงินให้กับครอบครัวและผู้หญิงในแง่ของงานบ้านงานเรือนและเลี้ยงดูลูกให้ดี รู้สึกว่าตนได้รับการสรรเสริญและเป็นผู้มีศีลธรรมโดยการยึดติดอยู่กับธรรมเนียมดังกล่าวรวมถึงการประพฤติปฏิบัติให้ตัวเองเป็นคนที่มีคุณค่าในสังคม สิ่งเหล่านี้เป็นเสมือนภาระที่กลุ่มชาว LGBT หลายๆคนต้องแบกรับไว้สำหรับบุคคลที่ไม่อยากหรือไม่สามารถทำตามบทบาทหน้าที่ดังกล่าวได้

ในแง่เดียวกันที่ คนๆหนึ่งสามารถตอบสนองบทบาทที่สังคมคาดหวังไว้ได้ คู่ชาว LGBT ก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับธรรมเนียมปฏิบัติของสังคมได้เช่นกัน การศึกษาของ Wilson (2004) ในประเด็นของทอมและดี้แสดงให้เห็นถึงข้อมูลที่เป็นหลักฐานของการยอมรับลูกสาวที่เป็นทอม และการยอมรับความสัมพันธ์แบบทอมดี้ในสังคมไทยนั้นมันแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับพื้นฐานของแต่ละครอบครัว บางครอบครัวต้องเห็นลูกสาวตัวเองเป็นฝั่งเป็นฝาโดยการเร่งให้แต่งงานกับชายหนุ่มให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ บางครอบครัวไม่ได้เห็นความจำเป็นในการแต่งงานของลูกสาว ในขณะที่คนอื่นๆก็ไม่มีปัญหาอะไรกับการมีลูกสาวเป็นทอม ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าถ้าลูกสาวของตนประพฤติปฏิบัติเหมาะสมกับจารีตประเพณีของสังคม รับผิดชอบต่อหน้าที่การงานและอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม หาเงินมาเลี้ยงดูค้ำจุนครอบครัวดูแลบุพการีของตนได้ ในงานวิจัยของคุณมัทนา เชตมี (1996) ภายใต้หัวข้อ

กลุ่มเลสเบี้ยนในกรุงเทพฯ เสนอให้เห็นถึงมุมมองที่ว่าบุคคลที่เป็นทอมในสังคมไทยสามารถหาเลี้ยงชีพให้ตนเองและได้รับการยอมรับจากครอบครัวของตนได้ เพราะตนไม่ละทิ้งภาระหน้าที่ต่อครอบครัวในฐานะที่เป็นลูกสาวคนหนึ่งที่ต้องเลี้ยงดูพ่อแม่ (Sinnot, 2004)

เหตุการณ์ครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงตัวอย่างในความสลับซับซ้อนของการที่ชาว LGBT ได้รับการยอมรับในประเทศไทย ในมุมมองหนึ่งที่ว่าการที่สามารถพบเจอกับบุคคลชาว LGBT และมีให้เห็นดาษดื่นทั่วไปในสังคมนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้คนในสังคมสามารถเพิกเฉยและทนได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มันค่อยๆแทรกซึมเข้ามาในสังคมไทย ความเพิกเฉยต่อบุคคลและคู่ชาว LGBT นั้นหมายความว่าหลายๆคู่ก็ยังสามารถที่จะดำรงชีวิต ใช้ชีวิตร่วมกันในวิถีที่เขาเหล่านั้นปรารถนา ปราศจากการแทรกแซงหรือการถูกละเมิดจากสังคมแม้ว่าสังคมนั้นๆอาจจะไม่ได้ยอมรับกับสิ่งเหล่าที่เขาเหล่านั้นก็เป็นได้

ในเวลาเดียวกัน บุคคลชาว LGBT หลายรายอาจจะได้รับการยินยอมจากสังคม อย่างไรก็ดี หลายรายบ่อยครั้งที่ต้องเผชิญกับการเลือกปฏิบัติ องค์กรและสถาบันในหลายๆภาคส่วนที่ยังไม่พร้อมกับการยอมรับทางความหลากหลายทางเพศในประชาชนของตัวเอง อาทิ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา ภาคสื่อสารมวลชน กระบวนการทางกฎหมาย องค์กรทางเศรษฐกิจและศาสนา

พ่อแม่คนไทยส่วนใหญ่บ่อยครั้งที่มองความสัมพันธ์เพศเดียวกันเป็นอะไรที่ชั่วครั้งชั่วคราวและเป็นเพียงแค่ระยะสั้นๆในชีวิตวัยเด็กเท่านั้น ความสัมพันธ์ดังกล่าวยังถูกสังคมมองว่าเป็นอะไรที่ผิวเผินและเป็นสิ่งที่ไม่สามารถพัฒนาเป็นอะไรที่ยั่งยืนได้ การแต่งงานของบุคคลรักเพศเดียวกันและการมีครอบครัว รวมถึงการรับเลี้ยงเด็กเป็นลูกบุญธรรมโดยคู่ที่เป็นเพศเดียวกันซึ่งเป็นอะไรที่ขัดกับจารีตทั่วไป นั้นยังเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ในสังคมไทยภายใต้กฎหมายที่ไม่ได้มีระบุไว้และไม่ได้รับการยอมรับจากขนบธรรมเนียมตามมาตรฐานของครอบครัวไทยดั้งเดิม

“สำหรับผู้ชายที่เป็นเกย์ หรือชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย คนในสังคมหลายๆคนอาจจะไม่พูดกันตรงๆ หรือเป็นการยอมรับของความชอบทางเพศของคนเหล่านี้ที่ไม่ได้แสดงออกมาทางคำพูด แต่หลายๆรายก็ไม่ได้เปิดอกคุยกับสมาชิกในครอบครัวของตนว่ามีความชอบทางเพศอย่างไร สำหรับในกรณีของสตรีข้ามเพศนั้น การปกปิดความเป็นตัวตนของตัวเองเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นถึงความยากลำบากที่มากกว่า เป็นเพราะเธอเหล่านั้นได้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ทางเพศของสังคมและเป็นเป้าสายตาของคนทั่วไปเนื่องจากรูปลักษณ์ภายนอกที่แตกต่างอย่างชัดเจน ครอบครัวอาจรู้สึกอับอายที่มีลูกที่เป็นสตรีข้ามเพศและอาจจะพยายามบอกให้ลูกของตนเองเปลี่ยนอากัปกิริยาให้ทำตัวปกติ กล่าวคือ “ทำตัวให้เหมือนผู้ชายทั่วไป” เพราะหลายๆครั้งเกิดความเข้าใจผิดในสังคมที่ว่าพฤติกรรมดังกล่าวนั้นเป็นอาการป่วยชนิดหนึ่งที่สามารถรักษาให้หายได้” (Purple Sky Network, 2011)

ในบางกรณี การที่กลุ่ม LGBT ขาดการสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัวส่งผลให้เกิดการถูกละเมิดหรือข่มเหงได้ ในหลายๆกรณีของเด็กๆที่เป็นกะเทยซึ่งถูกบิดาของตัวเองทำร้ายร่างกายและด่าว่า (ในกรณีของคุณประไพ) ถูกลงโทษเนื่องจากที่ทำตัวอรชรอ้อนแอ้นเหมือนเด็กผู้หญิงและถูกบีบบังคับให้ออกจากบ้านเพราะทำให้ชื่อเสียงวงศ์ตระกูลเสื่อมเสีย เยาวชนที่เป็นเลสเบี้ยนนั้นก็มีความเสี่ยงกับการถูกสมาชิกในครอบครัวของตนข่มขืนเพื่อเป็นการแก้ให้หายจากการชอบผู้หญิงด้วยกัน กรณีดังกล่าวได้ถูกบันทึกไว้ซึ่งเป็นคดีที่เกิดขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2555 เมื่อคนที่เป็นพ่อถูกจับในข้อหาข่มขืนลูกสาวอายุ 14 ปีของตนเอง (Liljas, 2013) ลูกสาวถูกพ่อข่มขืนซ้ำแล้วซ้ำเล่าเป็นเวลา 4 ปีติดกันเพราะเธอคบหาสมาคมกับกลุ่มเพื่อนที่เป็นทอม เรื่องที่น่าหดหู่ก็คือการละเมิดเหล่านี้มักเกิดกับคนที่ไม่มีทางสู้ ต้องทุกทรมานจากการประณามตัวเองและเผชิญกับพฤติกรรมการเหยียดเพศจากคนในสังคม เยาวชนทั่วไปที่เผชิญกับภาวะคุกคามหรือการถูกเลือกปฏิบัติย่อมเข้าหาครอบครัวของตนเองด้วยเหตุผลของความต้องการในความรักความเอาใจใส่ การยอมรับและความเชื่อใจ รวมถึงการเข้าถึงผลประโยชน์และสวัสดิการสังคมเหมือนกับทุกๆคน การรายงานจำนวนของบุคคลชาว LGBT ที่ประสบกับปัญหาของการเลือกปฏิบัติและความรุนแรงยังถูกปกปิดอยู่ บ่อยครั้งที่ความกลัวที่ว่าสมาชิกครอบครัวของตนจะรู้หรือการลงโทษทางสังคม ความอับอาย และการหมดความศรัทธากับอำนาจและกระบวนการยุติธรรมของรัฐเป็นสาเหตุทำให้บุคคลชาว LGBT เหล่านั้นตัดสินใจที่จะไม่แจ้งความกับทางตำรวจเพราะกลัวว่าเรื่องราวของตนจะถูกตีแผ่ไปสู่สังคม

สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ไม่ว่าจะเป็นสื่อทางสิ่งพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ สื่อในรูปแบบต่างๆที่สร้างภาพลักษณ์ของชาว LGBT ในสังคมนั้นยังคลุมเครือ การสร้างภาพลักษณ์ของกลุ่ม LGBT ในปัจจุบันของสื่อถือว่าเป็นทางลบอยู่ สื่อบ่อยครั้งจะนำเสนอเพียงแค่มุมเล็กๆของชีวิตผู้ที่มีความชอบทางเพศและอัต-ลักษณ์ทางเพศที่หลากหลาย นอกจากนี้ความพยายามที่จะทำให้ผู้คนเข้าใจและนำเสนอความสลับซับซ้อนของอัตลักษณ์ทางเพศ อาทิ บุคคลข้ามเพศ นั้นมันน้อยมาก การละเลยดังกล่าวส่งผลถึงการที่สื่อขาดความครอบคลุมในภาพลักษณ์เชิงบวกที่มีต่อคนกลุ่มน้อยที่มีความหลากหลายทางเพศ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือการสร้างภาพลักษณ์ของสตรีข้ามเพศและผู้ชายที่เป็นเกย์ ในละคร ณ ปัจจุบัน เป็นอยู่ในบทบาทของตัวประกอบที่เป็นตัวตลกของเรื่อง ยิ่งไปกว่านั้นสื่อยังพิจารณาเรื่องประเด็นความหลากหลายทางเพศว่าเป็นเรื่องที่ไม่มีความสำคัญแม้ในเวลาที่มีประเด็นสำคัญเกิดขึ้นมาก็ตาม การที่กลุ่ม LGBT ไม่ได้รับการให้ความสำคัญในทั้งแง่ของทั้งสื่อดั้งเดิมและสื่อสมัยใหม่ทำให้เกิดความไม่เข้าใจชีวิตจริงของชาว LGBT และเป็นสิ่งที่ทำให้เขาเหล่านั้นยังต้องกระเสือกกระสนอยู่เรื่อยไป

นอกจากนี้ สื่อไทยโดยปกติแล้วจะไม่รายงานเรื่องราวที่เป็นคดีเกี่ยวกับการถูกละเมิดและการเหยียดเพศเพื่อที่จะรักษาภาพลักษณ์ที่ดีงามของประเทศไทยว่าเป็นเหมือนกับสวรรค์ของบุคคลกลุ่มชาว LGBT คดีดังกล่าวยังถูกตีแผ่น้อยมากในสื่อที่เป็นภาษาอังกฤษ ตามรายงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของเกย์และเลสเบี้ยนสากลประจำปี พ.ศ. 2552 บันทึกไว้ว่า “ถึงแม้ว่าต่างชาติที่อยู่ในเมืองไทยเป็นเวลานานดูเหมือนว่าจะไม่เคยได้ยินได้ฟังเกี่ยวกับเรื่องพวกนี้เลย เช่น สตรีที่เป็นบุคคลรักสองเพศหรือไบเซ็กช่วลถูกเผาทั้งเป็นปี พ.ศ. 2549 และคดีของเลสเบี้ยนที่ถูกข่มขืนถูกฆาตกรรมและถูกเผาเมื่อปีที่แล้ว กรณีทั้งสองที่กล่าวมาข้างต้นได้ถูกรายงานไปยังสื่อหนังสือพิมพ์รายวัน แต่น้อยนักที่เรื่องราวของกะเทยที่ถูกละเมิดและถูกเหยียดเพศเป็นประจำในสังคมซึ่งเป็นผู้ที่ไม่มีทางเลือกสักเท่าไหร่ในชีวิตจะถูกเลือกไปตีแผ่ลงในหนังสือพิมพ์ เรื่องที่ไม่เป็นประเด็นในสังคมแบบนี้คนไทยก็มักจะเพิกเฉยอยู่บ่อยๆ (Likhitpreechakul 2009)

ความสามารถขององค์กรที่ทำงานเพื่อ LGBT

องค์กรของกลุ่ม LGBT สามารถจัดการและจดทะเบียนได้ในประเทศไทย อย่างไรก็ตามคำว่าองค์กรอิสระนั้นไม่ได้ถูกระบุให้กำหนดใช้ในกฎหมายไทย ดังนั้นจะต้องลงทะเบียนภายใต้มูลนิธิท้องถิ่น สมาคมหรือองค์กรเอกชนต่างชาติแทน ขั้นตอนการลงทะเบียนดังกล่าวในหลายๆองค์กรถูกมองว่าเป็นอะไรที่น่าเบื่อและน่ากลัวในขณะเดียวกันมีหลายคนเลือกที่จะไม่ลงทะเบียน นอกจากนี้องค์กรหลายๆแห่งต้องพิสูจน์ความสามารถในการที่จะบริหารองค์กรตนเองให้อยู่รอดได้โดยต้องมีหลักฐานทางการเงินแสดงให้เห็นว่ามีเงินออมเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่า 200,000 บาทในบัญชีธนาคาร องค์กรหลายแห่งที่ไม่สามารถระดมทุนและทำตามกฎเงื่อนไขที่ยุ่งยากต่างๆได้เนื่องจากองค์กรที่ทำงานในประเด็นเกี่ยวกับกลุ่ม LGBT และสิทธิมนุษยชนของพวกเขาหลายองค์กรเพิ่งเกิดใหม่และยังมีพนักงานไม่เพียงพอ นี่เป็นปัญหาที่ผู้บริจาคต่างชาติและจากภายนอก บ่อยครั้งที่ชี้ให้เห็นว่าองค์กรที่สามารถระดมทุนได้นั้นจำเป็นต้องจดทะเบียนแล้ว

องค์กรที่รับผิดชอบด้านสิทธิมนุษยชนของกลุ่มชาว LGBT ส่วนมากยังไม่ได้รับทุนสนับสนุนและยังมีพนักงานไม่เพียงพอ โดยเปรียบเทียบกับองค์กรอื่นๆที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินงานจัดการกับปัญหาเอชไอวี ความสามารถในการบริหารและโครงสร้างองค์กรยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งเป็นเหตุผลจากการขาดความเอาใจใส่และการให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนมาจนถึงปัจจุบัน องค์กรหลายแห่งไม่สามารถจ้างพนักงานเต็มเวลาและต้องขึ้นอยู่กับเวลาและแรงสนับสนุนจากชุมชนเนื่องด้วยทุนที่มีจำกัด ถึงแม้ว่าการอาสาสมัครจะสร้างความเป็นปึกแผ่นระหว่างบุคคลและเป็นอะไรที่น่าชื่นชมแต่โครงการก็เป็นแค่ในระยะสั้นเท่านั้นรวมถึงระดับแรงสนับสนุนที่จะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมนั้นไม่เพียงพอ องค์กร LGBT จำเป็นจะต้องจัดฝึกอบรมทางเทคนิคและการบริหารจัดการในขณะเดียวกันสิ่งนี้มันเป็นโอกาสที่ดีกว่าในการรับเงินทุน

การก่อตั้งขององค์กรหลายๆแห่งนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคิดพิจารณา องค์กรที่ทำงานเพื่อ LGBT ส่วนมากไม่ค่อยรวมกลุ่มกัน เป็นเพราะแต่ละกลุ่มให้ความสำคัญกับแผนของตนเอง มีโครงการที่ร่วมมือกันน้อยมาก สถาบันที่รับผิดชอบเกี่ยวกับบุคคลข้ามเพศ เกย์ และชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย อาทิ สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยและมูลนิธิสวิง (SWING) ซึ่งก็ถูกก็ตั้งขึ้นเพื่อรับมือกับวิกฤตการณ์เอชไอวี โดยในปัจจุบันจะให้ความสำคัญกับสุขภาพและสวัสดิการสำหรับชุมชนเป้าหมายของพวกเขาเหล่านั้น ขณะที่องค์กรเลสเบี้ยน อย่างเช่น มูลนิธิอัญจารีและสะพาน ซึ่งมีรากฐานมาจากคตินิยมสิทธิสตรี

ชุมชน LGBT ยังมีความแตกต่างให้เห็นอยู่ในด้านของมุมมองและยังไม่มีทิศทางที่ชัดเจนในการสนับสนุนสิทธิกลุ่ม LGBT กลุ่มที่แตกต่างมักจะให้ความสำคัญกับประเด็นที่มีผลกระทบโดยตรงกับชุมชนและอัตลักษณ์ของกลุ่มๆนั้นก่อน อย่างไรก็ตามการพัฒนาล่าสุดเช่นการก่อเกิดวิถีทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศและกลุ่มสนับสนุนสิทธิในการแสดงออก เช่นเดียวกับคณะกรรมการกลุ่มชาว LGBT ที่ปัจจุบันทำงานกับสภาปฏิรูปกฎหมายไทยในการร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิตอีกครั้งเพื่อแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือกันระหว่างเลสเบี้ยน เกย์ คนที่รักสองเพศ บุคคลข้ามเพศและผู้ขับเคลื่อนในด้านความหลากหลายทางเพศ เช่นเดียวกับองค์กรสิทธิมนุษยชนอื่นๆ อย่างไรก็ตามสิ่งที่น่าจะเป็นประโยชน์มากในการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนของชาว LGBT ต่อไป ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง และสร้างเครือข่ายที่ดีระหว่างกลุ่มที่มีความหลากหลาย

ไม่เพียงแค่ความแตกต่างในการลำดับความสำคัญและการก่อตั้งปรัชญา แต่ความเข้าใจของกลุ่มชาว LGBT กับภาวะเสี่ยงการติดโรคที่ทวีคูณ เช่นในกลุ่มกะเทย คนที่อาศัยอยู่กับผู้ทุพพลภาพ ผู้สูงอายุ เยาวชนและชนกลุ่มน้อย สาเหตุของเรื่องดังกล่าวคือความสามารถที่จำกัดในองค์กรที่มีอยู่ และการที่กลุ่มย่อยที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อถูกมองข้าม แนะนำว่าควรมีเงินทุนสนับสนุนและความใส่ใจมากกว่านี้กับประชากรกลุ่ม LGBT ที่ถูกเมินเฉยตลอดมา เช่นเดียวกับการจัดทำงานวิจัยในเรื่องความต้องการและสิทธิของกลุ่มเหล่านี้

ประเทศไทยกำลังพัฒนาและเศรษฐกิจก็เข้มแข็งมากขึ้น มีสถาบันผู้บริจาคต่างชาติหลายๆแหล่งเริ่มที่จะจำกัดเงินทุนสำหรับองค์กรไทย และอีกหลายแห่งหยุดการให้เงินช่วยเหลือแก่องค์กรที่เคยสนับสนุนทุนมาในอดีต เรื่องดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาขององค์กรที่ตามมาคือบริการทางการแพทย์ที่ให้บริการกับสาธารณะนั้นต้องหยุดชะงัก เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จตามเป้าประสงค์และการให้บริการหรือยารักษาโรคที่พึงมีให้กับผู้ใช้บริการ

ดูเหมือนจะไม่มีแนวโน้มเลยว่าช่องว่างในการระดมทุนจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเมื่อพิจารณาจากการขาดการให้ความสำคัญกับประเด็นของกลุ่มชาว LGBT (ตัวอย่างเช่น การขาดนโยบายการต่อต้านการเหยียดเพศ) และสกาอนุรักษ์นิยมของพวกเขา อย่างไรก็ตามมันเป็นคำสั่งที่ว่าองค์กรที่รับผิดชอบในการสถาปนาความเท่าเทียมทัน ความมีเกียรติและอิสระของบุคคลที่เป็น LGBT และกะเทย ต้องได้รับการสนับสนุนในความร่วมมือที่จะรักษาสิทธิมนุษยชนของชุมชนที่ถูกลืมเหล่านี้ ด้วยงบประมาณของรัฐที่น้อยนิด ชุมชน LGBT ของประเทศไทยและสถาบันต่างๆต้องพึ่งพาการระดมทุนจากต่างชาติและจากภายนอกรวมถึงคำแนะนำเชิงเทคนิค

ชุมชนกลุ่ม LGBT ของประเทศไทยและสถาบันต่างๆ มีชีวิตชีวา มีความยืดหยุ่นและผูกมัดกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน แม้ว่าจะขาดความสามารถที่กล่าวมาข้างต้น พวกเขาเหล่านั้นอดทนและชนะการต่อสู้ที่ยากลำบากในการรักษาสิทธิของชาว LGBT เป็นการอุทิศตัวและความสามารถที่ไม่ควรถูกมองข้าม

ข้อเสนอแนะ

ในส่วนต่อไปนี้จะอธิบายถึงข้อเสนอแนะที่ได้รับจากกระบวนการจัดทำรายงานฉบับนี้ ซึ่งประกอบด้วยข้อเสนอแนะจากงานเสวนาของกลุ่ม LGBT ในประเทศไทย และจากการศึกษาทำความเข้าใจของผู้จัดทำรายงานทั้งสามคนด้วยข้อมูลที่ได้รับมาจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมเสวนาและชาว LGBT ท่านอื่นๆ ทั้งก่อนการจัดงาน ในระหว่างการเสวนา และหลังจากที่การเสวนาจบสิ้นลง นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะที่มาจากการตีความของผู้เขียนเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนของ LGBT และการเมืองในประเทศไทย ณ เวลาปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะต่อไปนี้มีทั้งแบบกว้างและแบบเฉพาะเจาะจง บางข้อระบุว่าใครควรเป็นผู้นำไปปฏิบัติต่อ แต่บางข้อเสนอจะไม่มีการระบุไว้ โดยทั่วไปแล้วหัวข้อของการเสนอแนะจัดอยู่ในหมวดหัวข้อเดียวกับที่มีการถกเถียงกันในการเสวนาฯ โดยในภาพรวมนั้นข้อเสนอแนะต่างๆ จะแสดงให้เห็นภาพวิธีการที่สังคมไทยในทุกระดับตั้งแต่ระดับราชการ องค์กรภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรที่ทำงานเพื่อ LGBT เอง ได้เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาสิทธิมนุษยชนแก่บุคคลและกลุ่ม LGBT ในประเทศไทย

กฎหมายและนโยบาย

ข้อเสนอแนะที่เด่นชัดนั้นเกี่ยวข้องกับประเด็นการเลือกปฏิบัติและปัญหาอื่นๆที่เกิดจากการขาดการรับรองความสัมพันธ์ระหว่างเพศเดียวกันในทางกฎหมาย รายงานฉบับนี้ได้แสดงให้เห็นปัญหาที่ชาว LGBT จำนวนนับไม่ถ้วนใช้ชีวิตร่วมกันโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส ซึ่งรัฐและสังคมยังไม่ยอมรับและถือว่าความสัมพันธ์ของพวกเขาไม่เป็นไปตามธรรมชาติ แนวความคิดเช่นนี้ทำให้กลุ่ม LGBT กลายเป็นคนชายขอบของสังคม((Margin of Society)ทั้งนี้ การรับรองสิทธิที่เท่าเทียมกันให้แก่คู่ชีวิต LGBT นั้นย่อมถือเป็นการรับรองสิทธิพลเมืองที่แท้จริงและเท่าเทียมของ LGBT อีกด้วย ดังนั้นจึงเสนอให้

- ประเทศไทยรับรองและออกกฎหมายให้คู่ชีวิต LGBTสามารถจดทะเบียนสมรสและให้การรับรองความสัมพันธ์ทางกฎหมาย ซึ่งจะทำให้บุคคลเหล่านี้มีสิทธิแลผได้รับสวัสดิการทางสังคมเช่นเดียวกับที่คู่แต่งงานต่างเพศได้รับ

- องค์กรชุมชน LGBTและพันธมิตรควรทำการสำรวจว่าเรื่องนี้เป็นประเด็นสำคัญที่จะขับเคลื่อนในประเทศไทยหรือไม่ ด้วยเหตุที่ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายคุ้มครองชาว LGBT จากอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง การละเมิดสิทธิพลเมือง หรือการเลือกปฏิบัติแต่ความสนใจในประเด็นปัญหาเหล่านี้และการผลักดันไปสู่ความเปลี่ยนแปลงยังมีอยู่น้อยมาก

- องค์กรกลุ่ม LGBTและพันธมิตรควรศึกษากฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต่อการรับรองการเปลี่ยนเพศหรือเพศสภาวะอย่างเป็นทางการ

ศาสนา

ศาสนาเป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวเนื่องกับเพศวิถีและเพศสภาวะในสังคม ข้อเสนอแนะประการหนึ่งคือองค์กรกลุ่ม LGBT และพันธมิตรควรจัดการประชุมเสวนาเพื่อถกเถียงเรื่องศาสนา จิตวิญญาณ วิถีทางเพศและความเป็นตัวตนทางเพศ และจากการแลกเปลี่ยนนั้นควรนำกลยุทธ์การขับเคลื่อนต่างๆ ไปใช้ต่อสู้กับการตีตราวิถีทางเพศและความเป็นตัวตนทางเพศที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

การจ้างงานและสิทธิว่าด้วยเรื่องที่อยู่อาศัย

เช่นเดียวกับข้อเสนอแนะที่ได้อธิบายไปในเรื่องการรับรองความสัมพันธ์ของเพศเดียวกัน ประเด็นแนะนำในส่วนนี้จะแสดงให้เห็นว่าการรับรองทางกฎหมายดังกล่าวมีความจำเป็นและส่งผลต่อสิทธิในการจ้างงาน โดยเสนอให้

- กระทรวงการคลังจัดให้มีการรับรองทางกฎหมายและคุ้มครองคู่ชีวิตเพศเดียวกันเช่นเดียวกับคู่ชีวิตต่างเพศเพื่อที่คู่ชีวิตของลูกจ้างจะสามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ ค่าชดเชยและสวัสดิการการรักษาพยาบาลของลูกจ้างได้

- ดำเนินการจัดตั้งองค์กรเพื่อจัดการปัญหาเกี่ยวกับการจ้างงาน LGBT ในประเทศไทย วิธีการนี้สามารถเริ่มดำเนินการได้ในกรุงเทพและปริมณฑลก่อนที่จะขยายไปยังภูมิภาคอื่น ในการจัดตั้งฯ จะต้องประสานงานและจัดการประชุมร่วมกับ ILO, USAID, UNDPและกระทรวงแรงงาน เพื่อที่จะสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนสนับสนุนและข้อมูลวิจัย จากนั้นควรจัดให้มีการประชุมร่วมกับเครือข่าย LGBT สหภาพแรงงานหรือเครือข่ายแรงงาน และภาคธุรกิจเป็นเวลา 2 วัน และจัดประชุมระหว่างผู้มีส่วนได้เสียและผู้ให้เงินสนับสนุนหลักในครั้งสุดท้ายเพื่อสร้างภาคีความร่วมมือโดยมีการกำหนดกรอบเวลาในการทำงานระยะแรกที่ 6 เดือน และให้ดำเนินการจัดการศึกษาและให้ข้อมูลเรื่องสิทธิแรงงานในขั้นแรก

สำหรับข้อเสนอแนะเรื่องสิทธิว่าด้วยเรื่องที่อยู่อาศัยนั้นแตกต่างออกไป โดยจะมุ่งเน้นสร้างความมั่นใจว่า LGBTแต่ละรายมีสิทธิในที่อยู่อาศัยเช่นเดียวกับพลเมืองชาวไทยคนอื่นๆ ข้อเสนอแนะในประเด็นดังกล่าวมีดังนี้

- ธนาคารและสถาบันการเงินให้สิทธิเข้าถึงบริการ ที่อยู่อาศัยและทรัพยากรทางการเงินแก่คู่ชีวิตเพศเดียวกันเช่นเดียวกับที่ให้แก่คู่ชีวิตต่างเพศ โดยไม่คำนึงถึงสถานะทางกฎหมายของความสัมพันธ์นั้น

- รัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องควรสร้างความมั่นใจให้ LGBTแต่ละรายที่จะมีสิทธิและสามารถมีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยในราคาไม่แพง รวมทั้งสิทธิที่จะอาศัยอยู่ร่วมกับคู่ที่เป็นเพศเดียวกันโดยไม่ถูกคุกคามหรือเลือกปฏิบัติ

- จัดโครงการฝึกอบรมแนะนำเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมและการบริการในภาคเอกชนที่รวมถึงธนาคารและบริษัทตัวแทนที่อยู่อาศัย เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการของ LGBTและเพื่อสร้างความมั่นใจว่าพวกเขาจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม

การศึกษาและเยาวชน

ในการทำให้สถาบันการศึกษาของไทยเป็นสภาพแวดล้อมที่ดีและปลอดภัยสำหรับเด็กและเยาวชนที่เป็น LGBT การกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ การให้การศึกษา รวมถึงการพัฒนานโยบายและหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่จำเป็น ข้อเสนอแนะสำหรับกระทรวงศึกษาธิการมีดังนี้

- กระทรวงศึกษาธิการควรได้รับการกระตุ้นให้เกิดการรับรู้และเข้าใจในเรื่องของวิถีทางเพศและความเป็นตัวตนทางเพศ และควรพัฒนานโยบายการศึกษาที่รวมเอาประเด็นเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเท่าเทียมกันเข้าไปผสมผสานอย่างสอดคล้อง

- กระทรวงศึกษาธิการควรคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของนักเรียนทุกคน โดยให้มีสิทธิเข้าถึงการศึกษาและปกป้องนักเรียนจากการถูกเลือกปฏิบัติอันเนื่องมากจากวิถีทางเพศและ/หรือความเป็นตัวตนทางเพศไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม

- กระทรวงศึกษาธิการควรพูดถึงความจำเป็นในการกำหนดนโยบายห้ามกลั่นแกล้งหรือล้อเลียนเรื่องที่อ่อนไหวต่อ LGBT ในระดับกระทรวง และกำหนดนโยบายตัวอย่างสำหรับโรงเรียนแต่ละโรงเรียนเพื่อให้ปฏิบัติตาม

สิทธิเหล่านี้ควรปรากฏในกฎหมายระดับชาติด้วย

ประสบการณ์ในการศึกษาอย่างปลอดภัยของเด็กและเยาวชนถือเป็นเรื่องสำคัญ การพยายามผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องอาศัยการร้องเรียนอย่างเป็นทางการต่อกระทรวงศึกษาธิการ กรมสุขภาพจิต และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งการรณรงค์และการเดินขบวน นอกจากนี้ การติดตามปัญหาและความคืบหน้า ตลอดจนการทำงานร่วมกับสื่อในการขับเคลื่อนประเด็นต่างๆ ก็เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะในระดับนโยบายมีดังนี้

- วิถีทางเพศและความเป็นตัวตนทางเพศรวมถึงประเด็นสำคัญในเรื่องความเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเท่าเทียมควรถูกบรรจุในหลักสูตรของโรงเรียนอย่างเป็นทางการ

- นโยบายเกี่ยวกับเครื่องแบบชุดนักเรียนตามเพศสภาวะควรได้รับการผ่อนปรนและอนุญาตให้นักเรียนสามารถแต่งชุดนักเรียนได้ตามที่ต้องการ

- การประเมินความสามารถของร่างกายในวิชาพลศึกษาตามเพศสภาวะควรถูกยกเลิก

ข้อแนะนำในระดับโรงเรียนมีดังนี้

- ครู ผู้บริหารโรงเรียนและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาควรได้รับการกระตุ้นให้รับรู้เรื่องความหลากหลายของวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ รวมทั้งรับผิดชอบการกระทำที่เป็นการการเลือกปฏิบัติต่อนักเรียนที่เป็น LGBT

- ควรให้นักเรียนสามารถเข้าเรียน เข้าสอบและทำกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะได้ไม่ว่าจะเลือกแต่งเครื่องแบบนักเรียนแบบใดก็ตาม

- มีห้องน้ำที่เหมาะกับเพศสภาวะที่เป็นกลางหรือบุคคลข้ามเพศและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่จำเป็นเพื่อคงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของ LGBT

สุขภาพ

ข้อเสนอแนะแบบกว้างมุ่งให้องค์กร LGBTและผู้สนับสนุนทางการเงินจัดให้มีบริการสุขภาพแบบองค์รวมที่เป็นมิตรและครบวงจรสำหรับ LGBT โดยในอันดับแรก องค์กร LGBT จะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลรักษาสุขภาพแบบองค์รวมและจัดหาทรัพยากรมาสนับสนุน ส่วนองค์กรที่ให้การสนับสนุนทางการเงินควรทำงานร่วมกับองค์กรในชุมชนเพื่อพัฒนาโครงการสุขภาพที่ครอบคลุมถึงความต้องการและจำเป็นในเรื่องสุขภาพโดยรวมของ LGBT นอกเหนือไปจากบริการดูแลรักษาเอชไอวีโดยเฉพาะ การสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในเรื่องวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศของผู้ให้บริการสุขภาพควรได้รับการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งบริการสุขภาพของ LGBT ควรขยายให้ครอบคลุมไปกว่าเรื่องเอชไอวีในมุมเดิมแม้ว่าเอชไอวีจะยังคงเป็นประเด็นหลักในแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพของกลุ่มLGBT ก็ตาม ข้อเสนอแนะที่เฉพาะเจาะจงไปอีกมีดังต่อไปนี้

- พัฒนาบริการสุขภาพของLGBT ให้สามารถเข้าถึงได้ในทุกจังหวัด บริการเหล่านี้ควรรวมถึงปัญหาในเรื่องสุขภาพทางเพศสำหรับหญิงรักหญิง การให้คำปรึกษาก่อนและหลังการผ่าตัดแปลงเพศ (sex-reassignment surgery)การให้ข้อมูลและการดูแลระหว่างการรักษาด้วยฮอร์โมน การดูแลหลังการผ่าตัดแปลงเพศ และการให้ข้อมูลกายวิภาคขั้นพื้นฐานแก่ผู้ป่วยทุกคนไม่ว่าพวกเขาจะมีวิถีทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศแบบใด

- พัฒนาหลักสูตรสำหรับบริการสุขภาพของLGBT ให้แก่ผู้ให้บริการ

- ให้บริการสุขภาพที่ครบวงจรและได้มาตรฐานสำหรับสตรีข้ามเพศและบุรุษข้ามเพศ เช่น การใช้ฮอร์โมน การใช้ฮอร์โมนกับการรักษาด้วยยาต้านไวรัส (antiretroviral therapy) หรือยาอื่นๆ และการรักษาสุขภาพของบุรุษข้ามเพศ

- พัฒนาความรู้และการวิจัยเกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีสำหรับชาว LGBT ทั้งหมด นอกเหนือไปจากการการมุ่งเน้นเฉพาะ MSM และผู้หญิงข้ามเพศ

- ส่งเสริมให้มีการสนับสนุนทางการเงินในการพัฒนาสุขภาพแก่ชุมชน LGBT ในประเด็นอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากเรื่องการดูแลรักษา โดยกระจายทรัพยากรให้ชุมชน LGBT สามารถบริหารกันเอง ไม่ใช่ให้แต่หน่วยงานด้านการแพทย์เป็นผู้บริหารเท่านั้น

- พัฒนาการรับรู้เรื่องสถานการณ์ บทบาท ความต้องการของเพศสภาวะที่แตกต่างในกลุ่มLGBT ในการให้บริการทางด้านสุขภาพจิต และจัดให้มีการฝึกอบรมในเรื่องดังกล่าวแก่ผู้ให้บริการ

- ส่งเสริมให้รัฐจัดสรรทรัพยากรเพื่อรณรงค์สร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ รวมถึงการรับผิดชอบของรัฐเมื่อมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลที่มีวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศที่หลากหลายในสถานพยาบาลของรัฐ

- จัดให้มีนโยบายสุขภาพและสิทธิมนุษยชนที่เน้นความเสมอภาคทางเพศ (Gender-mainstreaming policies) โดยรวมกลุ่ม LGBT และโดยเฉพาะประชากรกลุ่มย่อยที่เป็นบุรุษข้ามเพศ เลสเบี้ยน และหญิงที่เป็นคนรักสองเพศ

- แนะนำกลไกที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายแก่ชาว LGBT ให้สามารถเลือกได้ว่าใครสามารถมีอำนาจตัดสินใจสำหรับการรักษาฉุกเฉินให้กับพวกเขาได้และใครมีอำนาจเซ็นรับการช่วยเหลือทางการแพทย์ในโรงพยาบาล

ครอบครัว

ข้อเสนอแนะในเรื่องครอบครัวนั้นมีทั้งในส่วนของการสนับสนุนครอบครัวของชาว LGBT เพื่อให้พวกเขาได้รับการยอมรับมากขึ้น และในส่วนของการสนับสนุนการสร้างครอบครัวของคู่ชีวิตชาว LGBT ข้อเสนอแนะสำหรับครอบครัวของชาว LGBT ในส่วนแรกมีดังนี้

- เผยแพร่ข้อมูลและส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศที่หลากหลายเพื่อลดการใช้ความรุนแรงต่อชาว LGBT

- จัดให้มีศูนย์ให้คำปรึกษาและบริการเพื่อสนับสนุนกลุ่มLGBTและครอบครัวของพวกเขา

ส่วนหนึ่งของพัฒนาการด้านการศึกษาที่ได้อธิบายไป แนะนำให้องค์กร LGBT พัฒนาโครงการ “ครอบครัว LGBT ตัวอย่าง” ขึ้นสามารถใช้ให้ความรู้แก่ครอบครัวที่ไม่มีสมาชิก LGBT และให้สาธารณชนรับรู้ถึงความชอบธรรม (และความปกติ) ของครอบครัว LGBT ยิ่งขึ้น โดยเล็งเห็นได้ว่าโครงการนี้จะค่อยๆ ขยายไปยังโรงเรียน โรงพยาบาลและชุมชนที่ใหญ่ขึ้นในอนาคต ข้อเสนอแนะสำหรับองค์กรที่ทำงานเพื่อ LGBT มีดังนี้

- จัดทำการสำรวจทางสังคมเพื่อศึกษาความต้องการของครอบครัว LGBT โดยดำเนินการในพื้นที่ที่เขาจะรู้สึกว่าการให้ข้อมูลนั้นปลอดภัยและเปิดเผยได้

- จัดการสนทนาแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกครอบครัว LGBT

- พัฒนาความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและองค์กรสิทธิมนุษยชนเพื่อขับเคลื่อนประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของครอบครัวLGBT

ในระดับนโยบาย ควรมีการแก้ไขกฎหมายหลายฉบับเพื่อป้องกันการเลือกปฏิบัติต่อ LGBT และทำให้ความสัมพันธ์ของเขามีผลทางกฎหมาย

- แก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายครอบครัวและการสมรสให้มีการรับรองความสัมพันธ์และครอบครัวของคู่ชีวิตเพศเดียวกันทางกฎหมาย
- อนุญาตให้คู่ชีวิตเพศเดียวกันสามารถรับบุตรบุญธรรมได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย
- ควรมั่นใจว่าผู้ปกครองที่มีเพศเดียวกันของบุตรบุญธรรม เด็กอุ้มบุญ และลูกเลี้ยงได้รับการรับรองโดยกฎหมาย
- แก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยใช้ภาษาที่เป็นกลางทางเพศสภาวะและให้พลเมืองไทยทุกคนมีสิทธิเข้าถึงการคุ้มครองและโอกาสต่างๆ ตามกฎหมาย

สื่อ

ข้อแนะนำที่เกี่ยวกับสื่อนั้นมุ่งเน้นไปที่การลดการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่ม LGBT ด้วยการสร้างภาพลักษณ์เชิงลบในสื่อต่างๆ ข้อเสนอแนะ มีดังนี้

- สร้างคณะทำงาน (คณะกรรมการความหลากหลายทางเพศและเพศสภาวะ คณะหนึ่ง) เพื่อตรวจสอบการสื่อภาพลักษณ์ของ LGBT และประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้อง โดยร่วมมือกับคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (.กสทช) และเพื่อตอบโต้การเสนอภาพลักษณ์ในเชิงลบ ซึ่งรวมถึงการกำหนดบทลงโทษสำหรับเครือข่ายหรือบุคลากรสื่อที่กระทำผิด
- ให้ความรู้สำหรับนโยบายเพื่อส่งเสริมความหลากหลายและการเปิดรับวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศภายในองค์กรซึ่งมีอำนาจในการดำเนินการดังกล่าว (คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ และสมาชิกสภาผู้ชมและผู้ฟังรายการองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS Channel Audience Council Members)
- ร่วมมือกับหน่วยงานที่มีหลักสูตรวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
    - » เพื่อสร้างความรู้และศักยภาพ และฝึกอบรมนักเรียนในประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนและความตระหนักรู้และการเปิดรับเพศสภาพและวิถีทางเพศ และประเด็น LGBT ด้วยการให้รางวัลประกาศนียบัตรหรือใบอนุญาต ซึ่งอาจรวมถึงการสอบอบรมก่อนได้รับใบอนุญาตผู้ประกาศในการรายงานเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางเพศ วิถีทางเพศ ชนกลุ่มน้อยและกลุ่มประชากรชายขอบ
    - » เพื่อลดการรายงานที่ความอ่อนไหวทางความรู้สึกและไม่ถูกต้องเพียงเพื่อสร้างความนิยมให้แก่รายการ
    - » เพื่อสนับสนุนให้ชาว LGBT สามารถผลิตสื่อเอง

นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะให้องค์กร LGBT สนับสนุนการพัฒนาสื่อและเครื่องมือในการสื่อสารที่เหมาะสมเพื่อสร้างความเข้าใจต่อกลุ่ม LGBT ที่ดีขึ้นและเพื่อให้สื่อต่างๆนำไปใช้ในการเสนอประเด็นเหล่านี้

ความสามารถองค์กรและการเงินสนับสนุน

ข้อเสนอแนะโดยรวมคือให้รวมเอาการต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนของ LGBT ในประเทศไทยเข้าไปกับการต่อสู้เพื่อความเท่าเทียมของ LGBT ในระดับโลกด้วย โดยองค์กร LGBT จำเป็นต้องได้รับการอบรมทางเทคนิคและการบริหารจัดการ รวมถึงโอกาสในการได้รับเงินสนับสนุนที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ชาว LGBT ไทยจำเป็นต้องทำงานร่วมกันด้วยความสามัคคีและใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น สร้างความ

สัมพันธ์และขยายเครือข่ายการทำงานที่เข้มแข็งระหว่างกลุ่มที่หลายหลากโดยมีเป้าหมายในระดับชาติ ซึ่งจะส่งผลต่อความก้าวหน้าทางด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

ผู้บริจาคจากภายนอกสามารถแสดงบทบาทสำคัญด้วยการสร้างกลไกและตัวชี้วัดใหม่ๆ ที่ช่วยให้องค์กรที่ไม่ได้จดทะเบียนสามารถรับเงินสนับสนุนได้ และให้ความสนใจและเงินสนับสนุนโดยตรงกับกลุ่ม LGBT ที่เป็นประชากรชายขอบ ตลอดจนให้การสนับสนุนงานวิจัยเกี่ยวกับความต้องการและสิทธิของคนกลุ่มนี้เพิ่มขึ้น พร้อมกับการสนับสนุนการขับเคลื่อนและจัดทำนโยบายโดยรวม ช่วยจัดหาเงินสนับสนุนเพิ่มเติม และจัดสรรเงินสนับสนุนให้แก่ประเด็นปัญหาของ LGBT ในด้านอื่นๆนอกเหนือไปจากเอชไอวี นอกจากนี้ มีข้อแนะนำให้ผู้บริจาคจัดสรรเงินสนับสนุนโดยมุ่งประเด็นดังต่อไปนี้

- สนับสนุนองค์กรต่างๆ ในการรับลูกจ้างเต็มเวลาเพื่อให้มั่นใจว่าการบริหารจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเสถียรภาพในการปฏิบัติงาน
- จัดตั้งองค์กรใหม่ๆ
- ส่งเสริมโอกาสในการพัฒนาตนเองและสร้างศักยภาพทางการเมืองให้แก่พนักงานขององค์กรและนักกิจกรรม
- ส่งเสริมและสนับสนุนบริการสุขภาพแบบองค์รวม
- จ้างและพัฒนาขีดความสามารถให้แก่นักกิจกรรมในระดับรากหญ้าเพื่อสร้างความตระหนักรู้ถึงปัญหาของLGBTในระดับรากหญ้า
- จัดตั้งกองทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายเพื่อเป็นช่องทางในการช่วยเหลือ LGBT ที่มีความต้องการเฉพาะด้านดังกล่าว

นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะในการให้เงินสนับสนุนในประเด็นดังต่อไปนี้

- การรณรงค์สร้างความรู้เกี่ยวกับ LGBT สำหรับผู้ที่ทำงานด้านสุขภาพ
- การศึกษาวิจัยและการรวบรวมข้อมูลในท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่นนโยบายและโครงการต่างๆ
- การสร้างสื่อเพื่อสนับสนุนการรณรงค์ให้ความรู้แก่องค์กรต่างๆ

การให้เงินสนับสนุนนี้ไม่ใช่ประเด็นเดียวที่เกี่ยวข้องกับองค์กรชุมชน องค์กรต่างๆ ที่ทำงานเพื่อ LGBT ไทยต้องสร้างความสามัคคีและร่วมมือกันแม้จะมีความคิดเห็นและวิธีการทำงานที่แตกต่าง ซึ่งอาจรวมถึงการหาวิธีการสนับสนุนเงินเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างนักกิจกรรมรณรงค์และนักเจรจาเพื่อหาข้อตกลงระหว่างฝ่ายที่เห็นตรงข้ามกัน

การขับเคลื่อนการพัฒนาที่ชาญฉลาดจะต้องดำเนินในช่วงเวลาที่สอดคล้องเหมาะสมกับกระแสความนิยมของสังคมและการเมืองในขณะนั้นด้วย โดยใช้สื่อเพื่อนำเสนอความก้าวหน้าและการพัฒนาต่อสาธารณชน อีกทั้งเพื่อชักจูงพันธมิตรที่ไม่ได้เป็น LGBT และภาคีมาร่วมมือโดยขยายการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ครอบคลุมถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ LGBT หรือกลุ่มย่อย และคณะผู้ทำงานด้วย

กลุ่ม LGBT จำเป็นต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและกิจกรรมการเคลื่อนไหวของชุมชนLGBT และภาคประชาสังคมเกี่ยวกับประเด็นเรื่องวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ นอกจากนี้ควรใช้กลไกและบริการที่สามารถเข้าถึงได้เพื่อเข้าถึงชุมชนได้มากยิ่งขึ้น เช่น การให้การศึกษาเรื่องกฎหมายชุมชน ควรสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับ LGBT ที่เป็นประชากรชายขอบซึ่งรวมถึงบุคคลข้ามเพศ เลสเบี้ยน ชนกลุ่มน้อยทั้งที่เป็นคนไทยและคนต่างด้าว ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส และชุมชนในชนบท

การให้ความรู้ในระดับสูงก็เป็นเรื่องที่สำคัญเช่นกัน โดยรวมไปถึงการกดดันรัฐบาลเพื่อเฝ้าระวังปัญหาและเสนอปัญหาผ่านกลไกของสหประชาชาติ เช่น Universal Periodic Review (UPR) และกลไกอื่นของสำนักงานคณะมนตรีระดับสูงด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UN Office of High Commissioner for Human Rights)

บรรณานุกรม

Asia-Pacific Coalition on Male Sexual Health [APCOM] (2012) *MSM Country Snapshot Series: THAILAND*. Retrieved 17 Mar 2014 from http://www.apcom.org/ids-document/msm-country-snapshot-series-thailand

Bangkok Post (2009) 'Rak Chiang Mai 51: A pride or a disgrace for Chiang Mai?' Retrieved 9 May 2014 from http://www.bangkokpost.com/blogs/index.php/2009/02/24/rak-chiang-mai-51-a-pride-or-a-disgrace-?blog=63

Bangkok Post (2013) 'Panel Talk on Same-Sex Law' in Lifestyle Section. 16 July 2013. Retrieved 18 March 2014 from http://www.bangkokpost.com/lifestyle/family/360049/panel-talk-on-same-sex-law

Barme, S. (1993) *Luang Wichit Wathakan and the Creation of a Thai Identity.* Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.

BBC (2013) Q&A: Gay rights in Russia (13 August 2013). Retrieved 29 August 2013 from http://www.bbc.co.uk/news/ world-europe-23604142

Berlant, L. and Michael W. (1995) 'What Does LGBTIQ Theory Teach Us about X?' PMLA 110, 3: pp. 343–9.

Beyrer, C., A. L. Wirtz, et al. (2011). The Global HIV Epidemics among Men Who Have Sex with Men. Washington, The World Bank.

Boonprasert, J. (2011) *Violated Lives: Narratives from LGBTIQs and International Human Rights Law.* Bangkok.

Bottollier-Depois, A. (2014) 'Thai teen pregnancy on the rise as sex education misses the young.' *AFP* 16 January 2014. *Google News*. Retrieved 19 March 2014 from http://www.google.com/hostednews/afp/article/ALeqM5i_mCI567zXJdQ0r7v1ywf0aFPMFQ?docId=eb04c8f5-2ef8-4bcc-ac3a-c3733c0710ba

Brett, F. (2011) Love of Siam. In *Queer Bangkok after the Millennium: Beyond Twentieth-Century Paradigms,* Jackson, P., ed. Hong Kong: Hong Kong University Press. pp. 80–98

Brown, R. (2012). Corrective Rape in South Africa: A Continuing Plight Despite an International Human Rights Response. *2012 Annual Survey of International & Comparative Law (Spring, 2012).* Golden Gate University School of Law.

Burns, C. (2011). Fact Sheet: LGBT Discrimination in Higher Education Financial Aid. Center for American Progress. Retrieved 20 August 2013 from http://www.americanprogress.org/wp-content/uploads/issues/2011/08/pdf/lgbt_factsheet.pdf.

Butler, J. (1994) 'Against Proper Objects.' *Difference: A Journal of Feminist Cultural Studies* 6, 2–3: pp. 1–26.

CDC National Prevention Information Network. (2003) Thailand: Vanishing Condoms Spark Alarm. 16 December 2003. *TheBody.com*. Retrieved 10 May 2014 from http://www.thebody.com/content/art29417

Chakrabarty, D. (2000) *Provincializing Europe: Postcolonial Thought and Historical Difference.* Princeton: Princeton University Press.

Chaninat & Leeds (2014) Thailand Non-Government Organization. Retrieved 8 July 2014, from http://www.thailand-lawyer.com/Thailand-NGO.html

Chetmee, M. (1996) *Lesbian Lives and Families.* M.A. Dissertation. Sociology and Anthropology Studies. Bangkok: Faculty of Sociology and Anthropology. Thammasat University.

Clifford, J. (1988) *The Predicament of Culture: Twentieth-Century Ethnography Literature, and Art*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

Feigenblatt, O. (2010) 'Resisting Universalistic Feminist and Queer Hegemonic Discourses: An *Emic* Model of Thai Gender and Sexuality'. RCAPS Working Paper No. 10–1

Fishel, T. (1999) 'Romances of the Sixth Reign: Gender, Sexuality, and Siamese Nationalism.' In *Genders and Sexualities in Modern Thailand.* Peter Jackson and Nerida Cook, eds. Chiang Mai: Silkworm Books. pp. 63–77

Grant, J. M., Mottet, L. A., Tanis, J. et al. (2011) Injustice at Every Turn: A Report of the National Transgender Discrimination Survey. Washington: National Center for Transgender Equality and National Gay and Lesbian Task Force. Retrieved from www.thetaskforce.org/downloads/reports/reports/ntds_full.pdf

Halperin, D. (1995) *Saint Foucault: Towards a Gay Hagiography*. New York: Oxford University Press.

Hauser, S. (n.d.) Transsexuality in Northern Thailand-historical notes. *Sjon Hauser de Thailandspecialist RSS*. Retrieved 25 March 2014 from http://www.sjonhauser.nl/transsexuality-in-northern-thailand-historical-notes.html

History of Thai LGBTs (2009) Origins of Homosexuality in Thailand. 8 Sept 2009. Retrieved 25 March 2014. http://www.dek-d.com/board/view/1410188

Intathep, L. (2013) 'Hundreds back civil unions for gay couples: Same-sex partners in push for equal rights.' *Bangkok Post*. Retrieved 17 March 2014 from http://www99.bangkokpost.com/news/local/335059/hundreds-back-civil-unions-for-gay-couples

International Gay and Lesbian Human Rights Commission [IGLHRC] (2012). Governments Condemn Extrajudicial Executions in Seminal UN Vote. Retrieved 9 May 2014 from http://iglhrc.org/content/governments-condemn-extrajudicial-executions-seminal-un-vote

International Gay and Lesbian Human Rights Commission [IGLHRC]: Asylum Program (1999) *Country Packet Supporting Documentation for Asylum Claims: Thailand #2, Status of Sexual Minorities*. Retrieved 9 May 2014 from http://www.asylumlaw.org/docs/sexualminorities/Thailand%202%20SO%20[96-99].pdf

International Labour Organization [ILO] (2013) *Discrimination at Work on the Basis of Sexual Orientation and Gender Identity: Results of Pilot Research*. Retrieved 15 March 2014 from http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_221728.pdf

International Labour Organization [ILO] (2014) *Gender Identity and Sexual Orientation: Promoting Rights, Diversity, and Equality in the World of Work (PRIDE) Project*. Thailand. Bangkok

ISHR (2011) Historic decision: Council passes first-ever resolution on sexual orientation & gender identity. International Service for Human Rights. 17 June 2011. Retrieved 14 March 2014 from http://www.ishr.ch/news/historic-decision-council-passes-first-ever-resolution-sexual-orientation-gender-identity#Votes

Issara News (2012) 'Opposed! Se-ed Bans Homosexual Books from Shelves, Biased.' 6 Dec 2012. Retrieved 27 Mar 2014 from http://www.isranews.org/isranews-news/item/18060-SEED.html

Jackson, P. (1997a). Male Homosexuality and Transgenderism in the Thai Buddhist Tradition, in *"Queer Dharma: Voices of Gey Buddhists."* Retrieved 26 June 2014 from http://www.enabling.org/ia/vipassana/Archive/J/Jackson/homoBuddhaJackson.html

Jackson, P.A. (1997b), 'Thai Research on Male Homosexuality and Transgenderism and the Cultural Limits of Foucaultian Analysis', *Journal of the History of Sexuality*, vol. 8, no. 1, pp. 52–85

Jackson, P.A. (1999). Tolerant but unaccepting: the myth of a Thai 'gay' paradise. In *Gender and sexualities in modern Thailand*. Jackson, P. and Cook, N., eds. Chiang Mai: Silkworm Books.

Jackson, P. A. (2011) 'Queer Bangkok after the Millennium; Beyond Twentieth-Century Paradigms', in *Queer Bangkok: Twenty-First-Century Markets, Media, and Rights*, Peter A. Jackson (ed.), Hong Kong: Hong Kong University Press. pp. 8–9

Jackson, P.A. (2002). 'Offending Images: Gender and Sexual Minorities, and State Control of the Media in Thailand', in *Media Fortunes, Changing Times: ASEAN States in Transition*, Heng, RHK, ed., Institute of Southeast Asian Studies (ISEAS), Singapore, pp. 201–230.

Jackson, P.A. 2003, 'Performative Genders, Perverse Desires: A Bio-History of Thailand's Same-Sex and Transgender Cultures', *Intersections: Gender and Sexuality in Asia and the Pacific*, vol. 9, no. August 2003, pp. 1–52.

Jackson, P.A. Jackson, P & Duanwises, N, eds., (2009) *Thai Gay and Kathoey Media: Claiming Space for Voices of Sexual and Gender Diversity*, Thai Health Promotion Foundation, Bangkok.

Jagose, A. (1996) *LGBTIQ Theory: An Introduction.* New York: New York University Press.

Leach, A. (2013) 'LGBTI global news 24-7'. *Gay Star News.* 5 February 2013. Retrieved 19 March 2014 from http://www.gaystarnews.com/article/thai-tomboy-students-demand-right-wear-pants050213

Likhitpreechakul, P. (2009) 'Without equality, tolerance for gays is just a myth.' *Nation Multimedia.* 3 April 2009. Retrieved 14 March 2014 from http://www.nationmultimedia.com/2009/04/03/opinion/opinion_30099543.php

Liljas, P. (2014) 'Thailand's Intolerance of Its Own LGBT Community Will Surprise You'. *TIME.* 5 March 2014. Retrieved 13 March 2014 from http://time.com/12603/thailands-intolerance-of-its-own-lgbt-community-will-surprise-you/

Mahidol University, Plan International, UNESCO. (2014) *Bullying targeting secondary students who are or are perceived to be transgender or same-sex attracted: Types, prevalence, impact, motivation and preventive measures in 5 provinces of Thailand.* Bangkok, Thailand.

Mosse, G L. (1985) *Nationalism and Sexuality: Middle-Class Morality and Sexual Norms in Modern Europe.* Madison: The University of Madison Press.

Nation Multimedia (2007). 'Gays take on Novotel in club row.' (n.d.).*The Nation Newspaper*. Retrieved 9 May 2014 from http://nationmultimedia.com/2007/06/28/headlines/headlines_30037988.php

Nation Multimedia (2012) 'Not all follow TU's lead on cross-dressing grads.' *The Nation*. 18 August 2012. Retrieved 19 March 2014 from http://www.nationmultimedia.com/national/Not-all-follow-TUs-lead-on-cross-dressing-grads-30188603.html

Nation Multimedia (2012) 'Transvestite Grads Get The Nod.' *The Nation.* 17 August 2012. Retrieved 19 March 2014 from http://www.nationmultimedia.com/national/Transvestite-grads-get-the-nod-30188520.html

Nation Multimedia. (2010). 'Film board bans "Insects in the Backyard"' *The Nation*. Retrieved 9 May 2014 from http://www.nationmultimedia.com/2010/12/23/national/Film-board-bans-Insects-in-the-Backyard-30145028.html

National Human Rights Commission of Thailand [NHRC] (2012) *Summary of the Human Rights Situations and Performance Report of the Year 2012*. Retrieved 15 March 2014 from http://www.nhrc.or.th/en/file/HumanRightsSituation_AnnualReport/02.pdf

Ocha, W. (2013) 'Rethinking Gender: Negotiating Future Queer Rights in Thailand.' *Gender Technology and Development* 17.1.2013. pp. 79–104. Retrieved from http://gtd.sagepub.com.ezproxy.cul.columbia.edu/content/17/1/79.full.pdf+html.

Office of the High Commissioner of Human Rights (OHCHR) (2011), "Discriminatory Laws and Practices and Acts of Violence against Individuals Based on their Sexual Orientation and Gender Identity", 17 November 2011 report submitted to the Human Rights Council. Retrieved 27 August 2013, from http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/ Session19/A-HRC-19-41_en.pdf.

Ojanen, T. (2009) Sexual/gender minorities in Thailand: Identities, challenges, and voluntary-sector counseling. June 2009. Retrieved 13 March 2014 from http://www.academia.edu/3120339/Sexual_gender_minorities_in_Thailand_Identities_challenges_and_voluntary-sector_counseling

Ojanen, T. (2010) *Mental Health Services and Sexual/Gender Minority Clients in Bangkok, Thailand: Views by Users and Service Providers.* Bangkok: Assumption University.

Phetdee, W. (2008) 'Women to Get Choice of Mrs, Miss.' *The Nation* (Bangkok) 8 Feb 2008, sec. A:4.

Prokati, K. (n.d.) LGBT Stories and the Law in General. OSKNETWORK . Retrieved 25 March 2014 from http://www.osknetwork.com/modules.php?name=News&file=article&sid=216

Purple Sky Network (2011) Addressing Stigma and Discrimination in Thailand. *Purple Sky Network Newsletter*, *9*, 3. Retrieved 15 March 2014, from http://www.purplesky.asia/web/newsletter_view.php?id=9

Reynolds, C., ed. (1991) *National Identity and its Defenders, Thailand, 1939–1989.* Monash Papers on Southeast Asia No.25. Melbourne: Centre of Southeast Asian Studies, Monash University.

Rithdee, K. (2010) 'Insect in the Backyard', *Bangkok Post.* Retrieved 9 May 2014 from http://pages.citebite.com/i2a6l7w1lxkh

Robinson, B. (2010) Buddhism and Homosexuality: Theravada Buddhism. Zen Buddhism. Mahayana Buddhism in China. 5 July 2010. Retrieved 14 March 2014 from http://www.religioustolerance.org/hom_budd1.htm

Rubin, G. (1984) Thinking Sex: Notes for a Radical Theory of the Politics of Sexuality. In *Pleasure and Danger: Exploring Female Sexuality*. Carole Vance (editor). Boston: Routledge and Kegan Paul.

Sakunphanit, T. & Suwanrada (2011) Impact Analysis, Increased Access to Care. The Universal Coverage Scheme - Thailand. W.; ILO - SU/SSC (UNDP). P. 396

Samakkeekarom, R & Taesombat, J. (2013) Couple Life. Family Building Among LGBT People: Types, Acceptance and Needs. *Quality of Life and Law Journal.* Mahidol University 9(2). July–December 2013:

Sanders, D (2011) Constitutional Drafting Assembly. The Rainbow Lobby: The Sexual Diversity Network and the Military-Installed Government. In *Queer Bangkok: 21st Century Markets, Media, and Rights*. Peter Jackson, ed. pp. 240–245.

Sanders, D. (2011) The Rainbow Lobby. In *Queer Bangkok after the Millennium: Beyond Twentieth-Century Paradigms*, Jackson, P., ed., Hong Kong: Hong Kong University Press. pp. 240–250

Sanitsuda, E (2007) Activists Want Gay Rights in Charter. *Bangkok Post.* 27 May 2007. p. 4.

Sears, B. & Mallory, C. (2011, July). Documented Evidence of Employment Discrimination and Its Effects on LGBT People. The Williams Institute. Retrieved 30 August 2013 from http://williamsinstitute.law.ucla.edu/wp-content/uploads/Sears-Mallory-Discrimination-July-20111.pdf

Sinnot. (2004) *Toms and Dees: Transgender Identity and Female Same-Sex Relationships in Thailand*. Honolulu: University of Hawaii Press. pp. 115–131

Thailand Law (2013) 'Rape Laws in Thailand.' Thailand Law RSS. n.p., 16 June 2013. Retrieved 27 Mar. 2014 from http://www.thailandlaw.org/rape-laws-in-thailand.html

Transgender SRS Gender Reassignment Sex Change Surgery (2012) Thailand Transgender SRS Sexual Reassignment Gender Surgery in Bangkok Hospitals. Retrieved 27 March 2014 from http://www.thailand-srs.com/sexual-reassignment-surgery-bangkok.php

Ünaldi, S. (2011) Back in the Spotlight, The Cinematic Regime of Representation of Kathoeys and Gay Men in Thailand. In *Queer Bangkok: 21st Century Markets, Media, and Rights*. Peter Jackson, ed. p. 61

United Nations (2012). United Nations Official Document. Press Release. *UN News Center*. Retrieved 9 May 2014 from http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/C.3/67/L.36%20Press%20Release

United Nations Development Programme [UNDP] (2012) *Lost in Transition: Transgender People, Rights and HIV Vulnerability in the Asia-Pacific Region*. Retrieved from: http://www.undp.org/content/dam/undp/library/hivaids/Lost%20in%20translation.pdf

United Nations Development Programme [UNDP] (2012) Thailand AIDS Response Progress Report 2012: Reporting period: 2010–2011. Retrieved from: http://www.unaids.org/en/dataanalysis/knowyourresponse/countryprogressreports/2012countries/ce_TH_Narrative_Report[1].pdf

United States Agency for International Development. (n.d.) LGBT Global Development Partnership: Promoting Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender Inclusive Development. Retrieved 20 August 2013 from http://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/2496/USAID%20Fact%20Sheet%20LGBT%20Global%20Partnership.pdf

Wilson, A. (2004) *The Intimate Economies of Bangkok: Tomboys, Tycoons, and Avon Ladies in the Global City*. Berkeley: University of California Press.

Winichaikul, T. (1994) *Siam Mapped*. Honolulu: University of Hawaii Press.

Winter, C. (2012) Responding to LGBT Health Disparities. Ryan Barker & Thomas McAuliffe (Eds.). Missouri Foundation for Health. Retrieved 23 August 2012 from http://www.mffh.org/mm/files/LGBTHealthEquityReport.pdf

Winter, S. (2006) Thai Transgenders in Focus: Their Beliefs About Attitudes Towards and Origins of Transgender. *International Journal of Transgenderism*, Vol. 9 (2) 2006. The Haworth Press, Inc.

ภาคผนวก 1: องค์กรที่ทำงานกับกลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย

ORGANIZATION	PHONE	EMAIL	MAILING ADDRESS
อัญจารี	+66-86-995-9525	anjana42@gmail.com	20/49 ถนนพหลโยธินซอย 11 สามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400 ประเทศไทย
แอพคอม (APCOM)	+66-2-259-3734	midnight@apcom.org	23/6 ซอยนภาทรัพย์ 2 สุขุมวิท 36 คลองตัน คลองเตย กรุงเทพฯ 10110 ประเทศไทย
เอพีเอ็นพลัส (APN+)	+66-2-2557477	apnplus.communication@gmail.com	หมู่ที่ 301, 51/2 อาคารร่วมฤดี 3 ซอยร่วมฤดี ถนนเพลินจิต กรุงเทพฯ 10330 ประเทศไทย
เครือข่ายคนข้ามเพศในเอเชียแปซิฟิก (Asia Pacific Transgender Network)	+66-82-653-3999	natt.aptn@gmail.com	420/1 อาคารสาธารณสุขวิศิษ มหาวิทยาลัยมหิดล ถนนราชวิถี แขวงพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400 ประเทศไทย
บางกอกเรนโบว์ (Bangkok Rainbow)	+66-2-618-5168	bangkokrainbow@yahoo.com	บางกอกเรนโบว์ 218/16 ถนนประดิพัต ซอย 18 สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ 0400 ประเทศไทย
ร้านหนังสือบูคู (Buku Book)	+66-85-489-6469	bukuthailand@gmail.com	2/3 ถนนสามัคคี ตำบลสะบารัง อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ประเทศไทย
For-SOGI	+66-81-340-5409	Forsogi.thai@gmail.com p.petchnamrob@gmail.com	4 ซอยเพชรเกษม 24 ถนนเพชรเกษม เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ 10160 ประเทศไทย

ORGANIZATION	PHONE	EMAIL	MAILING ADDRESS
Galaya Club	+66-88-898-8549	galayaclub@gmail.com	
Gay Political Organization	+66-81-524-5245	adisorn.w@cimbthai.com	จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย
Global Action for Trans Equality	+66-81-700-1776	rena@transactivists.org	
เครือข่ายสุขภาพและโอกาส (Health and Opportunity Network: HON)	+66-92-446-9243	thissadee.hon@gmail.com	193/335 หมู่บ้านรุ้งแลนด์, ถนนพัทยาสาย 3 หนองปรือ บางละมุง จังหวัดชลบุรี ประเทศไทย
LB Care	+66-2-719-8247	nada.chaiyajit@gmail.com	เลขที่ 304 ชั้น 30 อาคารยูเอ็ม ถนนรามคำแหง กรุงเทพฯ ประเทศไทย
Love Pattaya	+66-81-4232281	maynie@lovepattaya.com	29/8 หมู่ 4 ซีจีเรสซิเดนท์ บางละมุง จังหวัดชลบุรี 20260, ประเทศไทย
มหาวิทยาลัยมหิดล	+66-2-800-2840	timotapaniojanen@gmail.com	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ถนนศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 ประเทศไทย
MPLUS	+66-86-919-4840	mplus.foundation@gmail.com	142 ซอยชมจันทร์ถนนเชียงใหม่-หางดง ตำบลป่าแดด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย
OCEAN		oceanmsm@gmail.com	
PACT Thailand	+66-2-254-7066	chatwut_w@yahoo.com	กรุงเทพฯ ประเทศไทย
Plan International	+66-2-259-8284	Maja.cabarrubia@plan-international.org	ชั้น 14 เลขที่ 253 ซอยสุขุมวิทย 21 (อโศก) ถนนสุขุมวิท เขตคลองเตย กรุงเทพฯ ประเทศไทย

ORGANIZATION	PHONE	EMAIL	MAILING ADDRESS
Purple Sky	+66-86-378-7560	rapeepun@purplesky.asia	หมู่ที่ 201 เลขที่ 51/2 อาคารร่วมฤดี 3 ซอยร่วมฤดี ถนนเพลินจิต กรุงเทพฯ 10330 ประเทศไทย
สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย (Rainbow Sky Association of Thailand)	+66-2-731-6532	danai@rsat.info	เลขที่ 1 และ 3 ซอยรามคำแหง 97/2 ถนนรามคำแหง กรุงเทพฯ 10240 ประเทศไทย
Saphaan Publishers	+66-85-041-8477	ipinkpride@gmail.com	กรุงเทพฯ ประเทศไทย
คลินิกชุมชนสีลม	+66-2-644-6290	silom@silomclinic.in.th	ชั้น 12 โรงพยาบาลเวชศาสตร์เขตร้อน เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400 ประเทศไทย
ซิสเตอร์ศูนย์กิจกรรมสาวประเภทสอง (SISTERS Center for Transgenders)	+66-82-855-1491	thitiyanun@psithailand.org	247/61-62 (พัทยาใต้) หมู่ 10, ซอยโรงแรงพีอาร์เรสซิเดนท์ ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี 20260 ประเทศไทย
พรรคเพื่อสิทธิความหลากหลายทางเพศ (SOGIE Rights Party)	+66-81-445-0163	Chumaporn.t@gmail.com	1/546 ถนนนวลจันทร์ แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพฯ 10230 ประเทศไทย
SWING	+66-81-626-6538, +66-2-632-9502	surangjanyam@yahoo.com	ชั้น 5 อาคาร 3 ซอย ซอยพัฒน์พงศ์ ถนนสุรวงศ์ กรุงเทพฯ 10500 ประเทศไทย
Tea Group	+66-82-339-5253	sattarah@gmail.com	1/546 ถนนนวลจันทร์ แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กรุงเทพฯ 10230 ประเทศไทย
เครือข่ายเพื่อนกะเทยไทย (Thai Transgender Alliance – Thai TGA)	+66-86-597-4636	jtnote@gmail.com	ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุขสวัสดิการและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล เลขที่ 25/25 ชั้น 3 อาคารคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 ประเทศไทย

ORGANIZATION	PHONE	EMAIL	MAILING ADDRESS
สมาคมความเป็นอยู่ที่ดีของคนข้ามเพศแห่งประเทศไทย (Thai Transgender Wellbeing Association)	+66-81-824-9063	preedapramoj@hotmail.com	กรุงเทพฯ ประเทศไทย
กลุ่มเพื่อประชาธิปไตยและความหลากหลายทางเพศ (The Coalition on Democracy and Sexual Diversity)	+66-92-967-6096	antichaa@gmail.com	ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุขสวัสดิการและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล เลขที่ 25/25 ชั้น 3 อาคารคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 ประเทศไทย
The Poz Foundation	+66-2-747-5638	center_poz@thepoz.org	38 ซอยอุดมสุข สุขุมวิท 103 บางนา กรุงเทพฯ 10260 ประเทศไทย
เครือข่ายความหลากหลายทางเพศ	+66-85-1393688	danai@rsat.info	กรุงเทพฯ ประเทศไทย
TLBz Sexperts	+66-87-709-7077	nada.chaiyajit@gmail.com	Online
Trans Female Association of Thailand		thaitransfemale@hotmail.com	https://www.facebook.com/tf101
สมาคมผู้ชายข้ามเพศแห่งประเทศไทย (Transmale Alliance of Thailand)	+66-81-466-2559	kritipat.c@gmail.com	กรุงเทพฯ ประเทศไทย
Youth Lead		info@youth-lead.org thaw@youth-lead.org	75/12 อาคารโอเชียนทาวเวอร์ 2 ชั้น 15 ซอยสุขุมวิท 19 คลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 ประเทศไทย
Youth Voices Count	+66-86-378-7560	tung.bui@youthvoicescount.org	ห้อง 201, 51/2 อาคารร่วมฤดี 3 ซอยร่วมฤดี ถนนเพลินจิต กรุงเทพฯ 10330 ประเทศไทย

ภาคผนวกที่ 2: คำศัพท์ภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ

อภิธานศัพท์ต่อไปนี้ซึ่งใช้อธิบายกลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย มีที่มาจากหนังสือเรื่อง "Queer Bangkok after the Millennium: Beyond Twentieth-Century Paradigms" เขียนโดย P.A. Jackson's และได้รับการตีพิมพ์โดย Hong Kong University Press ในปี พ.ศ. 2554

- ชายรักชาย (คำนาม, ใช้เป็นทางการ) – หมายถึง ผู้ชายที่รักผู้ที่มีเพศเดียวกัน เป็นการถอดความมาจากคำว่า "ชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย" หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า MSM
- ชาวสีม่วง (คำนาม) – "ชาวสีม่วง หรือ ชาวลาเวนเดอร์" เป็นคำในสมัยก่อนที่ใช้พูดถึงกลุ่มกะเทย เกย์ ทอม และ ดี้
- ชุมชนเกย์ (คำนาม, ใช้ในภาษาพูด) – หมายถึงกลุ่ม หรือชุมชนของผู้ที่เป็นเกย์
- ดี้ (คำนาม, ใช้ในภาษาพูด) – มาจากคำว่า "เลดี้" หมายถึงผู้ที่มีความเป็นผู้หญิงและเป็นคู่รัก/คู่นอนกับทอม (ดูคำศัพท์ในส่วนต่อไป) หรืออาจอธิบายได้ว่าหมายถึง เลสเบี้ยนที่มีความเป็นผู้หญิง
- อีแอบ (คำนาม, ศัพท์สแลง) Ee-aep (noun, slang) – หมายถึงคนที่เป็นเกย์อย่างไม่เปิดเผย
- ฝ่ายรับ (คำนาม, ใช้ในภาษาพูด) – หมายถึงคนที่เป็นฝ่ายรับในการมีเพศสัมพันธ์ไม่ว่าจะคู่นอนผู้ชายกับผู้ชาย หรือ คู่นอนผู้หญิงกับผู้หญิง เป็นคำที่ใช้ได้กับทั้งเกย์และทอมดี้
- ฝ่ายรุก (คำนาม, ใช้ในภาษาพูด) – หมายถึงคนที่เป็นฝ่ายรุกในการมีเพศสัมธ์ไม่ว่าจะคู่นอนผู้ชายกับผู้ชาย หรือ คู่นอนผู้หญิงกับผู้หญิง เป็นคำที่ใช้ได้กับทั้งเกย์และทอมดี้
- เกย์คิง (คำนาม, ใช้ในภาษาพูด) – หมายถึงคนที่เป็นฝ่ายรุกในความสัมพันธ์ของเกย์
- เกย์ควีน (คำนาม, ใช้ในภาษาพูด) – หมายถึงคนที่เป็นฝ่ายรับในความสัมพันธ์ของเกย์
- กะเทย (คำนาม) – หมายถึงบุคคลข้ามเพศจากผู้ชายเป็นผู้หญิง ในบางบริบทอาจมีความหมายไปในทางเสื่อมเสีย
- ข้ามเพศ (คำคุณศัพท์, ใช้เป็นทางการ) – คนที่เปลี่ยนจากเพศหนึ่งไปเป็นอีกเพศหนึ่ง
- ความหลากหลายทางเพศ (คำนาม, ใช้เป็นทางการ) – ความหลากหลายของเพศและเพศสภาวะ
- เลส (คำนาม, ใช้ในภาษาพูด) มาจากคำว่า "เลสเบี้ยน" ในบางกรณีหมายถึงผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์กับผู้หญิงด้วยกัน โดยอาจไม่ได้เป็นทอมหรือดี้ ในบางกรณี เลส อาจหมายถึงผู้หญิงที่รักเพศเดียวกันโดยมีความหมายเหมือนกับคำว่า "ดี้"
- เลสคิง (คำนาม, ใช้ในภาษาพูด) – มาจากคำว่า "เลสเบี้ยน" กับ "เกย์คิง" หมายถึง เลสที่เป็นฝ่ายรุก
- เลสควีน (คำนาม, ใช้ในภาษาพูด) – มาจากคำว่า "เลสเบี้ยน" กับ "เกย์ควีน" หมายถึง เลสที่เป็นฝ่ายรับ
- เพศ (คำนาม) – คำศัพท์ที่ใช้ทั่วไปสำหรับเพศ เพศสภาวะ และเพศวิถี
- เพศสภาวะ (คำนาม, ใช้เป็นทางการ)
- เพศวิถี (คำนาม, ใช้เป็นทางการ)
- ผู้ชาย (คำนาม) – หมายถึงผู้ชายที่รักต่างเพศ มักใช้เพื่อให้เห็นความแตกต่างกับเกย์
- ผู้หญิง (คำนาม) – หมายถึงผู้หญิงที่รักต่างเพศ
- ผู้หญิงประเภทสอง (คำนาม, ใช้ในภาษาพูด) – ใช้เรียกบุคคลข้ามเพศจากชายเป็นหญิง เป็นคำที่สุภาพมากกว่าคำว่า "กะเทย"

- รักเพศเดียวกัน (คำศัพท์เป็นทางการ)
- รักร่วมเพศ (ใช้เป็นทางการ และในเชิงวิชาการ) – คำศัพท์ทางชีวการแพทย์ ซึ่งมักใช้เกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน สำหรับบุคคลที่รักเพศเดียวกัน (homosexuality) คำนี้ไม่เป็นที่ยอมรับในปัจจุบันแล้ว โดยกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ให้เปลี่ยนมาใช้คำว่า "รักเพศเดียวกัน" (same-sex love) แทน
- สังคมเกย์ (คำนาม, ใช้ในภาษาพูด) – หมายถึงชีวิตและพื้นที่ของกลุ่มเกย์
- สาวประเภทสอง (คำนาม, ใช้ในภาษาพูด) – ใช้เรียกบุคคลข้ามเพศจากชายเป็นหญิงที่ยังมีอายุน้อย เป็นคำที่สุภาพมากกว่าคำว่า "กะเทย"
- สีม่วง (คำนาม) – ม่วง หรือ ลาเวนเดอร์ เป็นสีที่มีความเกี่ยวข้องกับกะเทยและเกย์
- สีรุ้ง (คำนาม) – มีความหมายโดยนัยว่าเป็นสัญลักษณ์ร่วมของชุมชนและอัตลักษณ์ของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย
- ทอม (คำนาม) – มาจากคำว่า "ทอมบอย" หมายถึง ผู้หญิงที่มีความเป็นชาย และเป็นคู่รัก/คู่นอนกับดี้ (ดูความหมายในด้านบน)
- หญิงรักหญิง (คำนาม, ใช้เป็นทางการ) – ผู้หญิงที่รักผู้หญิงซึ่งมีเพศเดียวกัน

Empowered lives.
Resilient nations.

United Nations Development Programme
UNDP Asia-Pacific Regional Centre
United Nations Service Building, 3rd Floor
Rajdamnern Nok Avenue, Bangkok 10200, Thailand
Email: aprc.th@undp.org
Tel: +66 (0)2 304-9100
Fax: +66 (0)2 280-2700
Web: http://asia-pacific.undp.org/

September 2014